

Miljødirektoratets tilråding til
Klima- og miljødepartementet om

Verneplan for skog mars 2026

Mars 2026

Innhold

1. FORSLAG	5
1.1 Hjemmelsgrunnlag.....	6
1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget	6
1.3 Andre interesser	7
1.4 Planstatus	9
2. SAKSBEHANDLING	9
2.1 Generell bakgrunn	9
2.2 Saksbehandlingsprosesser og saksgang.....	9
2.3 Frivillig skogvern på privateid grunn.....	11
2.4 Konsultasjon med Sametinget og reinbeitedistrikt	11
2.5 Forholdet til utredningsinstruksen	11
3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN	12
3.1 Navn.....	12
3.2 Avgrensing	12
3.3 Verneforskriftene	12
4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK	12
5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER.....	13
5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser	13
5.2 Avveininger mellom skogbruk og skogvern	14
5.3 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser	15
6. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE.....	17
6.1 Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene	17
7. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDET	22
7.1 MØRE OG ROMSDAL FYLKE	22
1. Husbyfjellet, Aure kommune.....	22
2. Grøtsura, Haram kommune.....	25
3. Mardalen, Molde kommune – utvidelse	27
4. Båtneset, Sula kommune	30
5. Dalan, Surnadal kommune	34
7.1 VESTLAND FYLKE	37
6. Hammarland i Bjørnafjorden	37
7.2 AGDER FYLKE	40
7. Oksåsen, Flekkefjord kommune - utvidelse.....	40

8.	Dalehagen, Froland kommune	43
9.	Joknåsen, Grimstad kommune	45
10.	Strendan, Hægebostad kommune.....	48
	<i>Formålet med forskriften er å bevare et område som</i>	<i>48</i>
a.	<i>representerer en bestemt type natur i form av lavereliggende rik edellauvskog og edellauvblandingskog</i>	<i>48</i>
b.	<i>inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog og høgstaude-edellauvskog med alm og lind.</i>	<i>48</i>
11.	Tarvatnet, Lindesnes kommune	50
12.	Vormvik, Vegårshei kommune	53
13.	Nutknuten, Vegårshei kommune.....	56
14.	Tjaldal, Åseral kommune	59
7.3	TELEMARK FYLKE	62
15.	Skulehomfjellet, Nissedal og Fyresdal kommuner.....	62
16.	Høgfjell, Nissedal kommune	65
17.	Rambergåsen, Notodden kommune	68
18.	Nesfjellet, Seljord kommune	73
19.	Tiurkollen, Skien kommune	75
20.	Vestfjorddalen og Øverland, Tinn kommune - utvidelse	78
7.4	VESTFOLD FYLKE	85
21.	Storås, Sandefjord kommune	85
22.	Lønskollen, Tønsberg kommune.....	87
7.5	BUSKERUD FYLKE	91
23.	Robøle, Gol kommune	91
24.	Bergsjø og Frygne, Hol og Nore og Uvdal kommuner.....	96
25.	Såttvetåsen, Kongsberg kommune.....	99
26.	Økta i Nore og Uvdal kommune	103
27.	Hestebrennjuvet, Ringerike kommune - utvidelse	107
7.6	AKERSHUS FYLKE	110
28.	Husebykollen, Asker kommune	110
29.	Skreikampen, Eidsvoll kommune.....	114
30.	Bjøraltskogen, Lunner kommune	118
31.	Holumskogen, Nittedal kommune.....	122
7.7	INNLANDET FYLKE.....	127
32.	Begna, Nord-Aurdal kommune - utvidelse	127
7.8	TRØNDELAG FYLKE	131

33. Nedre Leberg, Melhus kommune.....	131
34. Gråura, Oppdal kommune – utvidelse.....	134
8. MILJØDIREKTORATET TILRÅR	137

1. FORSLAG

Miljødirektoratet tilrår vern av 34 naturreservater i skog i medhold av naturmangfoldloven (lov om forvaltning av naturens mangfold). 28 av områdene er nye naturreservater, 6 av områdene er utvidelse av eksisterende naturreservater. For ett av områdene foreslås utvidelsen som endring av eksisterende verneforskrift.

Alle områdene inngår i ordningen med frivillig vern av privateid skog. Tilrådingen omfatter ca. 35,5 kvadratkilometer nytt verneareal, hvorav ca. 25,3 kvadratkilometer er produktiv skog.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Husbyfjellet i Aure kommune, Møre og Romsdal fylke
2. Grøtsura i Haram kommune, Møre og Romsdal fylke
3. Mardalen i Molde kommune, Møre og Romsdal fylke - utvidelse
4. Båtneset i Sula kommune, Møre og Romsdal fylke
5. Dalan i Surnadal kommune, Møre og Romsdal fylke
6. Hammarland i Bjørnafjorden kommune, Vestland fylke
7. Oksåsen i Flekkefjord kommune, Agder fylke – utvidelse
8. Dalehagen i Froland kommune, Agder fylke
9. Joknåsen i Grimstad kommune, Agder fylke
10. Strendan i Hægebostad kommune, Agder fylke
11. Tarvatnet i Lindesnes kommune, Agder fylke
12. Vormvik i Vegårshei kommune, Agder fylke
13. Nutknuten i Vegårshei kommune, Agder fylke
14. Tjaldal i Åseral kommune, Agder fylke
15. Skulehomfjell i Fyresdal og Nissedal kommuner, Telemark fylke
16. Høgfjell i Nissedal kommune, Telemark fylke
17. Rambergåsen i Notodden kommune, Telemark fylke
18. Nesfjellet i Seljord kommune, Telemark fylke
19. Tiurkollen i Skien kommune, Telemark fylke
20. Vestfjorddalen og Øverland i Tinn kommune, Telemark fylke - utvidelse
21. Storås i Sandefjord kommune, Vestfold fylke
22. Lønskollen i Tønsberg kommune, Vestfold fylke
23. Robøle i Gol kommune, Buskerud fylke
24. Bergsjø og Frygne i Hol og Nore og Uvdal, Buskerud fylke
25. Såttvetåsen i Kongsberg kommune, Buskerud fylke
26. Økta i Nore og Uvdal kommune, Buskerud fylke
27. Hestebrennjuvet i Ringerike kommune, Buskerud fylke - utvidelse
28. Husebykollen i Asker kommune, Akershus fylke
29. Skreikampen i Eidsvoll kommune, Akershus fylke
30. Holumskogen i Nittedal kommune, Akershus fylke
31. Bjøraltskogen i Lunner kommune, Akershus fylke
32. Begna i Nord-Aurdal kommune, Innlandet fylke - utvidelse
33. Nedre Leberg i Melhus kommune, Trøndelag fylke
34. Gråura i Oppdal kommune, Trøndelag fylke - utvidelse

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet i medhold av naturmangfoldloven § 34 og § 62.

Områdene foreslås vernet som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37. Vilkåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene
a (variasjonsbredden av naturtyper og landskap),
b (arter og genetisk mangfold),
c (truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter).

Verneområdene skal bidra til å oppfylle flere nasjonale mål, jf. Stortingsmelding 14 (2015-16):

- *Eit representativt utval av norsk natur skal bevarast for kommande generasjonar.*
- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*

Opprettelse av verneområdene bidrar til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl.a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfold artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf. også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

Ved å verne disse naturområdene mot ulike typer inngrep, gir verneområdene også et positivt bidrag til det nasjonale og internasjonale målet om å stanse tapet av naturmangfold, jf. naturmangfoldloven § 33 bokstav a, b og c.

1.2 Verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget

De foreslåtte verneområdene inkluderer viktige naturtyper og et stort antall truede og nær truede arter. De foreslåtte skogområdene i denne tilrådingen omfatter spesielt mange områder med ulike utforminger av rik edellauvskog, spesielt mange områder med utforminger av frisk rik edellauvskog, men også lågurtedellauvskoger dominert av eik eller hassel. Tilrådingen omfatter også flere områder med gammel gran- og furuskog, inklusivt områder med kalkgranskog og kalk-lågurt-furusog samt flere områder med rik blandingsskog i lavlandet. Det inngår også bekkekløfter, sandfurusog og borenemoral regnskog i tilrådingen. I flere av områdene inngår arealer med boreal lauvskog i form av gamle ospeholt og med flomskogsmark, blant annet med rik gransumspskog og rik kildegrenskog.

Arealmessig er det stor variasjon mellom områdene. Gjennomsnittet for områdene er omtrent 1000 dekar, men områdene varierer fra Dalehagen på 96 til Bergsjø og Frygne på over 8 800 dekar. Felles for alle områdene er at de uavhengig av størrelse har høy verneverdi ved at de omfatter sjeldne eller truede naturtyper med et høgt biologisk mangfold eller at de bidrar til å oppfylle mangler i skogvernet eller har viktig funksjon i et økologisk nettverk.

De aller fleste av områdene som tilrås er vurdert å ha regional verneverdi (**) i kartleggingsrapport, 6 områder er vurdert å ha regional/nasjonal verdi (**/***) eller nasjonal verdi. Det inngår flere naturtypelokaliteter med verdi A (svært viktig) innenfor de foreslåtte områdene samt noen med verdi B (viktig).

Opprettelsen av verneområdene er med på å bidra til å sikre et nettverk av viktige leveområder for naturmangfoldet i norske skogøkosystem. I denne verneplanen er verneverdiene for mange av områdene knyttet til stor variasjon i skogtyper som bidrar til å fylle mangler i skogvernet.

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneforslag er innhentet i ulike registreringer og kartlegginger som ledd i skogvernarbeidet, blant annet dokumentasjon i Narin - Lokalitetsdatabase for skogområder, gjennom kartlegging etter Miljødirektoratets nye kartleggingsmetodikk for skogvernområder eller gjennom andre naturtypekartlegginger. Flere av områdene i tilrådingen er kartlagt gjennom tematiske kartlegginger av bekkekløfter, kalkskog eller edellauvskog.

De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene i skogområdene som foreslås vernet, er generelt hogst og ulike typer utbygginger, eksempelvis vegbygging, hyttebygging og utbygging av vindkraft, vannkraft og kraftledninger. Vern av de foreslåtte områdene skal gjennom bestemmelser om slike tiltak sikre arealer med viktige vernekvaliteter og bidra til dekning av viktige mangler ved skogvernet. Områdene vil bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for at stort antall truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på arter som har risiko for å dø ut. Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at verneverdiene forringes. For enkelte aktiviteter vil det derfor i tråd med prinsippene om samlet belastning være restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Dette er også i tråd med prinsippene om miljøforsvarlige teknikker og lokalisering, samt det at miljøforringelser betaler der hvor det ut fra hensynet til verneverdiene er fastsatt bestemmelser om blant annet ferdsel og infrastrukturtiltak. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha vesentlig negativ innvirkning på disse artene, naturtypene og landskapselementene. Vernebestemmelsene tillater likevel ikke vesentlige inngrep i områdene. Miljødirektoratet vurderer det slik at vernet med stor grad av sannsynlighet vil føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Miljødirektoratet anser at kunnskapsgrunnlaget er i tråd med kravet i naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet har ut fra en føre-var-tilnærming i verneforslaget vektlagt muligheten for flere påvirkninger av samme slag, eller en kombinasjon av flere ulike påvirkningsfaktorer (samlet belastning). Det foreligger ellers etter Miljødirektoratets oppfatning tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet, påvirkningsfaktorer og effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor ikke ytterligere vekt i denne saken. For nærmere beskrivelse av verneverdier, påvirkningsfaktorer og effekter av verneforslaget, jf. naturmangfoldloven kapittel II, vises det til omtalen av det enkelte verneområde i kapittel 7.

Dersom områdene ikke vernes, vil fortsatt skogbruk være den mest aktuelle arealanvendelsen. Det vil da være sektorlover og skogbrukets egen sertifiseringsordning som skal ivareta hensynene til biologisk mangfold. Miljødirektoratet vurderer at en kombinasjon av skogbrukets egne miljøtiltak sammen med oppbygging av et nettverk av verneområder er en effektiv måte å sikre det biologiske mangfoldet i skog.

1.3 Andre interesser

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad til bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Skogbruk kan ikke fortsette i områder som vernes som naturreservater, men aktiviteter som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Det går eksisterende veger innenfor noen av de foreslåtte verneområdene, primært i form av gamle traktorveger, og i noen tilfeller skogsbilveger. Noen av disse kan være aktuelle for bruk i jordbruksammenheng eller i forbindelse med bakenforliggende skogarealer, og for uttransport av felt storvilt.

Det går kraftledninger i eller inntil følgende områder:

Navn på område	Kommune	Innenfor eller inntil verneforslaget/eksisterende vern	Spenning
Grøtsura	Haram	Inntil	22 kV
Båtneset	Sula	Innenfor og inntil	22 kV og 132 kV
Tjaldal	Åseral	Innenfor og inntil	230 kV og 22 kV
Rambergåsen	Notodden	Inntil	132 kV, 132 kV
Robøle	Gol	Inntil	300 kV
Bergsjø og Frygne	Hol, Nore og Uvdal	Inntil	420 kV
Såttvetåsen	Kongsberg	Innenfor og inntil	Lavspentledning med ukjent kV og 22 kV
Økta	Nore og Uvdal	Inntil	22 kV
Husebykollen	Asker	Innenfor og inntil	Lavspentledning med ukjent kV og 300 kV
Holumskogen	Nittedal	Inntil	22 kV, 22 kV og 300 kV
Begna utv.	Nord-Aurdal	Innenfor og inntil eksisterende	132 kV
Nedre Leberg	Melhus	Inntil	24 kV, 66 kV
Gråura - utvidelse	Oppdal	Innenfor eksisterende	22 kV

Miljødirektoratet har tilrådd å grense ut kraftledning fra områdene Grøtsura (22 kV) og Båtneset.

Det er registrert kraftpotensial innenfor følgende områder:

Navn på område	Produksjon per år	Utbyggingskostnad (år)
Økta	1,62 GWh og 2,34 GWh	8,02 NOK/kWh og 5,92 NOK/kWh (2024)

Områdene Mardalen, Dalan, Tarvatnet (drikkevannsforsyning), Bergsjø og Frygne, og Begna grenser til regulert vassdrag/vann, mens i området Økta ligger regulert vassdrag innenfor foreslått vernegrense.

Logna vannkraftverk ligger inntil grensen og i bakken under verneforslaget til Tjaldal. Godfarfoss kraftverk har tunnel under verneforslaget for Bergsjø og Frygne, og i området Vestfjorddalen og Øverland går en vannkraftverkstunell tilhørende Mår kraftverk øst for verneforslaget.

Det er registrert mineralforekomster innenfor Dalehagen naturreservat og det er gitt rettigheter for undersøkelse av området for mineralene kobolt og wolfram til firmaet Metamorphic AS. Utover det er det ikke registrert mineralske ressurser, massetak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslagene, jf. uttalelser fra Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og NGUs kartdatabase. Ifølge karttjenesten til DMF er det en leteflate som berører området Økta også, men DMF har ikke kommentert denne.

For konkret omtale av de ulike interessene nevnt ovenfor, se kapittel 7.

1.4 Planstatus

Arealene i denne verneplanen er i all hovedsak avsatt som LNFR-områder i de respektive kommunenes kommuneplaner. De tilfellene som avviker fra dette, er omtalt spesifikt under beskrivelsen av det enkelte området.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Generell bakgrunn

Vern av skog har i lang tid vært en viktig del av verneplanarbeidet i Norge. Det systematiske arbeidet med vern av barskog ble påbegynt i 1988. Grunnlaget for skogvernarbeidet har vært bl.a. St.meld. nr. 68 (1980-81) Vern av norsk natur, St.meld. nr. 46 (1988-89) Miljø og utvikling og St.meld. nr. 40 (1994-95) Opptrapping av skogvernet fram mot år 2000. Et viktig politisk grunnlag for dagens arbeid for økt skogvern er bl.a. St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor det ble lagt fram en strategi for økt skogvern. Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Stortinget behandlet meldingen 23. mai 2016, og ba regjeringen sette et mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 prosent av skogarealet. Viktige naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er NINA rapport 54/2002, NINA rapport 535/2010 og NINA rapport 1352/2017.

2.2 Saksbehandlingsprosesser og saksgang

Områdene som foreslås vernet har ulike historikk og har vært knyttet til ulike verneprosesser. Områdene har derfor også hatt ulike saksbehandling fram til tilrådingen. Det er orientert om saksgangen under omtalen fra de forskjellige fylkene.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring.

Berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner, fylkeskommuner og andre instanser på fylkes- og regionnivå samt aktuelle lokale og regionale organisasjoner har hatt verneforslagene på høring.

Følgende sentrale høringsinstanser har hatt alle verneforslagene til uttalelse:

Landbruksdirektoratet, Språkrådet, Vegdirektoratet, Norges Luftsportforbund, Forsvarsbygg, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Bane NOR, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kartverket, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR, Luftfartstilsynet, Telenor, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norskog, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Reiseliv, Norsk Industri, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF-Norge, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådets Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handikapforbund, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for bioøkonomi,) Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt Universitetet i Oslo, Universitets naturhistoriske museer og botanisk hage, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og Villreintrådet i Norge.

De områdene som foreslås vernet gjennom frivillig vern, er ikke en del av en samlet verneplan. Felles for disse områdene er at de bygger på tilbud om frivillig vern fra de berørte grunneierne. I tabellen nedenfor er det angitt tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene.

	Navn på område	Tilbudsår	Oppstart	Høring	Statsforvalterens tilråding
1.	Husbyfjellet	2023	15.01.2024	15.02.2024	17.04.2024
2.	Grøtsura	2021	15.01.2024	15.02.2024	08.05.2024
3.	Båtneset	2022	15.01.2024	15.02.2024	24.04.2024
4.	Mardalen	2024	23.04.2024	23.05.2024	26.07.2024
5.	Dalan	2021, 2024	16.01.2024	12.02.2024, 08.04.2024	29.04.2024
6.	Hammarland	2021	29.08.2024	27.01.2025	05.05.2025
7.	Oksåsen	2021	18.11.2024	28.03.2025	24.10.2025
8.	Dalehagen	2022	20.12.2024	15.03.2025	18.12.2025
9.	Joknåsen	2023	16.12.2024	28.03.2024	24.10.2025
10.	Strendan	2022	15.03.2024	16.10.2024	09.09.2025
11.	Tarvatnet	2021	16.12.2024	28.03.2025	24.10.2025
12.	Vormvik	2021	15.03.2024	16.10.2024	09.09.2025
13.	Nutknuten	2021	13.02.2025	11.12.2025	12.02.2026
14.	Tjaldal	2020	29.02.2024	15.05.2024	04.11.2021
15.	Skulehomfjellet	2020	19.05.2023	25.10.2024	20.11.2025
16.	Høgfjell	2020	13.12.2023	25.10.2024	30.01.2026
17.	Rambergåsen	2020	29.10.2021	25.10.2024	27.08.2025
18.	Nesfjellet	2019, 2020	29.10.2021, 13.12.2023	25.10.2024	23.10.2025
19.	Tiurkollen	2021	13.12.2023	10.04.2025	29.10.2025
20.	Vestfjorddalen og Øverland	2020	19.05.2023	02.10.2024, 08.07.2025	18.09.2025
21.	Storås	2023	29.05.2025	15.09.2025	17.12.2025
22.	Lønskollen	2023	29.04.2025	15.09.2025	05.02.2026
23.	Robøle	2024	20.05.2025	20.10.2025	02.02.2026
24.	Bergsjø og Frygne	2022	30.03.2023	11.11.2023	28.05.2025
25.	Såttvetåsen	2020,2023	27.06.2024	10.12.2024	28.05.2025
26.	Økta	2024	27.06.2024	10.12.2024	02.02.2026
27.	Hestebrennjuvet utv.	2023	27.06.2024	10.12.2024	02.02.2026
28.	Husebykollen	2023	27.06.2024	10.12.2024	28.05.2025
29.	Skreikampen	2020	27.06.2024	10.12.2024	02.02.2026
30.	Bjøraltskogen	2024	20.05.2025	18.07.2025	02.02.2026
31.	Holumskogen	2020	01.04.2022, 20.05.2025	20.10.2025	02.02.2026
32.	Begna	2021,2023	19.03.2024	08.05.2024	31.07.2024
33.	Nedre Leberg	2022	29.02.2024	22.03.2024	07.08.2025
34.	Gråura utv.	2023	29.02.2024	22.03.2024	07.08.2025

2.3 Frivillig skogvern på privateid grunn

Ved frivillig skogvern tilbyr skogeierne aktuelle skogarealer for vern. Grunneierne oversender tilbud om vern til vedkommende Statsforvalter. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Det blir avholdt møter/befaringer der forslaget diskuteres nærmere. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne/grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

2.4 Konsultasjon med Sametinget og reinbeitedistrikt

Samene har som urfolk rett til å bli konsultert i saker som kan få direkte betydning for dem. Dette følger av internasjonale konvensjoner (ILO-konvensjon nr. 169 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27) og er lovfestet i norsk rett gjennom sameloven. For å sikre at arbeidet med saker som kan påvirke samene direkte gjennomføres på en tilfredsstillende måte, har regjeringen og Sametinget blitt enige om retningsgivende prosedyrer som skal legges til grunn ved konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Prosedyrene skal sikre at samiske interesser kommer tidlig inn i aktuelle prosesser, og har muligheten til å påvirke resultatet. Formålet med prosedyrene er videre å bidra til en praktisk gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelse til å konsultere med urfolk, og å søke å oppnå enighet mellom statlige myndigheter og Sametinget når det overveies å innføre lover eller tiltak som kan påvirke samiske interesser direkte.

Statsforvalteren tilbyr konsultasjon med samiske interesser i forbindelse med verneprosessen. Sametinget gir ofte tilbakemelding om at de ikke ønsker konsultasjon på tidlig stadium i verneprosessen, men ønsker å få tilsendt protokoll og ev. andre relevante dokumenter fra konsultasjonene. I enkelte tilfeller kan det være behov for konsultasjoner på et senere stadium i prosessen.

Ingen av områdene som tilrås i denne verneplanen ligger innenfor samiske reinbeitedistrikt.

2.5 Forholdet til utredningsinstruksen

Verneforslagene er utarbeidet i henhold til Utredningsinstruksen. I kapittel 1 og 2 begrunnes verneforslagene på overordnet nivå og sammenhengen med nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på et utvalg av norsk natur belyses. Videre omtales kort hva som eventuelt skjer med verneverdiene hvis vernet ikke gjennomføres og hvilke virkemidler som eventuelt kan være relevante. I kapittel 5 vurderes samfunnsnyttene av verneforslagene på et overordnet nivå, sammen med økonomiske og administrative konsekvenser. I kapittel 6 og 8 omtales og vurderes generelle kommentarer og konkrete merknader til verneforslag for de enkelte områder fra berørte parter, myndigheter og interessegrupper. Etter avveininger mellom områdenes verneverdier og andre samfunnsinteresser er det underveis i verneprosessen foretatt endringer i vernebestemmelser og avgrensning for foreslåtte verneområder.

Gjennomføringen i henhold til rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen har medført inkluderende prosesser som sikrer en vellykket gjennomføring. Aktuelle kommuner kan etter et vernevedtak søke om å få forvaltningsmyndighet i tråd med gjeldene politikk på området.

Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser. Verneforslaget er også i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området. Kravene i naturmangfoldloven § 14 er dermed oppfylt.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

3.1 Navn

Det er under høringene kommet innspill som foreslår endring av navn for noen av områdene. Skrivemåten tilrås endret for følgende områder:

Godfarfoss endres til *Bergsjø og Frygne*.

Holum skog endres til *Holumskogen*.

3.2 Avgrensing

Det er gjennomført endringer i avgrensinger for flere av områdene etter høring. Stort sett er dette snakk om mindre tilpasninger til eiendomsgrenser eller for å grense ut eksisterende infrastruktur og anlegg. Den største endringen er gjort for området Bergsjø og Frygne hvor 890 dekar grenset ut etter at skogeier trakk deler av sitt tilbud. For området Tjjaldal er det grenset ut til sammen 347 dekar etter høring. Arealet for Storås ble endret under erstatningsforhandlingene, da en grunneier trakk seg fra prosessen og en annen grunneier ønsket å redusere sitt areal. Som en følge av dette er arealet redusert med 130 dekar.

Det er gjennomført mindre justeringer av areal etter høring for områdene Nutknuten, Rambergåsen, Nesfjellet, Lønskollen, Økta, Hestebrennjuvet og Husebykollen.

Miljødirektoratet tilrår også å gjøre noen mindre justeringer i avgrensing etter statsforvalternes tilråding. Dette for å grense ut eksisterende anlegg i form av kraftledninger for områdene Grøtsura og Båtneset, og for å legge grensen i elvekant mot regulert vassdrag for områdene Dalan og Mardalen.

3.3 Verneforskriftene

Det er etter høringen foretatt noen mindre endringer i forslagene til verneforskrifter. Dette skyldes dels tilpasning til nyeste vernevedtak for naturreservater, dels kommentarer i innkomne høringsuttalelser og et generelt ønske om at forskriftene blir mest mulig like for forhold som gjelder samme tema.

4. OPPHEVING OG ENDRING AV TIDLIGERE VERNEVEDTAK

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås opphevet som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 12.12.2014 nr. 1625 om vern av Mardalen naturreservat, Nettet kommune, Møre og Romsdal
2. Forskrift 07.12.2018 nr. 1826 om vern av Oksåsen naturreservat, Flekkefjord kommune, Agder
3. Forskrift 26.06.2009 nr. 897 om verneplan for skog. Vedlegg 14. Fredning av Øverland naturreservat, Tinn kommune, Telemark
4. Forskrift 17.12.2010 nr. 1616 om vern av Vestfjorddalen naturreservat, Tinn kommune, Telemark

5. Forskrift 16.12.2011 nr. 1283 om vern av Hestebrennajuvet naturreservat, Ringerike kommune, Buskerud
6. Forskrift 10.06.2005 nr. 576 om vern av Begna naturreservat, Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner, Innlandet

Følgende eksisterende vernevedtak foreslås endret som følge av den nye verneplanen:

1. Forskrift 16.12.2022 nr. 2575 om vern av Gråura naturreservat, Oppdal og Sunndal kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Vurdering av samfunnsnytte og samfunnsøkonomiske konsekvenser

Vern av områder etter naturmangfoldloven er å anse som varige tiltak som på ulike måter vil påvirke ulike samfunnsområder. Ettersom områdene som her vernes alle er under 500 kvadratkilometer i utstrekning, faller de ikke inn under kravene til utarbeidelse av konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven og tilhørende forskrift.

Naturen leverer viktige økosystemtjenester, både i form av bruksverdier og ikke-bruksverdier, herunder eksistensverdien av naturmangfoldet både for dagens befolkning og for framtidige generasjoner. Gjennom økosystemtjenestene gir naturen et essensielt bidrag til samfunnsøkonomiske verdier. Vern vil sikre at naturverdiene ivaretas på lang sikt. Norge har i tillegg forpliktet seg både nasjonalt og internasjonalt til å ta vare på naturmangfoldet. Gjennomføring av verneforslaget vil derfor ha positiv samfunnsmessig betydning, og bidra til å oppfylle Stortingets vedtak i stortingsmeldingen Natur for livet (Meld. St. 14 (2015-2016)). Det skal likevel vurderes om vernet har konsekvenser for andre samfunnsinteresser.

Det er vanskelig å fastsette verdien av ivaretagelse av naturverdier og forringelse av natur i kroner og øre. Det betyr imidlertid ikke at disse effektene er uten samfunnsøkonomisk betydning. De vil inngå i vurderingen som ikke-prissatte effekter. Det er helheten av prissatte og ikke-prissatte effekter som må legges til grunn for beslutningsformål.

Områdene i verneplanen er gjennomgående små, noe som i utgangspunktet tilsier at konsekvensene for andre interesser er begrensede. Områdene er i kommunenes arealplaner i uten unntak lagt ut som LNFR-områder. Kartlegginger av områdenes naturverdier er gjennomført som del av verneplanprosessen. I noen tilfeller er eksisterende data brukt som utgangspunkt for vurdering av verneverdi. Bruksinteresser er klarlagt gjennom høring av verneforslag og annen kontakt med berørte parter. I hovedsak er interessene knyttet til skogbruk, beite og jakt og annet friluftsliv. Med unntak av skogbruk, er dette aktiviteter som fortsatt kan foregå innenfor rammen av verneforskriftene.

Vernet vil begrense de fremtidige mulighetene for bl.a. skogbruk, mineralutvinning og regulering av vassdrag. Det er ikke konkrete planer om mineralutvinning og regulering av vassdrag i noen av områdene i dag. Det er ellers i verneplanprosessen lagt vekt på å imøtekomme andre interesser gjennom avgrensning og forskriftsutforming.

Miljødirektoratet viser til at det i verneplanprosessen ikke er avdekket vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av verneforslagene. Verneforslagene er videre justert på visse punkter for å imøtekomme og hensynta ulike interesser. Direktoratet mener at verneforslaget slik det nå foreligger har små negative konsekvenser. Samlet sett vurderer direktoratet det slik at de

samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. Forslaget vil sikre natur som har en positiv samfunnsnytte, selv om denne ikke kan verdsettes. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet. Verneforslagene vil også sikre viktige områder for friluftsliv.

5.2 Avveinger mellom skogbruk og skogvern

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet fikk den 1. juli 2020 i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet å utrede forvaltningstiltak knyttet til skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. I rapport M-2007-2021 har direktoratene foreslått retningslinjer for avveinger.

I oppdrag fra Klima- og miljødepartementet datert 8.11.2021 ba Klima- og miljødepartementet om at forslaget iverksettes, med noen mindre justeringer. For privateid skog skal det foretas avveinger for områder der det er mottatt tilbud etter 1. februar 2022. Ved vern av skog på offentlig eid grunn skal områder som det er meldt oppstart på fra samme dato eller senere avveies.

Det er politiske målsettinger og føringer både til økt skogvern og aktivt skogbruk. Gjennom retningslinjer for avveinger mellom hensynet til skogbruk og skogvern er det avklart hvordan de to samfunnsinteressene skal avveies mot hverandre. Dette innebærer både dokumentasjon av de ulike interessene og innplassering i matrisen i figur 1. Matrisen innebærer at områder i grønne felt skal prioriteres for vern og områder i røde felt skal prioriteres til skogbruk. For områder i gule felt vil det være behov for nærmere vurderinger av Statsforvalter om det aktuelle området skal prioriteres for vern eller ikke.

Betydning for vern	Har	V1	V1S7	V1S6	V1S5	V1S4	V1S3	V1S2	V1S1 ¹⁾
		V2	V2S7	V2S6	V2S5	V2S4	V2S3	V2S2	V2S1 ¹⁾
		V3	V3S7	V3S6	V3S5	V3S4	V3S3	V3S2	V3S1
	Kan få	V4	V4S7	V4S6	V4S5	V4S4	V4S3	V4S2	V4S1
		V5	V5S7	V5S6	V5S5	V5S4	V5S3	V5S2	V5S1
		V6	V6S7	V6S6	V6S5	V6S4	V6S3	V6S2	V6S1
	Har mindre	V7	V7S7	V7S6	V7S5	V7S4	V7S3	V7S2	V7S1
		S7	S6	S5	S4	S3	S2	S1	
		Har mindre	Kan få			Har			
		Betydning for tømmer tilgangen							

Figur 1: Matrise for områdets betydning for tømmer tilgangen og betydning for vern. Grønne områder angir områder hvor vern skal prioriteres fremfor skogbruk, røde ruter angir at tømmer tilgangen skal prioriteres fremfor vern og gult felt angir områder som må vurderes nærmere av Statsforvalter.

I denne tilrådingen er det gjort avveinger for 21 områder, verdien for de enkelte områdene er angitt i tabellen nedenfor.

Navn på område	Verdi	Prioriteres for vern/skogbruk
Husbyfjellet	V1S7	vern
Mardalen utv.	V1S7	vern

Båtneset	V1S7	<i>vern</i>
Dalan	V3S7	<i>vern</i>
Oksåsen utv.	V4S7	<i>vern</i>
Dalehagen	V1S7	<i>vern</i>
Joknåsen	V4S7	<i>vern</i>
Strendan	V2S7	<i>vern</i>
Nutknuten	V3S4	<i>vern</i>
Vestfjorddalen og Øverland utv	V1S7	<i>vern</i>
Storås	V2S3	<i>vern</i>
Lønskollen	V2S5	<i>vern</i>
Robøle	V2S5	<i>vern</i>
Bergsjø og Frygne	V1S5	<i>vern</i>
Såttvetåsen	V1S3	<i>vern</i>
Økta	V2S6	<i>vern</i>
Hestebrennjuvet utv.	V2S4	<i>vern</i>
Husebykollen	V1S7	<i>vern</i>
Bjøraltskogen	V1S1	<i>vern</i>
Begna utv.	V2S2	<i>vern</i>
Nedre Leberg	V2S5	<i>vern</i>
Gråura utv.	V1S7	<i>vern</i>

Tilnærmet hele tilbudsområdet for Vestfjorddalen og Øverland, samt utvidelsen av Oksåsen naturreservat ble tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022. Det ble imidlertid tilbudt et mindre tilleggsareal i begge områdene etter denne dato, som er avveid opp mot skogbruksinteressene. For området Dalan ble det også tilbudt et tilleggsareal etter 1.februar 2022 som er avveid mot skogbruksinteressene.

Samtlige av områdene som er avveid ligger innenfor de kategorier som skal prioriteres for vern i henhold til retningslinjene for avveining mellom områdenes betydning for tømmertilgang og betydning for vern. Det vises til vedlagte skogfaglige beskrivelser og skjemaer for avveining utfylt for de områdene det er gjort avveininger.

De øvrige områdene som omfattes av denne verneplanen er tilbudt for frivillig vern av grunneier før 1. februar 2022, og omfattes derfor ikke av oppdraget fra Klima- og miljødepartementet.

5.3 Forvaltningsmessige og budsjettmessige konsekvenser

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte område. Naturreservatene som foreslås vernet er vanligvis små verneområder, og det er lagt til grunn at kommunene skal tilbys forvaltningsmyndigheten for slike områder. Aktuelle kommuner skal derfor gjennom høringsprosessen ha fått tilbud om de ønsker å få delegert forvaltningsmyndigheten for både eksisterende og nye områder som opprettes og som i sin helhet ligger innenfor kommunen. For eksisterende verneområder som forvaltes av kommunen og som nå utvides, endres i utgangspunktet forvaltningsmyndigheten ikke.

Dersom aktuelle kommuner ikke ønsker å ha forvaltningsmyndighet for området som er foreslått vernet, blir myndigheten lagt til Statsforvalteren. Tabellen nedenfor viser hvilke kommuner som har/ikke har forvaltningsmyndighet i dag og om hvorvidt de ønsker å ha forvaltningsansvaret for nye

og eksisterende verneområder eller ikke. Verneprosessen for en del av områdene ble startet før ny rutine ble innført, derfor varierer det om Statsforvalteren har klart å hente inn svar fra kommunene på disse eller ikke. For de kommunene som er forespurt, men som ikke har svart, legges det til grunn at de ikke ønsker forvaltningsmyndigheten og forvaltningsansvaret delegeres til Statsforvalteren.

	Navn på område	Kommune	Har forv.mynd. i dag	Ønsker forv.mynd.
1.	Husbyfjellet	Aure	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
2.	Grøtsura	Haram	Nei	Nei
3.	Mardalen utv.	Molde	Nei	Nasjonalparkstyre har forv.mynd. for eksisterende
4.	Båtneset	Sula	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
5.	Dalan	Surnadal	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
6.	Hammarland	Bjørnarfjorden	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
7.	Oksåsen utv.	Flekkefjord	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
8.	Dalehagen	Froland	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
9.	Joknåsen	Grimstad	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
10.	Strendan	Hægebostad	Nei	Nei
11.	Tarvatnet	Lindesnes	Nei	Nei
12.	Vormvik	Vegårsdhei	Nei	Nei
13.	Nutknuten	Vegårsdhei	Nei	Nei
14.	Tjaldal	Åseral	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
15.	Skulehomfjellet	Nissedal og Fyresdal	Ja, Fyresdal	Omfatter flere kommuner
16.	Høgfjell	Nissedal	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
17.	Rambergåsen	Notodden	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
18.	Nesfjellet	Seljord	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
19.	Tiurkollen	Skien	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
20.	Vestfjorddalen og Øverland utv.	Tinn	Ja	Ikke gitt tilbakemelding
21.	Storås	Sandefjord	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
22.	Lønskollen	Tønsberg	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
23.	Robøle	Gol	Ja	Ja
24.	Bergsjø og Frygne	Hol, Nore og Uvdal	Ja, Hol	Omfatter flere kommuner
25.	Såttvetåsen	Kongsberg	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
26.	Økta	Nore og Uvdal	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
27.	Hestebrennjuvet utv.	Ringerike	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
28.	Husebykollen	Asker	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
29.	Skreikampen	Eidsvoll	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
30.	Bjøraltskogen	Lunner	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
31.	Holumskogen	Nittedal	Ja	Nei
32.	Begna utv.	Nord-Aurdal	Nei	Ikke gitt tilbakemelding
33.	Nedre Leberg	Melhus	Nei	Nei
34.	Gråura utv.	Oppdal	Nei	Ikke gitt tilbakemelding

Kostnader til merking av grenser, oppsyn m.m. vil dekkes innenfor ordinære budsjettposter.

Den viktigste budsjettkostnaden ved skogvern er erstatning til grunneier, i hovedsak for båndlegging av skog og påfølgende tap av hogstinntekt. Kostnadene til forvaltning og skjøtsel av skog som er vernet er derimot oftest begrensede. Skog som vernes som naturreservat og nasjonalpark vil i de fleste tilfeller best opprettholde og videreutvikle verne kvaliteten ved fri utvikling uten at det er behov for aktive skjøtselstiltak. Det er noen felt med plantet gran innenfor enkelte av områdene som kan være aktuelle å rette aktive tiltak mot.

I skogvernarbeidet vektlegges at de viktigste skogområdene bør fanges opp ved vern, slik at man sikrer effektiv oppnåelse av de vedtatte målene som er nevnt i kap. 1.1. Det blir ikke startet verneprosess for områder som er vurdert å ikke ha tilstrekkelige vernekvaliteter.

For å sikre et godt og oppdatert faglig grunnlag for skogvernet gjennomføres regelmessig faglige evalueringer. Det er i 2017 sluttført en slik evaluering, som gir et oppdatert grunnlag for å gjennomføre skogvernet slik at det kan medvirke effektivt til å nå det nasjonale målet om å bevare et representativt utvalg av norsk natur og det nasjonale målet om å bevare arter og naturtyper.

Videre er det viktig med god oversikt over hvor de viktigste skogområdene befinner seg. Som grunnlag for skogvernarbeidet gjennomføres derfor systematiske registreringer av prioriterte skogtyper i skogvernet.

6. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEFORSLAGENE

Høringsuttalelsene er oppsummert i kap. 7 under omtalen av hvert enkelt område. Under dette kapitlet tas opp uttalelser om generelle forhold knyttet til verneforslagene.

6.1 Miljødirektoratets kommentarer til verneforskriftene

Miljødirektoratets har følgende kommentarer til innholdet i verneforskriftene og til temaer som er tatt opp i høringene.

Forskriftenes innhold

Forskriftene er utarbeidet med utgangspunkt i en felles mal som skal sikre et mest mulig enhetlig restriksjonsnivå i alle skogreservater. Lokale tilpasninger forekommer når lokale forhold tilsier det, men avvik fra malen må begrunnes godt.

Miljødirektoratet understreker betydningen av at en både ved utforming av verneforskrifter og forvaltning av områdene, herunder dispensasjonspraksis, legger til grunn et langsiktig perspektiv. Tiltak som isolert sett vurderes å ha liten betydning for verneformålet, kan i sum og over tid medvirke til at naturkvalitetene forvitrer. Det er også viktig at den økosystemtilnærmingen som er lagt til grunn i skogvernet reflekteres.

Verneforskriftene innebærer vern av all vegetasjon og alt dyreliv. Dyreliv omfatter alle former for levende organismer, både virveldyr og virvelløse dyr. Det er likevel åpnet for jakt, fiske og sanking av bær og matsopp. Ulike tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Dette innbefatter oppsetting av anlegg av ulike slag (midlertidige eller faste), men også tiltak som for eksempel drenering, kalking og gjødsling. For enkelte områder er det i verneforskriften åpnet for visse typer anlegg etter søknad.

Verneforskriftene innebærer et generelt hogstforbud, men i enkelte områder kan det etter søknad gis tillatelse til ringbarking og uttak av utenlandske treslag og etablerte plantefelt av gran I tilfeller der det ikke er aktuelt å ta ut plantede trær på kort sikt, kan det etter søknad gis tillatelse til en begrenset skjøtsel.

Motorferdsel er forbudt, men forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med spesielt nevnte formål. Det understrekes at regelen om «nødvendig motorferdsel» skal håndheves strengt. Motorferdsel i tilknytning til militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, og gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten er tillatt. Dette gjelder ikke for øvingsvirksomhet i tilknytning til slike formål. Det er gjort en vurdering for hvilke

områder det er aktuelt med en egen dispensasjonshjemmel for øvingsvirksomhet. Utgangspunktet har vært at det ikke er aktuelt å åpne for dette i små verneområder og verneområder som på grunn av sin topografi (bratte områder) er lite egnet til slike aktiviteter.

Vedlikehold av eksisterende veger og anlegg, herunder bygninger og eventuelt andre installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet, er tillatt. Med vedlikehold menes opprettholdelse av den standard vegen, bygningen, anlegget o.a. hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold omfatter ikke nybygging, oppgradering eller utvidelse. Vedlikehold av for eksempel veg omfatter dermed tiltak eller arbeid for å holde vegen ved like eller opprettholde samme standard som på vernetidspunktet, uten at den endrer karakter. Miljødirektoratet vil ikke tilrå at verneforskriften henviser til vegklasser, da slike standarder kan endres over tid, men tilrå å opprettholde formuleringen om standard på vernetidspunktet. Tiltak som påføring av nytt grusdekke, grøfterensk, skifte av stikkrenner og lignende anses som vedlikehold. Motorferdsel i forbindelse med vedlikehold kan tillates etter søknad, og skal fortrinnsvis skje på snødekt mark.

Miljødirektoratet påpeker at restriksjonsnivået er relativt likt i de områdene som foreslås vernet, men ettersom verneforskriftene for områdene er utformet gjennom forhandlinger med de respektive grunneierne, må det aksepteres at det blir enkelte forskjeller i forskriftene. For de områdene der eksisterende verneområder inngår i verneforslagene, vil ny verneforskrift omfatte hele området. Disse områdene kan derfor få større endringer i forhold til eksisterende verneforskrift. For noen områder med mindre utvidelser opprettholdes eksisterende bestemmelser, som da også vil gjelde for utvidelsesarealet.

Miljødirektoratet vurderer at mal for verneforskrifter for skogvernområder ivaretar avveiningen mellom ulike brukerinteresser og de overordnede vernehensynene på en god måte.

Navn

Kartverket forutsetter at vernemyndigheten melder inn navnet på nye naturreservat til Kartverket for registrering i Sentralt stedsnavnregister (SSR) når vernevedtak er gjort, jf. § 15 i lov om stadnamn av 18. mai 1990 nr. 11. Kartverket forutsetter dessuten at kart over verneområdene produseres i samsvar med Miljødirektoratets produktspesifikasjon. Språkrådet viser til at offentlige instanser er bundet til skrivemåten i sentralt stedsnavnsregister. For å kunne bruke annet navn, er det behov for å reise formell navnesak.

Endelige vernekart blir produsert i tråd med gjeldende praksis. Vi viser til kommentarene fra Klima- og miljødepartementet i foredrag til kgl.res. i desember 2015 når det gjelder innmelding av navn på nye verneområder i Sentralt stedsnavnregister: *"Kartverket gjøres kjent med nye vernevedtak gjennom brev fra Klima- og miljødepartementet for å tinglyse vernevedtakene på berørte eiendommer. Da Kartverket også er ansvarlig for Sentralt stedsnavnregister, må det forutsettes at Kartverket samtidig sørger for innmelding til Sentralt stedsnavnregister"*.

Motorferdsel

Det er åpnet for uttransport av felt elg og hjort i verneforskriften § 6. I områder hvor det er aktuelt er det også åpnet for uttransport av villsvin. Miljødirektoratet vil understreke at motorisert uttransport av elg, hjort og villsvin i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av lett beltekjøretøy hjemlet i § 6. Med lett beltekjøretøy i denne sammenheng menes mindre beltekjøretøy som f.eks. elgtrekk, jernhest og beltegående ATV. Det er i noen tilfeller åpnet for at uttransport kan skje med ATV eller traktor på eksisterende traktorveger. Unntaket for uttransport av felt elg, hjort og villsvin er i tråd med motorferdsellovens bestemmelser. Det er i noen områder tilrådd å åpne for uttransport også av bjørn og ulv. Miljødirektoratet har tatt inn utvidet unntak der dette er foreslått av statsforvalterne, men har ikke foreslått noen generell endring av denne

bestemmelsen. Miljødirektoratet mener det er hensiktsmessig at det foretas en generell gjennomgang av denne unntaksbestemmelsen der også forholdet til motorferdsellovens unntaksbestemmelser må vurderes. Det samme gjelder bestemmelsen om uttransport av syke og skadde bufe.

En eventuell tillatelse til bruk av annet motorkjøretøy enn nevnt over, hjemlet i § 7, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet skal vurderes. Forvaltningsmyndigheten kan i sin søknadsbehandling knytte tillatelsen til bestemte traséer. Dette vil særlig være aktuelt for uttransport av elg og hjort fra bakenforliggende områder. Det kan også innvilges flerårige dispensasjoner.

I områder med hytter er hovedregelen at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til transport av ved, materialer og utstyr på snødekket mark etter § 7. Slike tillatelser bør normalt styres til fastlagte traséer. Valg av trasé bør fastsettes ved søknadsbehandling eller som en del av utarbeidelse av forvaltningsplan. Motorisert transport i forbindelse med vedlikehold bør skje på snødekt mark med bruk av snøskuter. I unntakstilfeller kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til barmarkskjøring for transport av materialer til vedlikehold. Dette bør normalt være vedlikeholdsbehov av akutt karakter, og transporten bør så langt mulig foregå på fast mark og ikke i våtmarks-/myrområder. Det foreslås at det ikke åpnes for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av stier. Dersom det tas ned større trær som en del av nødvendig vedlikehold av stier, eller eventuell tillatt rydding av nye stier, bør disse som hovedregel bli liggende i naturreservatet. Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelser som åpner for motorferdsel for vedlikehold av eksisterende og rydding av nye stier der dette er foreslått i forskriftene.

I verneforskriftenes § 7 er det åpnet for at det etter søknad kan gis dispensasjon til motorferdsel knyttet til ulike formål. Der hvor bestemmelsene ikke spesifiserer om slik transport skal skje med beltekjøretøy på snødekt mark, med lufttransport eller på barmark, skal det ved vurderingen av den enkelte dispensasjonssøknad legges til grunn at transporten fortrinnsvis bør skje med beltekjøretøy på snødekt mark eller med lufttransport. Transport på barmark er kun aktuelt når transport med beltekjøretøy på snødekt mark eller lufttransport er vanskelig å gjennomføre og ellers når det er spesielle forhold som tilsier det, og forutsetter at slik transport er vurdert å kunne gjennomføres uten skader på viktige verneverdier, naturtyper eller leveområder for arter.

Kraftledninger

I områder med eksisterende energi- og kraftanlegg er utgangspunktet at anleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig og økonomisk forsvarlig måte. Forskriftsmalene har standardbestemmelser som åpner for drift og vedlikehold av anlegg, og motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftledninger. Forskriftsmalen fastsetter søknadsplikt for motorferdsel utover dette. Bakgrunnen for dette er at forvaltningsmyndigheten blant annet skal ha mulighet til å kunne styre hvilke typer kjøretøy som benyttes og til hvilken tid eller etter hvilken trasé kjøringen skal skje. Det forutsettes at man primært forsøker å legge motorisert ferdsel utenfor verneområdene.

Foruten drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, og nødvendig istandsetting ved akutt utfall, åpnes det for oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg og kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjesnitt dersom tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

Bestemmelsen om oppgradering/fornyelse tas kun inn i områder der kraftledningen ligger innenfor verneforslaget. I områdene med kraftledning inntil verneområdet, men utenfor vernegrensen, er det tatt inn bestemmelser om drift og vedlikehold slik at nødvendige tiltak kan gjøres innenfor vernegrensen. Det er i disse tilfellene også tatt inn unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt

utfall. Der tilkomst til ledning kan løses utenfor vernet, er det ikke tatt med bestemmelse om motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledning som grenser inntil verneområdet.

Miljødirektoratet forholder seg til enighet på departementsnivå om bestemmelsene om drift og vedlikehold av kraftanlegg, og har justert forskriftene i tilrådingen i tråd med formuleringer i nyeste vernevedtak.

Ved de senere skogvernvedtakene er det i noen konkrete tilfeller gitt generelt unntak til Statnett SF for at det i forbindelse med drift og vedlikehold på kraftledninger kan kjøres på etablerte traséer. En forutsetning for dette er at det finnes oversikt over slike traséer, og at kjøringen er vurdert å ikke føre til nevneverdig skade på verneverdiene. Traséene skal da markeres på vernekartet. Statnett er i slike tilfeller selv ansvarlig for å levere kart over traséer.

Leting etter mineralske ressurser

Naturmangfoldloven § 41 sier at det som ledd i saksbehandlingen skal innhentes kunnskap om andre mulige verdier i området. Dette vil i hovedsak være å samle kunnskap som allerede er kjent, herunder informasjon om pågående næringer eller aktiviteter.

Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det finnes viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder: "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Den viktigste måten å få fram interessene knyttet til potensiell og planlagt utnyttelse av mineralressurser på, er høringene som gjennomføres for det enkelte verneforslaget. I de fleste sakene kommer man fram til gode løsninger gjennom grensedracting og/eller tilpasning i forskriften. I de sakene der målet om økt skogvern (og grunneiers ønske om frivillig vern) må veies opp mot potensiell eller planlagt utnyttelse av mineralressurser, vil man forsøke å finne omforente løsninger på direktoratsnivå. I tilfeller hvor dette ikke er mulig vil dette være avveininger som må avklares mellom departementene etter at Miljødirektoratet har levert sin tilråding til Klima- og miljødepartementet.

Landing og start med luftfartøy

Miljødirektoratet vurderer at landing og start med luftfartøy er uønsket i naturreservater, og at dette bør tydeliggjøres og synliggjøres ved å ta inn et forbud i verneforskriften.

Gjennom forskrifter vedtatt ved kgl.res. 12.12.2014 ble Forsvarsbyggs ønske om at landing og start med forvarets luftfartøy gis automatisk unntak, tatt inn i forskriftene for skogvernområder. Miljødirektoratet har derfor lagt dette inn i alle forskriftene i denne tilrådingen. De aktuelle verneforslagene omfatter skog- og andre utmarksområder. En antar at landing og start eventuelt vil bli (meget) sjeldne foreteelser og ikke utgjøre noen trussel mot områdene som sådan.

Når det gjelder militær operativ virksomhet i lufta, viser Miljødirektoratet til NOU 2001:15 *Forsvarets områder for lavtflyging*, punkt 5.5.6.1 Unntaket for militær operativ virksomhet i verneområder, hvor det fremgår hva som anses som operativ virksomhet. Miljødirektoratet legger denne tolkningen av begrepet militær operativ virksomhet til grunn.

Beiting av husdyr

Miljødirektoratet viser til at det i noen områder kan være behov for regulering av beitetrykk mv., og det er foreslått særskilte unntaksbestemmelser som skal ivareta dette i de områder det er aktuelt. I disse områdene tilrår Miljødirektoratet at det tas inn en unntaksbestemmelse som åpner for skånsom beiting. I mange områder er det ikke ønskelig med andre typer beitedyr enn det som er vanlig på vernetidspunktet, og det er viktig at en unntaksbestemmelse fanger opp behovet for regulering. Hva som defineres som "skånsom beiting" vil nødvendigvis ofte variere mellom områder og de ulike delene/kvalitetene innenfor et område.

For de områdene der beiting er aktuelt, er det gjort en vurdering av om forskriften skal åpne for utsetting av saltstein. For de fleste områdene er det vurdert at dette er et tiltak som i liten grad berører verneverdiene, og det er derfor tatt inn en unntaksbestemmelse om mulighet for utsetting av saltsteiner. For noen områder vurderes dette tiltaket å ha betydning i forhold til verneverdiene, og for disse områdene kan det ligge noen begrensninger. I noen områder er utplassering av saltstein søknadspliktig, slik at bl.a. plassering kan styres. Det samme gjelder oppsetting av gjerder; for de områdene der dette vurderes som aktuelt, er det tatt inn som spesifisert unntak i § 7. Enkelte av områdene i verneplanen er uten veger og stier, og har en topografi som tilsier at motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein eller i forbindelse med gjerding ikke er relevant.

Sykling og større arrangementer

Hovedregelen i frilufsloven er at det i skogområder er tillatt med sykling på veg eller sti når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet.

I tråd med føringene i frilufsmeldingen og tidligere vedtatte kgl.res. for skogvern tilrår Miljødirektoratet at sykling (samt riding og bruk av hest) tillates på eksisterende stier og veger, dersom det ikke er særskilte naturfaglige hensyn som tilsier et forbud på bestemte stier eller i bestemte områder.

I områder hvor det ikke finnes veger og stier gjelder et generelt forbud mot sykling og bruk av hest. Det går fram av beskrivelsen av det enkelte område dersom det ikke finnes veger eller stier i området.

Når det gjelder el-sykler rammes dette av forbudet mot motorferdsel i verneforskriftene. Det er foreløpig ikke gjort endringer i regelverket som gjelder el-sykler i frilufsloven eller i malen for verneforskrifter.

Forbudet mot arrangementer omfatter større arrangementer. Det er ikke fastsatt noen absolutt grense for hvor store arrangementer som faller inn under forbudet. Forvaltningsmyndigheten må gjøre en konkret vurdering av om planlagte arrangementer omfattes av forbudet. Det er åpnet for å kunne gi tillatelse til større arrangementer etter søknad. Det er også mulig å gi åpning for bestemte arrangement i verneforskriften. Dette kan for eksempel være aktuelt for faste årlige arrangementer med liten grad av tilrettelegging, men det skal da skje etter en konkret vurdering opp mot ivaretagelse av verneformålet for det enkelte området.

Det er ikke noe generelt forbud mot orientering i verneforskriftene, men det må søkes om å arrangere orienteringsløp som faller inn under forbudet mot større arrangement. Utsetting av turposter, kjentmannsposter, turorientering mv. anses ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger og dermed være søknadspliktig. Det kan tas inn særskilt unntak for dette etter en konkret vurdering ut fra verneverdiene.

Miljøtilpasset reiseliv er et vidt begrep som kan omfatte en rekke ulike aktiviteter og former for tilrettelegging. På et generelt grunnlag er det ikke ønskelig med ulike former for tilrettelegging

innenfor skogreservater. I enkelte foreslåtte verneforskrifter fra statsforvalterne, er det tatt inn bestemmelse som åpner for å gi tillatelse til miljøtilpasset reiseliv. Som hovedregel tar Miljødirektoratet ut bestemmelsen der det ikke har kommet konkrete innspill eller planer om denne type virksomhet i det aktuelle området og det ikke er gjort konkrete vurderinger mht. hvilken påvirkning dette kan ha på verneverdiene.

Rydding av vegetasjon i forbindelse med storviltjakt

Storviltjakt har lange tradisjoner i Norge, og reguleres gjennom naturmangfoldloven og viltloven. Når et område vernes som naturreservat, er utgangspunktet at vernet ikke vil påvirke verken jaktretten eller jaktutøvelsen. Rydding av vegetasjon som er til ulempe for jaktutøvelsen, er et tema som i enkelte tilfeller kommer som innspill fra grunneier. Dette reguleres av forskriften. Ordlyden i bestemmelsen har imidlertid vært varierende, og Miljødirektoratet har derfor sett behov for å standardisere bestemmelsen i § 4 til følgende ordlyd "forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt". Hensikten med bestemmelsen er å konkretisere hvilken vegetasjon som kan fjernes. Med siktlinjer menes linje(r) fra en jaktpost der det er størst sannsynlighet for å løsne skudd og mot der storviltet mest sannsynlig viser seg. Det er også konkretisert at det kan ryddes ved faste jaktposter. Dette for å unngå åpning for tilfeldig rydding innenfor hele verneområdet. Som hovedregel har Miljødirektoratet endret til standard formulering i de tilfeller det er avvik mellom ordlyden som er tilrådd fra Statsforvalteren og mal.

Gjenoppbygging av bygninger og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade

I enkelte foreslåtte verneforskrifter er det tatt inn bestemmelse om gjenoppbygging av bygninger og anlegg som går tapt ved brann eller naturskade, også i områder der det ikke er noen kjente anlegg eller bygninger innenfor området. Brann og naturskade vil i alle tilfeller være en uforutsett og sjelden hendelse og Miljødirektoratet mener det vil være mer fornuftig å foreta en vurdering om det skal gis dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 dersom en slik hendelse skulle oppstå. Som hovedregel tar Miljødirektoratet ut bestemmelsen dersom det ikke er kjente anlegg eller bygninger i området og det ikke har kommet konkrete innspill om at dette er en relevant bestemmelse.

Nye stier

Naturreservater er den strengeste verneformen vi har i Norge og etablering av tiltak/inngrep etter vern er derfor som utgangspunkt ikke ønskelig. Dette gjelder også rydding/etablering av nye stier og merking disse. I de tilfeller det ikke er eksisterende stier, eller kjent at det er konkrete planer eller det ikke er kommet innspill som tilsier at dette er et aktuelle tiltak, er bestemmelsen som hovedregel tatt ut. Dette vil ikke være en realitetsendring, selv i de tilfeller bestemmelsene er hørt, da bestemmelsen i alle tilfeller er tilrådd i § 7 (søknadspliktig). Etter at området er vernet, vil det fortsatt være mulig å søke om tiltak etter § 8 jf. naturmangfoldloven § 48.

7. MERKNADER TIL DET ENKELTE OMRÅDET

7.1 MØRE OG ROMSDAL FYLKE

Det tilrås vern av 5 områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

1. Husbyfjellet, Aure kommune

Totalareal: 952 dekar, skogareal: 952 dekar, produktiv skog: 649 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av kystfuruskog og rik edellauvskog*

- b. *innehold trua, sjeldan eller sårbar natur som rik edellauvskog med alm og tilhørende artar av lav og sopp.*

Det er ei målsetting å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Husbyfjellet er nordre deler av en fjellknatt mellom Foldfjorden og Vinsternesvatnet på Ertvågsøya. Det er bratte lier på alle kanter av fjellpartiet. Verneforslaget strekker seg fra ca. 90 til 322 m.o.h. De øvre delene består av impediment og lav bonitet, mens det i lisdene er skog på høy bonitet. Berggrunnen består trolig for det meste av gneisbergarter, som kun gir grunnlag for en nøysom flora, men også mindre felt med glimmerskifer eller amibolitt som gir grunnlag for større artsrikdom. Området ligger i sørboreal til nordboreal sone, i sterkt oseanisk seksjon. Furu dominerer med innslag av bjørk, samt noe sparsomt med osp, rogn, selje og hassel. Et mindre parti med gråor-almeskog inngår i sørøst. Det er gjennomgående skog i aldersfase og stedvis i overgang mot oppløsningsfase, med god forekomst av død ved av både furu og lauvtrær.

Verneforslaget omfatter nesten hele arealet av to lokaliteter med kystfuruskog, som er vurdert som *svært viktig* (A-verdi). Lokaliteten i vest er en større gammelskogslokalitet, med flere kvaliteter typisk for verdifulle gammelskogsmiljø slik som gamle levende tre, gadd og læger. Her er det en del lågurtskog og noe småbregneskog, men blåbærskog dominerer. Lauvskogen har innslag både av gamle bjørkesuksesjoner og av gamle ospesholt. Furu og bjørk er de viktigste treslaga innenfor lokaliteten, i tillegg til er det noe osp, selje, rogn og hassel. Lokaliteten i øst er til dels bratt østvendt li. Lokaliteten her domineres av gammel blåbærfuruskog og småbregneskog, i overgang mot røsslyngfuruskog i vest, og med mer lauvrik og frodigere skog i øst. Her er dels lågurtskog og svakt utviklet høgstaudeskog med bl.a. noe hasselkratt. Vanligste treslag er furu, i tillegg til noe bjørk, og mer sparsomt med rogn, selje og hassel.

I tillegg omfatter verneforslaget deler av en mindre lokalitet med rik edellauvskog i sørøst, som også er vurdert som *svært viktig* (A-verdi). Lokaliteten er primært en eldre, noe rasmarkspreget gråor-almeskog i overgang mot boreal blandingskog.

Innenfor verneforslaget er det registrert mange rødlistea arter, bl.a. laterittkjuke (VU), kastanjejiltlav (VU), ospeoljeskinn (NT), skorpefiltlav (NT), gul pærelav (NT), kulesporet nålehinne (NT) og alm (EN). I tillegg er det registrert flere andre kravfulle arter i området. Kartlegger har vurdert potensialet for funn av flere rødlistearter som ganske stort.

Av regionale mangler vil vern av området dekke mangler knyttet til gammel furuskog og rik edellauvskog. Området vil bidra til å fylle generelle mangler i skogvernet knyttet til produktiv skog i lavlandet og i oseanisk seksjon. I tillegg vil et vern bidra til å ta vare på trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Verneplanen ble sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Aure kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Norge avd. Møre og Romsdal, Mellom AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distriktsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv,*

Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Vegdirektoratet.

Det har kommet inn to høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF skriver at de ikke har anlegg i området, og har ikke merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kan ikke se at det er energiinteresser innenfor verneforslaget, men oppfordrer nettselskapet til å uttale seg. Mellom AS stod som kopimottaker på NVE sitt svarbrev.

Direktoratet for Mineralforvaltning har fått høringen tilsendt, men har ikke kommet med uttalelse.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Husbyfjellet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensing som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at § 4 bokstav d om bruk og vedlikehold av permanente jakttårn og § 7 bokstav i om miljøtilpasset reiselivsvirksomhet blir tatt ut, da disse ikke er relevante for området.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og fjerning av to punkt i verneforskriften som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har tatt ut bestemmelsen i § 4 om *drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet* og tilhørende spesifisert dispensasjonsbestemmelse for motorferdsel i § 7. Bestemmelsene vurderes som ikke relevante, ettersom eksisterende 66 kV kraftledning ligger ca. 100 meter fra foreslått vernegrense. Eier av ledningen, Mellom AS, har ikke kommet med innspill til høringen.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Husbyfjellet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Husbyfjellet som naturreservat.

2. Grøtsura, Haram kommune

Totalareal: 1 224 dekar, skogareal: 700 dekar, produktiv skog: 360 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av gammal oseanisk lauvblandingsskog og rikare hasselkratt med alm.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørt tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget består av ei bratt og sørøst-østvendt li ned mot Vatnefjorden. Lia har stor topografisk variasjon og strekker seg fra ca. 40 moh. til ca. 650 moh. Høgdegradienten gjør at skogen er i ulike suksesjonsstadier på grunn av at ras opprettholder dynamikken. I den sørøstre delen av området er det flere små bekkedrag som også bidrar til variasjon i skogsvegetasjonen.

Det meste av lia består av svak lågurtskog, men det finnes også spredte innslag av blåbærskog og lågurtskog. Skogen domineres av boreal lauvskog, med større innslag av furu på høydene. Bjørk er det dominerende treslaget, og de øverste delene opp mot alpin sone regnes som fjellbjørkeskog. I tillegg finnes det en del selje og rogn, og en del store trær på over 30 cm i diameter. Innslaget av osp er også ganske godt. Hassel finnes på flere steder og i noen områder relativt jevnt, men utgjør aldri mer enn 50 % av tresjiktet. Noen steder er hasselkratt ganske grove og gamle. Alm er registrert sør i området. Generelt finnes de store lauvtrærne i områdene under bergrota eller i skjermede områder. I høyden og på eksponerte steder blir innslaget store trær gradvis mindre og til slutt fraværende på grunn av klima. Generelt er det mer død ved og eldre trær i vanskelig tilgjengelig områder. Partier med hengelavstrær er funnet et par steder. Nedre deler er stedvis tydelig preget av vedhogst, med få /ingen store trær, lite død ved og jevnt med stubber.

I hele lia er det påfallende mye av den fuktighetskrevede lungeneveren. Den vokser mest på selje, rogn og hassel, og i de områdene hvor det finnes mye store individer av disse artene, og kan dekke hele stammen i nedre del, men også på bjørk og enkelte steder på stein på bakken. Andre fuktkrevede arter som kystfiltlav og skrubbenever er også svært vanlige. Stiffiltlav er også vanlig, mens sølvnever og kystnever finnes spredt og er mindre vanlig. Lungeneversamfunnet er best utviklet i nedre deler, særlig i skjermede områder slik som nordøst og øst for Høgehaugen, og under bergrota mellom Stornesfonna og Sletnesfonna. Det er funnet ett ungt individ av norsk gran i området. Platanlønn finnes i stort omfang i ett område nord for Reitestølen.

Området overlapper med deler av en lokalitet med rik edellauvskog sør i området. Lokaliteten er registrert etter DN 13-metodikk og er vurdert til å ha verdien *viktig* (B-verdi). Lokaliteten ble beskrevet til å ha uvanlig godt utviklet lungeneversamfunn.

Områdets verdi for naturmangfold er vurdert som høy, særlig for kalk- og baserik skogsmark, regnskog, samt andelen edellauvtre, rogn, osp og selje i hele området.

Et vern av området vil bidra til å fylle mangler i skogvernet knyttet til gammel oseanisk blandingsskog og skog på høg bonitet i lavereliggende sone. I tillegg vil vern av området bidra til å ivareta et viktig leveområde for mange sårbare arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en 22 kV kraftledning gjennom verneforslaget i nordøst, i tillegg til at det krysser en sti gjennom området i høydedraget i nordvest som fortsetter til Grøtsurhornet. Utover dette er det ingen andre kjente fysiske inngrep i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Haram kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag, Møre og Romsdal sau og geit, Avinor AS, Den norske turistforening (DNT), Norges teknisk- naturvitenskaplige universitet NTNU, Møre og Romsdal fylkeskommune, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Luftfartstilsynet, Norges jeger og fiskerforbund, Norges fjellstyresamband, Norges handikapforbund, Norges luftsportforbund, Norges miljøvernforbund, Norges naturvernforbund, Norsk biologiforening (BIO), Norsk bergindustri, Norsk bonde- og småbrukarlag, Stiftelsen norsk institutt for naturforskning NINA, Allskog SA, Norges jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal, Universitetet i Oslo, Forsvarsbygg, Natur og ungdom, Norges vassdrag og energidirektorat (NVE), Norsk zoologisk forening, Sabima, Friluftsrådernes landsforbund, NHO Reiseliv, Norges bondelag, Norges orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norsk botanisk forening, Norsk industri, NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk ornitologisk forening, Norsk sau og geit, Norskog, Miljødirektoratet, Statens kartverk, Statkraft SF, Språkrådet, Statnett SF, Universitetet i Tromsø - det arktiske universitetet, Nordvest nett AS, Linja AS, Statskog SF, Norges miljø- og biovitenskaplige universitet (NMBU), Riksentikvaren, Statens vegvesen.*

Det har kommet inn 5 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statens vegvesen og Statnett har uttalt seg, men har ikke merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser om at det går det en 22 kV kraftledning gjennom det foreslåtte området, som eies av Nordvest Nett AS. NVE er positiv til at standard bestemmelser for energi- og kraftanlegg er lagt inn i forskriften. NVE ber Nordvest Nett AS om å kommentere vernet med tanke på deres eksisterende og fremtidige prosjekter, og hvorvidt de foreslåtte forskriftene er tilstrekkelige for deres behov.

Haram kommune v/Nordre Sunnmøre Landbrukskontor orienterer om Formannskapetets vedtak den 12.03.2024 i sak 032/24: *Verneområdet har store biologiske verdier og det har liten verdi som driftsareal for egedomane, kommunen har ikkje merknadar til vernet. Kommunen ynskjer ikkje forvaltningsansvar for området.*

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene.

Nordvest Nett AS kom med merknad i forbindelse med oppstartsmeldingen om at standardregler for energi- og kraftanlegg i forskriften måtte tas inn i forskriften for å sikre drift, vedlikehold og oppgradering av nettanlegg, herunder nødvendig skogrydding for å sikre anlegget. Videre ga de tilbakemelding om at de ikke foreligger framtidige planer for det foreslåtte området utover normal drift, vedlikehold og oppgradering i eksisterende trasé.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har tatt inn standardsbestemmelser for kraftanlegg, jamfør merknad fra Nordvest Nett AS.

Statsforvalteren tilrår ikke å gi generell åpning for orientering innenfor foreslått verneområde.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Grøtsura* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6.

Miljødirektoratet tilrår at et mindre areal i nordøst, med kraftledning og tilhørende klausuleringsbelte grenses ut. Dette utgjør ca. 20,5 dekar. Arealet består stort sett av ikke tresatt åpen fastmark og impediment, og det er ikke registrert artsfunn innenfor dette arealet. Miljødirektoratet vurderer derfor at en slik utgrensing ikke vil ha betydning for den totale verneverdien i området. Som følge av utgrensing av areal, faller behov for bestemmelser knyttet til kraftinteressene bort, også jamfør praksis. Miljødirektoratet tilrår derfor å ta ut bestemmelser om oppgradering og fornying av kraftanlegg, samt bestemmelser som åpner for motorisert ferdsel i tilknytning dette. Eier av 22 kV ledningen uttalte i fm. oppstartsvarselet at det ikke er fremtidige planer om oppgradering av ledningen. Miljødirektoratet tilrår også å ta ut standardbestemmelser for motorisert ferdsel i §§ 6 og 7 i tilknytning energi- og kraftanlegg. Med bakgrunn i det bratte terrenget, anses det som usannsynlig at eventuell adkomst til kraftledningen vil skje gjennom verneforslaget, men heller fra Ertesvågevegen utenfor vernet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Grøtsura:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform. Miljødirektoratet tilrår endret avgrensing av verneforslaget som beskrevet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Grøtsura som naturreservat.

3. Mardalen, Molde kommune – utvidelse

Utvidelsesareal: 303 dekar, skogareal: 228 dekar, produktiv skog: 192 dekar. Nytt totalareal: 6 383 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemte type natur i form av gammal oseanisk lauvblandingskog med element av rikare hasselkratt
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som rik edellauvskog med alm og tilhøyrande artar av lav og sopp.

Det er ei målsetting å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Mardalen ligger i ei bratt og sørøstvendt li på sørvestsida av Eikesdalsvatnet. Utvidelsesområdet utgjør en kile i eksisterende Mardalen naturreservat, som grenser til Eikedalsvatnet landskapsvernområde i nord og Sandgrovbotn – Mardalsbotn biotopvernområde i vest. Utvidelsesområdet strekker seg fra ca. 90 – 850 moh., og ligger i mellomboreal, og delvis sørboreal sone i klart oseanisk seksjon (O2). I de nedre deler består skogen stort sett av lauvskog på høye boniteter, i hogstklasse 4 og 5. Når man kommer lenger opp, blir skogen mer skrinn og vi får innslag av furu. Det går et par bekkedrag gjennom utvidelsesområdet.

Verneforslaget dekker resten av en edellauvskogslokalitet, som ellers ligger i sin helhet innenfor eksisterende Mardalen naturreservat. Her er lågurteikeskog med et stort artsmangfold særlig knyttet til styvingstrær. Utvidelsesområdet omfatter også deler av en lokalitet med gammel boreal lauvskog med utforming gammelt ospeholt. Her er det ifølge kartleggingsrapporten meget store naturverdier knyttet til gråor-heggeskog, rik edellauvskog med alm og hassel og gammel fuktig lauvskog med grove steinblokker, delvis også gammel furu. Lokalitetene er vurdert etter DN-13 metodikk og verdien er for begge disse vurdert til å være *svært viktig* (A-verdi).

Artsmangfoldet i området er variert og rikt med et stort antall rødlistearter. Registrerte rødlistearter innenfor utvidelsesområdet er bl.a. ferskenpote (EN), almepraktmåler (VU), almebroddsopp (VU), stalakittvokspigg (VU), kastanjestilkjuka (VU), almelav (NT), almekullssopp (NT), skrukkeøre (NT), olivenfiltlav (NT), rynkesagsopp (NT), eirekjuke (NT) og alm (EN).

Et vern av området vil kunne bidra til å dekke regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog, samt generelle mangler knyttet til skog på høy bonitet. Et vern vil dessuten bidra til ivaretagelse av et viktig leveområde for mange sårbare, trua og nær trua arter. Utvidelsen vil bedre arronderingen for eksisterende verneområde ved at de to delområdene bindes sammen.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en tursti gjennom verneforslaget helt i øst og parallelt med Mardøla. Stien fortsetter videre til Mardalsfossen. Nedre del av stien, dvs. den delen som går gjennom verneforslaget, er godt opparbeidet, mens den får mer preg som en enklere sti lenger opp i terrenget.

Mardøla er regulert. Utover dette er det ingen kjente fysiske inngrep innenfor verneforslaget.

Eksisterende Mardalen naturreservat og foreslått utvidelsesområde grenser til og overlapper noe med Snøhetta og Knutshø villreinområde i vest.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Molde kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Norge avd. Møre og Romsdal, Elinett AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR*

AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distriktsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Vegdirektoratet.

Det har kommet inn 4 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune og Elinett har uttalt seg, og har ingen merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) viser til sitt innspill til oppstartsvarselet og ser at nesten alle bestemmelser for vegetasjonsrydding er tatt inn i verneforskriften, unntatt mulighet for å søke om dispensasjon til motorisert ferdsel i forbindelse med planmessig rydding i vassdraget. NVE ber om at dette tas inn i forskriften § 7. NVE ber videre om at Statkraft AS, som er eier av Grytten kraftverk uttaler seg, selv i tilfeller uten konflikt. NVE opplyser om at det er digitalt småkraftpotensial i Mardalen og skriver at Statsforvalter har informert grunneier. NVE kan ikke se at områdekonsesjonær Ellinett AS har uttalt seg og ber om at de gjør det med tanke på eksisterende eller fremtidige prosjekter, selv i tilfeller uten konflikt.

Statnett er enig med NVE i at det er behov for en hjemmel for motorisert ferdsel i forbindelse med planmessig rydding i vassdraget i forbindelse med sikkerhetstiltak mot flom. Videre skriver Statkraft at de ikke skal ha objekter i området i dag, men at det kan tenkes at det i framtiden kan komme krav til regulanten til overvåking i forbindelse med miljø/klima og minstevannføringer. Dette kan ifølge Statkraft medføre at regulanten må sette opp utstyr i og ved vassdraget. Statkraft foreslår derfor en bestemmelse om at *regulanten har rett til å sette opp utstyr som er nødvendig for å følge opp framtidige krav fra det offentlige. Nødvendig vedlikehold og ferdsel til objektene er unntatt verneforskriften.*

Statsforvalterens kommentarer:

Punktet om motorferdsel i forbindelse med planmessig rydding i elveleiet i § 7 hadde ved en feil falt ut i høringsutkastet, og er rettet opp.

Størstedelen av vassstrengen går utenfor naturreservatet. Det er bare der vassdraget deler seg rundt elveholmer at ikke hele løpet er holdt utenfor. Derfor mener Statsforvalteren det er lite realistisk at eventuelt måleutstyr skulle måtte plasseres innenfor naturreservatet, og fraråder å ta inn en slik unntakshjemmel som foreslått av Statnett. Slik Statsforvalteren forstår status, er det heller ingen konkrete krav eller pålegg om dette pr nå. Statsforvalteren mener eventuelle behov senere kan vurderes som dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 med bakgrunn i at det er store samfunnsinteresser, og at det dette neppe vil påvirke skogverdiene negativt.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Mardalen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår et nytt unntak i § 7 bokstav k som åpner for at regulant kan søke om motorisert ferdsel i forbindelse med vegetasjonsrydding i det regulerte vassdraget, og legger til bokstav j i oppramsingen:

k. naudsynt motorferdsel for aktivitetar etter § 4 bokstav e, j og § 7 bokstav b, d, g, h og j.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6.

Etter innspill fra representant for grunneierne har Miljødirektoratet tatt inn "hest" i bestemmelsen i § 6 bokstav b. Hest er inkludert i dagens vernebestemmelse. Miljødirektoratet mener at ut ifra verneverdiene og kjennskap til dagens bruk av området, vil det sannsynligvis ikke påvirke verneverdiene nevneverdig dersom uttransport med hest blir direkte tillatt. § 6 bokstav b får følgende ordlyd:

b. naudsynt uttransport av felt elg og hjort med hest eller lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget

Miljødirektoratet tilrår at Mardølas elveleie grenses ut av verneforslaget. Dette utgjør 1,4 dekar. Halvparten av arealet er en skogkledd holme i elva, mens den andre halvdel er vannareal. Samtidig tilrår Miljødirektoratet at bestemmelser om rydding i elveleiet i §§ 4 og 7 samt åpning for motorisert ferdsel til dette i §§ 6 og 7 tas ut da disse ikke lenger vil være relevante.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Mardalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform. Miljødirektoratet tilrår endret avgrensing av verneforslaget som beskrevet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Mardalen som naturreservat.

4. Båtneset, Sula kommune

Totalareal: 611 dekar, skogareal: 535 dekar, produktiv skog: 297 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av kalk- og lågurtfuruskog og rik edellauvskog i ulike utformingar*
- b. inneheld trua, sjeldan og sårbar natur som kalk- og lågurtfuruskog, frisk rik edellauvskog, kalkedellauvskog og lågurtedellauvskog med alm og ask og tilhøyrande artar av karplanter, sopp og lav.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Området ligger i ei svært bratt og sørvendt lise ned mot Storfjorden, i boreonemoral til sørboreal vegetasjonssone og sterkt oseanisk vegetasjonssesjon. I øvre del flater området ut.

Store deler av lia omfatter skog på høy bonitet, og består av rik lågurtskog med skinnere parti med rasmark og berg, noe som medfører naturlige forstyrrelser og suksesjonsvariasjon. Bjørk, hassel, osp og svartor er de vanligste treslagene, med innslag av furu, gråor, hegg, rogn og selje. Det er funnet sparsomt med alm (EN). Det er lite dødved som er større enn 10 cm i diameter, men mye død ved med lavere dimensjoner. Lisiden er ganske uttørkingseksponert.

Oppe på flanken går skogen over i furu-hassel skog, med innslag av bjørk, gråor, hegg, osp, rogn og selje. Interessant er også funn av barlind (VU). Enkeltrær av furu er rundt 170 år. På kanten ned mot lisida er det et ospeholt med store gamle tre med lungeneversamfunn.

Det er kartlagt fem rødlista naturtyper i området: Frisk rik edellauvskog (NT), lågurtedellauvskog (VU), kalk- og lågurtedellauvskog (VU), rik gransumpskog (EN) og kalkedellauvskog (EN). Av rødlista arter er det i tillegg til alm (EN) og barlind (VU) registrert ramsløk (NT), skorpefiltlav (NT), fuglereir (NT), vaniljerot (NT) og rødsildre (NT). Av sopper er halmgul køllesopp (VU), svartnende kantarell (NT), raudtuppkorallsopp (NT), rødskivevokssopp (NT) og dvergstanksopp (VU) registrert. Gammelskogarten hasselkjuke er også funnet i området.

Det er det mye einer i det meste av skogarealet, som tyder på at det har vært beitet aktivt i området tidligere. Platanlønn er i spredning i store deler av området. Rynkerose er registrert under kraftledningen.

Av regionale mangler i skogvernet vil et vern av området dekke mangler knyttet til rik edellauvskog. Av generelle mangler vil området bidra inndekning av produktiv skog i lavlandet. Båtneset vil i tillegg inngå i et økologisk nettverk med Solevågssjallet naturreservat og Sulesund naturreservat som har mange av de samme vernekvalitetene som i Båtneset.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går to kraftledninger gjennom foreslått verneområde, utover det er det ikke andre kjente fysiske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Sula kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag, Møre og Romsdal sau og geit, Avinor AS, Den norske turistforening (DNT), Norges teknisk – naturvitenskaplige universitet NTNU, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Luftfartstilsynet, Norges jeger og fiskerforbund, Norges fjellstyresamband, Norges handikapforbund, Norges luftsportforbund, Norges miljøvernforbund, Norges naturvernforbund, Norsk biologiforening (BIO), Norsk bergindustri, Norsk bonde- og småbrukarlag, Stiftelsen norsk institutt for naturforskning NINA, Allskog SA, Norges jeger- og fiskerforbund Møre og Romsdal, Universitetet i Oslo, Forsvarsbygg, Natur og ungdom, Norges vassdrag og energidirektorat (NVE), Norsk zoologisk forening, Sabima, Friluftsrådenes landsforbund, NHO Reiseliv, Norges bondelag, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norsk botanisk forening, Norsk industri, NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk ornitologisk forening, Norsk sau og geit, Norskog, Miljødirektoratet, Statens kartverk, Statkraft SF, Språkrådet,*

Statnett SF, Universitetet i Tromsø - det arktiske universitetet, Linja AS, Statskog SF, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett har uttalt seg, og har ingen merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at Linja AS eier kraftledningene i området. De skriver videre at de er positive til at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er inkludert i forskriften, men ber Linja AS om å kommentere verneforslaget med tanke på eksisterende og fremtidige prosjekter og om forslaget til forskrift er tilstrekkelig for deres behov.

Linja AS mener at forslag til forskrift er tilstrekkelig for deres behov. De er positive til at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er inkludert inn i forskriften, og mener at dette er dekkende for eventuelle oppgraderinger og feilrettinger i fremtiden.

Møre og Romsdal fylkeskommune viser til sine merknader til oppstartsmeldingen og ønske om å flytte vernegrensa 50 eller 20 meter fra vegkanten. Fylkeskommunen skriver at det å legge vernegrenser helt inntil eiendomsgrensene til fylkesveger, vil medføre ulemper fordi de da må søke om nødvendige tiltak til drift og vedlikehold. Dette vil ifølge fylkeskommunen medføre mindre effektiv drift og vedlikehold av fylkesvegene. Fylkeskommunen legger til at de ved drift og vedlikehold vil kunne ha behov for å rydde skog og vegetasjon langs vegnettet som er påkjørselssikkert eller hindrede for sikt. I tillegg rydder de korridorer langs fylkesvegene for å sikre god sikt langs fylkevegene for å unngå vilt påkjørsler. De skriver videre at skogrydding langs fylkesvegene er ett av flere grep for å sikre ett trafiksikkert vegnett. Fylkeskommunen forutsetter at Statsforvalteren tar hensyn til vegmyndigheten og justerer vernegrensen slik at den er i tråd med fylkesvegens byggegrense på 50 meter målt fra midten av vegen. Alternativt at vernegrensa legges i en avstand på 20 meter målt fra vegkant.

Statens vegvesen viser til sin merknad til oppstartsmeldingen og Statsforvalteren sin kommentar til § 7 *Spesifiserte dispensasjonsregler*, der det går fram at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon etter søknad for tiltak i forbindelse med oppgradering av fv. 61 og nødvendig vegetasjonsrydding i forbindelse med trafiksikkerhet ved fv. 61. Vegvesenet tolker begrepet oppgradering som f.eks. å heve standarden etter kravene i vegvesenets håndbøker, ettersom vedlikehold av vegen er ivaretatt i §7 bokstav n, samt i § 4 bokstav l.

Vegvesenet skriver videre at de har ikke konkrete planer for fremtidig veglinje for E39, og at det derfor er usikkert om og eventuelt hvordan prosjektet vil påvirke verneområdet. Vegvesenet ønsker likevel å sikre at vernet ikke legger vesentlige hindringer for mulighetsrommet til et framtidig vegprosjekt, og mener det bør vurderes hvordan dette kan løses.

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene, og har generelle innspill til i forskriftsmalen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren vurderer at innspillet fra fylkeskommunen er ivaretatt gjennom § 7 Spesifiserte dispensasjonsregler og er enig med Statens vegvesen at en mulig og nødvendig oppgradering av fv. 61 kan behandles gjennom § 7 Spesifiserte dispensasjonsregler.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Båtneset* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6.

Miljødirektoratet tilrår at areal sør for kraftledningene sørvest i området grenses ut. Dette er restareal som blir liggende mellom konsesjonsbelte for de to parallelle ledningene på 132 og 22 kV og fylkesvegen. Totalt utgjør utgrensingen ca. 16,7 dekar. Arealet består for det meste av ung blandingsskog på rasmark med liten eller ingen betydning for naturmangfoldet. Miljødirektoratet mener utgrensingen ikke påvirker områdets totale verneverdi og at utgrensingen ikke vil medføre at verneverdiene i verneforslaget svekkes.

Miljødirektoratet tilrår å endre ordlyden i bestemmelsen i § 7 bokstav j ved at drift og vedlikehold av fylkesvegen tas ut. Fylkesvegen ligger utenfor foreslått vernegrense slik at vedlikehold og drift av selve vege da må kunne skje utenfor vernegrensa. Tiltak som ivaretar trafiksikkerheten langs vege, ser vi at potensielt kan være aktuelt også innenfor vernegrensa. Miljødirektoratet foreslår følgende ordlyd på bestemmelsen knyttet til fylkesvege i § 7:

j. nautysnte tiltak i samband med trafikktryggleiken langs Fylkesveg 61

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen i § 7 bokstav i, som gir åpning for å kunne søke om tiltak i forbindelse med oppgradering av Fylkesveg 61 tas ut. Ifølge Vegvesenet har de ingen konkrete planer for fremtidig veglinje for E39, og det er usikkerhet knyttet til om et eventuelt prosjekt vil komme i konflikt med vernet.

Miljødirektoratet tilrår å ta inn en egen bestemmelse i § 7 for å kunne søke motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløype, samt at skiløypa tegnes inn på vernekartet

k. nautsynt motorferdsel i samband med oppkjøring av skiløype avmerkt på vedlagte vernekart

Miljødirektoratet tilrår at Båtneselva markeres særskilt på vernekartet, og at det står Båtneselva i § 4 bokstav k:

k. nautsynt fjerning av stein og trevirke frå Båtneselva avmerka på vedlagte vernekart ved akutt fare for oppdemming og flaum. Stein og trevirke skal leggest igjen i verneområdet

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Båtneset:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform. Miljødirektoratet tilrår endret avgrensing av verneområdet som beskrevet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Båtneset som naturreservat.

5. Dalan, Surnadal kommune

Totalareal: 1 710 dekar, skogareal: 1 490 dekar, produktiv skog: 868 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å bevare eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av kalk- og lågurtfuruskog, flomskogsmark og rik edellauvskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som kalk- og lågurt-furuskog, frisk rik edellauvskog og høgstaudeedellauvskog med alm.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Dalan ligger oppe på et høyereliggende parti på Nordmarka, ca. 6-7 km nordøst for Surnadal. Området ligger i nord- og mellomboreal vegetasjonssone, i klar oseanisk seksjon. Området er preget av at berggrunnen går på tvers av dalens retning, noe som gir betydelige vekslinger i vegetasjonstyper over små avstander, ofte med skarpt avsatte rygger med ulike bergarter i tette mosaikker. Den varierte berggrunnen gir opphav til store arealer med fattige vegetasjonstyper, skilt av arealer med rike og mer varierte skogtyper. Gjennom området renner elva Svorka, som flere steder danner markerte fossefall og kløftemiljø. Verneverdiene i området er hovedsakelig knyttet til kalkskog, ulike typer edellauvskog og flomskogsmark. Området er tidligere hogstpåvirket.

Av rødlista naturtyper er det påvist kalk- og lågurtfuruskog (VU) i rike furudominerte områder. I liene nord for Djupdalen inngår fragmenter av frisk rik edellauvskog (NT) og høgstaudeedellauvskog (VU). En rekke steder langs elver og bekker inngår flomskogsmark (VU) med variert treslagssammensetning og svært varierende vegetasjon i feltsjiktet. I tillegg huser området arealer som har vært og til dels fremdeles er restaurerbar slåttemark (CR) og slåttemyr (EN).

Det er registrert rødlistearter knyttet til ulike artsgrupper i området, bl.a. alm (EN), meldråpelav (VU), lys brannstubbela (VU), gubbeskjegg (NT), flekkvitkjuke (NT), blanknål (NT) og furuplett (NT). Området har også eldre registreringar av tretåspett (NT). I følge kartlegger har området et visst potensial for arter knyttet til dødved/brannpåvirket dødved av furu i enkelte av de høyereliggende områdene.

Vern av Dalan vil fange opp regionale mangler i skogvernet knyttet til gammel furuskog, rik edellauvskog og rik furuskog. I tillegg vil et vern sikre ivaretagelse av leveområdet for trua og nær trua arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er gjennomført ei større regulering av Svorkavassdraget oppstrøms det foreslåtte naturreservatet. Svorka er overført til Svorka kraftverk.

Området har tidligere vært benyttet til beite. Ved Dalan er det et sommerfjøs/høyløe i tilknytning til et område som er ryddet og tidligere har vært brukt som slåttemark.

Det ligger to hytter i området, som er grenset ut av verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Surnadal kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune, Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal, NJFF Møre og Romsdal, BirdLife Møre og Romsdal, Mellom AS, Statnett, Statens Vegvesen, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Møre og Romsdal Sau og Geit, AVINOR AS, Den Norske Turistforening, Norsk Bergindustri, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Kommunal- og distriktsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norsk Fjellstyresamband, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU, Sabima, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Vegdirektoratet.*

Det har kommet inn 5 høringsuttalelser til verneforslaget.

Møre og Romsdal fylkeskommune ønsker at det settes fokus på restaurering av slåtteeeng i framtidige skjøtelsesplaner, i samråd med deres kulturavdeling.

Norges Orienteringsforbund ønsker at verneforskriften åpner for orienteringsløp i området.

Statkraft Energi påpeker at det regulerte vassdraget Svorka ligger i foreslått verneområde og støtter innspillet fra NVE om at bestemmelser om rydding må tas inn i verneforskriften. Som regulant ønsker de ikke å ha noen begrensninger for deres drift og adkomst, vedlikehold eller fremtidig oppgradering av kraftverk i det regulerte området.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ser at deres tidligere uttalelse til saken er tatt til etterretning og fulgt opp. NVE skriver videre at de ser positivt på at Statkraft og S-nett har fått muligheten til å uttale seg. NVE noterer seg at forskriften åpner for rydding i forbindelse med flomsikring ved akutt behov og tilhørende motorferdsel i § 4 bokstav k og 6 bokstav c, men påpeker at det fortsatt mangler dispensasjon til planmessig rydding og motorferdsel tilsvarende 7r, t i forskrift om vern av Dokkajuvet naturreservat, Nordre Land kommune.

NVE ber Statkraft Energi og Svorka Energi å kommentere hvorvidt disse forskriftene i tilstrekkelig grad tar hensyn til drift, vedlikehold og eventuelt fremtidig oppgradering av kraftverk, samt nødvendig motorferdsel inn i verneområdet og uttale seg om deres behov. S-nett har ifølge NVE uttalt at de ikke har anlegg i området og har ingen merknader til verneforslaget.

En grunneier påpeker at vedkommende fortsatt ønsker å kjøre varer og materialer inn til hytta som ligger i området.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har oppdatert forskriften i samsvar med innspillet fra NVE.

Statsforvalteren påpeker at det ikke er ønskelig med orienteringsløp innenfor naturreservatet. Området er ifølge Statsforvalteren sårbart, og det kan oppstå skadelig slitasje som følge av løp. Statsforvalteren påpeker at ønsket om orienteringsløp i verneområdet blir spilt inn i forbindelse med mange verneplanprosesser og mener at man her burde få en nasjonal avklaring i forskriftsmalene.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Dalan* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår et nytt punkt i § 7 som åpner for rydding i Svorka sitt regulerte elveleie:
k: planmessig rydding i Svorka sitt regulerte elveleie som tryggleikstiltak mot flaum

Statsforvalteren tilrår samtidig at det i § 7 bokstav m åpnes for å kunne søke om motorisert i forbindelse med dette tiltaket.

Statsforvalteren tilrår et nytt punkt i § 7 som åpner for motorisert ferdsel for transport til hyttene i området:

l. naudsynt motorferdsel på snødekt mark for transport av varer og materialar til hytter på gnr./bnr. 63/2 og 63/10

Statsforvalteren har tatt ut bestemmelsen om unntak for bruk og vedlikehold av permanente jakttårn, samt dispensasjon etter søknad for miljøbasert, da disse ikke er relevante.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentarer:

Etter at området ble tilrådd, er det gjennom dialog med representant for grunneierne avklart at det skal gjøres en utgrensing av ytterligere areal rundt de to hyttene som allerede er grenset ut. Dvs. at totalt 5 dekar rundt hver hytte skal grenset ut av vernet. Miljødirektoratet tilrår at denne justeringen gjøres på endelig vernekart. Samtidig tilrås at foreslått bestemmelse om vedhogst tas ut av forskriften. Arealene som grenses ut består av henholdsvis åpen fattig furuskog og bjørkeskog på høy bonitet. Grensejusteringen her derfor svært liten betydning for verneverdiene og totalarealet for foreslått vern.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen i § 4 som åpner for vedlikehold av hytte på gnr./bnr. 63/2 tas ut. Hyttene som ligger i området er grenset ut, og bestemmelsen er derfor ikke relevant.

Miljødirektoratet tilrår at vanngrøfta på gnr./bnr. 63/2 for uttak av vann til hytte på gnr./bnr. 63/10 (jamfør § 4 bokstav k) avmerkes på endelig vernekart, og at det i bestemmelsen vises til vernekartet.

Det er noen stier innenfor verneforslaget. Miljødirektoratet tilrår derfor at standard bestemmelse som åpner for vedlikehold av eksisterende stier i samsvar med standard på vernetidspunktet legges til i § 4.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelser som åpner for rydding av vegetasjon i Svorka sitt regulerte elveleie i §§ 4 og 7, samt bestemmelser som åpner for motorisert ferdsel til disse tiltakene i §§ 6 og 7 siste bokstav tas ut. Selve elvestrengen ligger hovedsakelig utenfor foreslått vernegrense, men der grensa går i selve elvestrengen tilrår vi at vernegrensa justeres slik at den følger vannkanten for elva.

Langs mesteparten av elvestrengen som er berørt ligger foreslått vern kun på en side av elva, og tilkomst og eventuelle nødvendige tiltak bør kunne utføres fra den sida som ikke omfattes av vernet. Miljødirektoratet har ikke kunnskap som tilsier at rydding i elveleiet har vært/er aktuelt per i dag.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder spørsmål knyttet til orienteringsvirksomhet.

Miljødirektoratet tilrår endring i forskrift og avgrensning som beskrevet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Dalen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform. Miljødirektoratet tilrår justering av avgrensning slik som beskrevet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Dalen som naturreservat.

7.1 VESTLAND FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

6. Hammarland i Bjørnafjorden

Totalareal: 504 dekar, skogareal: 497 dekar, produktiv skog: 313 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av vestnorsk regnskog og rik edellauvskog med stor kulturlandskapsverdi*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som styva tre av ask og alm, og artar knytt til boreonemoral regnskog.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget ligger ca. 5 km øst for tettstedet Eikelandsosen i Bjørnafjorden kommune, på vestsida og langsmed Gjønavatnet. Området er hovedsakelig østlig eksponert, og ligger i boreonemoral vegetasjonssone i sterk oseanisk seksjon. Arealet er en del av Kikedalen som er ett av 18 områder i Vestland som er klassifisert som nasjonalt verdifullt kulturlandskap. Styvingsskogen i de bratte dalsidene kan skrives tilbake til mellomalderen. Dalføret har vært preget av tradisjonell førsanking helt fram til vår tid.

Hammarland består av skog med ulike kvaliteter, fra fattig bjørkeskog til svært store naturkvaliteter knyttet til styvingstrær av ask i boreonemoral regnskog. I øvre parti forekommer vekselvis rike og fattige skogtyper om hverandre. Skogen har trolig blitt beitet tidligere. Her finnes spredt med store edellauvtrær, enkelte med styvingsspor, men også ung triviell skog i partier. I nedre parti rett ovenfor Hammarland gård finnes ei styvingsli med grove ask. Her er høy tetthet av trær og området

er vurdert som svært verdifullt. Lia er tidligere kartlagt etter DN13-metotikk, lokaliteten med høstingsskog her er klassifisert som *svært viktig* (A-verdi). Ved Eikelia finnes kvaliteter knyttet til relativt store eiketrær som står spredt, og der enkelte har utviklet hulheter.

I området er det registret to rødlista naturtyper, boreonemoral regnskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT).

I tillegg til ask (EN) og alm (EN), er den sterkt trua regnskoglaven strutlav (EN) registrert på flere av de styva asketrærne. I tillegg er almekullsopp (NT) og bleik kraterlav (VU) registrert. Det er også registrert store mengder av vanlig rurlav, som er kjent å opptre i store mengder i regnskogsmiljøer.

Vern av Hammarland vil bidra til å dekke regionale mangler i skogvernet av boreonemoral regnskog og frisk rik edellauvskog. Av generelle mangler vil verneområdet dekke mangler knyttet til skog i lavlandet med høy bonitet. Området er ellers en del av et større dalføre med lang kontinuitet med ivaretagelse av gamle styvingstrær med tilhørende arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Området brukes til beite for småfe og sau. Det går noen stier i området, som bl.a. som benyttes av Nordfjella beitelag i forbindelse med buføring til og fra beite. Utover dette er ingen andre kjente interesser eller fysiske inngrep i området

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, AT Skog, Avinor, Bjørnafjorden kommune, Den Norske Turistforening, Det norske skogselskap, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, DNT - Bergen og Hordaland, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Fiskeridirektoratet, Forsvarsbygg, Fortidsminneforeningen, Forum for Natur og Friluftsliv i Hordaland v/ Bergen Turlag, Friluftslivets Fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Havforskningsinstituttet, Høgskulen på Vestlandet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS - Kommunesektorens organisasjon, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og ungdom, Naturhistorisk museum, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Dykkeforbund, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Kystfiskarlag, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat – NVE, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Foreining, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling NOTS, Norsk Ornitologisk Foreining, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Foreining, Norskog, NTNU, Sabima, Stadnamntenesta på Vestlandet, Statens Kartverk, Statkraft, Statnett, Sør-Norges Fiskarlag, Technogarden, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet, Vegdirektoratet, Vest politidistrikt, Vestland fylkeskommune og WWF Verdens naturfond.*

Det har kommet inn én høringsuttalelse til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttalte seg oppstartsmeldingen at de ikke hadde merknader til verneforslaget, men ba områdekonsesjonærer LYSNA AS om å uttale seg. Til høringen skriver NVE at de registrerer at Lysna AS har uttalt seg, og at de ikke har noen eksisterende eller fremtidige planer om nettanlegg innenfor området og derfor ikke har noen merknader

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Hammarland* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Etter høringen er «*opplag av båtar*» tilføyd i opplistingen av tiltak i § 3 bokstav c.

Bestemmelsen i § 7 om «*Bruk av naturreservatet til miljøbasert reiselivsverksemd*» er fjernet i henhold til forskriftsmalen. Statsforvalteren har ikke fått kunnskap i løpet av verneprosessen som tilsier at det er planer om denne type virksomhet, og vurderer derfor at å ta ut bestemmelsen ikke vil påvirke eksisterende planer. Det er ellers gjort mindre endringer for å tilpasse forskriftsmalen.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår å legge til vedlikehold av "*eksisterende stier*" i den generelle vedlikeholdsbestemmelsen § 4 bokstav e, og ta ut "*naudsynt rydding*" av eksisterende stier i § 4 bokstav e. Vi registrerer at det er ønske fra beitelaget om å fortsatt kunne benytte samt vedlikeholde eksisterende stier for beitedyr og mener at standard bestemmelse om vedlikehold av eksisterende stier ivaretar dette. Ifølge Statsforvalteren har de ikke fått noen innspill som tyder på at rydding av nye stier er aktuelt.

Når det gjelder merking av eksisterende stier, som er foreslått plassert i § 4, er dette et tiltak som av hensyn til verneverdiene normalt plasseres i § 7, jf. tidligere praksis. Etter dialog med Statsforvalteren, er det vurdert at det kun er de stiene som er markert på vernekartet som det er aktuelt å åpne for merking av. Det er derfor konkretisert i § 4 bokstav f at bestemmelsen gjelder stier som er avmerket på vernekartet.

Når det gjelder Statsforvalterens kommentar til beitelaget om at forskriften åpner for å kunne søke om å rydde nye stier, kan ikke Miljødirektoratet se at det er noen hjemmel for dette tiltaket, verken i forskriften som lå ved oppstartsmeldingen, den som var på høring eller den som er tilrådd til Miljødirektoratet. Vi kan heller ikke se at det er kommet høringsinnspill som tilsier at dette er et aktuelt tiltak, noe som senere er bekreftet av Statsforvalteren.

Statsforvalteren tilrår en generell åpning i § 4 for *fortøyning av småbåt ved fastfortøyning, dragfortøyning, ankring, og mellombels lagring på land*. Miljødirektoratet tilrår, etter dialog med Statsforvalteren, at denne tas ut av forskriften. Bestemmelsen er ikke i tråd med forskriftsmalen og praksis, og det er ikke kjent at det er et behov for en slik åpning. Terrenget ned til fjorden er dessuten bratt og vi kan ikke se at bestemmelsen er aktuell. Det er ikke kjent at det eksisterer noen fastfortøyning på stedet utover trær.

Miljødirektoratet tilrår å flytte bestemmelsen i § 4 som gir unntak for "fjerning av treslag som ikkje er stadeigne" til § 7, jamfør praksis. Ordlyden endres samtidig til standard forskriftsmal: "uttak og ringbarking av utanlandske treslag og etablerte plantefelt av gran, samt spreiding frå desse".

Miljødirektoratet tilrår ellers enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Hammarland:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Hammarland som naturreservat.

7.2 AGDER FYLKE

Det tilrås vern av 8 områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

7. Oksåsen, Flekkefjord kommune - utvidelse

Utvidelsesareal: 515 dekar, skogareal: 507 dekar, produktiv skog: 507 dekar. Nytt totalareal: 1 907 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik edellauvskog og velutviklet furuskog med gammelskogstruktur og med innslag av storvokst eik og osp
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog i form av almlindeskog og lågurt-edellauvskog i form av lågurt-eikeskog
- c. har særskilt naturvitenskapelig verdi ved å ha forekomster av gamle styvingstrær og gamle hule trær.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Oksåsen naturreservat ligger om lag 5 km nord-nordvest for Flekkefjord sentrum, i åsene nord for Selura. Naturreservat er forslått utvidet med et område i nord-øst og et mindre område i sør-øst. Utvidelsen er på totalt 515 dekar, og består i all hovedsak av moderat gammel furudominert skog. Det finnes enkelte eldre furutrær over 150 år, men disse står på skrinn og lavproduktiv skogsmark. Nordøst for eksisterende naturreservat finnes skog som skiller seg spesielt ut med mer velutviklet furuskog med gammelskogstruktur, høyere tetthet av store/gamle trær, samt mye osp. Her, sammen med midtre del av området, er andelen lauvtrær noe høyere enn ellers, og det er innslag av uvanlig storvokst eik og osp. Det er registrert Lind (NT) i utvidelsesområdet.

Det foreslåtte utvidelsesområdet vurderes som regionalt verneverdig, og det vil være et verdifullt tillegg til eksisterende naturreservat. Verneforslaget vil bidra til å forbedre arronderingen og tilføre verneverdier knyttet til eldre furuskog med innslag av store og gamle trær av eik og osp. Av de

fylkesspesifikke manglene i skogvernet i Agder, vil området bidra til å fange opp vernekvaliteter knyttet til eldre eikedominert skog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ikke registrert tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Grimstad kommune, Lindesnes kommune og Flekkefjord kommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT-Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister Friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder sopp- og nyttevekstforening, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Kristiansand lokallag, Birdlife avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk Organisasjon for terrengsykling, NOTS Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning – NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk friluftsliv, Agder Botaniske forening, Norsk Sau og geit, Vest-Agder Sau og geit, Norsk Botanisk forening.*

Det har kommet inn 5 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest Agder og Norges Vassdrags- og energidirektorat har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv Agder har uttalt at de støtter forslaget om å utvide verneområdet Oksåsen naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg om brukerinteressene slik som orientering i verneområdet og videre om muligheten for å avholde større arrangement uten søknad. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv i 2020, og vil at hensynet til brukerinteressene legges inn i formålet § 1. Videre uttaler de seg om at det kun bør være større arrangement som kan forringe verneverdiene som bør være forbudt. De mener at fellesturer og fellestreninger ikke er større arrangement og at turposter og liknende skal avklares med forvaltningsmyndighetene uten at det må søkes om å sette opp disse.

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene og at utvidelser bør vurderes, så er utvidelsen av Oksåsen kun en mindre del av det opprinnelige tilbudet fra skogeiere. Det vil si at i dette tilfelle er større arealer blitt kartlagt og det er ikke funnet vernekvaliteter på dette arealet, derfor er det ikke blitt med videre. Ofte tilbys skogen i samarbeid med skogeierforeningene som har god kunnskap om skogen og hvor eventuelle verneverdier finnes. Statsforvalteren opplever i de fleste tilbudene at de viktigste områdene er kommet med og at randsonene består av mere ordinær skog.

Det har kommet innspill om at orientering bør tillates i utvidelsen av Oksåsen. Det kommer fram i eksisterende verneforskrift og forslag til verneforskrift at større arrangementer er forbudt, men at det kan åpnes for eksempelvis større orienteringsløp etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren påpeker at dette ikke innebærer at alle former for O-løp er forbudt, men at det er omfanget av arrangementet, og den samlede belastningen på verneverdiene, som avgjør om den ønskede aktiviteten er direkte tillatt etter forskriften eller ikke. Hva som avgjør hvorvidt et arrangement er «stort» må det imidlertid konkret tas stilling til i hver enkelt sak. Det er derfor viktig at aktuelle orienteringsklubber tar kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av gjennomføring av ulike aktiviteter for at det skal kunne tas stilling til om aktiviteten kommer inn under stort arrangement eller ikke. Den foreslåtte utvidelsen av eksisterende verneområde Oksåsen består av ulike skogtyper, som også vil ha ulik toleranse for slitasje som følge av gjennomføring av f.eks. orienteringsløp eller turorientering. Enkelte tider på året, som i hekketida for fugl, vil det også være negativt med forstyrrelser som følge av slike aktiviteter. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å gi en generell åpning for gjennomføring av orienteringsløp eller utsetting av turposter i verneforskriften. Ellers ber Statsforvalteren om at Miljødirektoratet tar stilling til de konkrete innspillene knyttet til endring av forskriftsmalen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Oksåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets kommentar:

Etter at Statsforvalteren hadde sendt sin tilråding til Miljødirektoratet, ble det oppdaget at grunneier som er berørt av dagens forskrift ikke har vært hørt om endringene i ny forskrift. Grunneier er nå orientert om disse endringene og har gitt sitt samtykke.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Oksåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Oksåsen naturreservat.

8. Dalehagen, Froland kommune

Totalareal: 96 dekar, skogareal: 96 dekar, produktiv skog: 88 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik edellauvskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som lågurt-edellauvskog i form av lågurt-eikeskog og frisk rik edellauvskog i form av rasmaklindeskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Dalehagen naturreservat ligger helt sør i Froland kommune, ca. 1 km nord for Snøløsvannet. Området har middels topografisk variasjon og ligger i boreonemoral vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Området omfatter en sørvendt liseide, med berggrunn som er kalkrik og skaper grunnlag for ekstremt rik vegetasjon.

Lauvskogen er gammel og dominert av eik, lind, hassel, alm og ask med stor treslagsvariasjon og en høy andel edellauvtrær. Sørøst i verneforslaget finnes det to mindre felt med delvis tilplantet gran. Skogen består av rik lågurtskog med uvanlig stort arts mangfold. De rødlistete naturtypene rik lågurtedellauvskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT), samt overgangsformer mellom disse. Til sammen utgjør de rødlistede naturtypene 60-70 dekar av det foreslåtte verneområdet.

Det er registrert et spesielt stort mangfold av basekrevende jordboende sopp i den søndre og midtre delen av området. De særlig krevende eller sjeldne soppartene omfatter oransjekantarell (EN), praktrødspore (VU), linderødspore (VU), eikerøykriske (VU), rosakjøntrisike (VU), pantermusserong (VU), kobbertunge (VU), oliventunge (VU), vrangjordtunge (VU), lundgulpigg (VU) og grønn fåresopp (VU). Hele verneforslaget har en rik karplanteflora med blåveis, myske, skogstarr, skogsvingel, lundgrønnaks, skogfaks, taggbregne, trollbær og vårerteknapp. Innenfor lungeneversamfunnet kan det nevnes funn av almelav (NT), kastansjelundlav (NT), blylav, skorpefiltlav (NT), kystnever og sølvnever. Mangfoldet av kontinuitetskrevende dødvedarter er lavere, men det er gjort funn av moderat krevende arter på alm, eik, gran og osp, for eksempel almekullsopp (NT), hvit vedkorallsopp (NT), lundgulpigg (VU), skrukkeøre (VU) og ruteskorpe (NT).

Dalehagen vurderes å ha regional verneverdi. Av de fylkesspesifikke manglene i skogvernet i Agder, vil området bidra med vern av frisk rik edellauvskog og lågurtedellauvskog. Området har også nasjonal verneverdi og bidrar til å dekke generelle mangler for vern av naturtypene lågurtskog, eikeskog og frisk rik edellauvskog, samt noe rasmaklindeskog og ospedominert skog.

Dalehagen ligger i et område med flere andre naturreservater; Romeheia, Bjellandshaugane, Skiftenes, Joknåsen, Igletjenn, Eldhusliane og Rislåknuten. Sammen vil disse åtte områdene danne grunnlag for et sterkt økologisk nettverk i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep i Dalehagen, men det er gitt rettigheter for undersøkelse av området for mineralene kobolt og wolfram til firmaet Metamorphic AS.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere AT Skog, Froland kommune, Farsund kommune, Evje og Hornnes kommune og Flekkefjord kommune, Norges Vassdrags- og energidirektorat,*

Statnett SF, Agder fylkeskommune, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Vest- Agder Sopp- og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Norge Kristiansand Lokallag, Birdlife Norge avd. Aust-Agder, Birdlife Norge, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges Jeger- og fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk organisasjon for terrengsykling – Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF – Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, , Natur og Ungdom, Norsk Friluftsliv, Agder botaniske forening, Norsk Sau og Geit, Aust-Agder Sau og Geit, Vest-Agder Sau og Geit, Norsk Botanisk forening.

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Glitre Nett, Norges Vassdrags- og energidirektorat og Statnett har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning har kommet med et innspill om at rettighetene til undersøkelse av området er gitt til Metamorphic AS. Og de ber Statsforvalteren om å orientere dem om verneprosessen og høre om det er gjort undersøkelser eller planlagt å gjøre undersøkelser innenfor verneforslaget med hensyn på forekomster av mineralene kobolt og wolfram.

Forum for natur og friluftsliv har uttalt at de støtter forslaget til vern av Dalehagen naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Froland kommune er positive til vern av areal som inneholder store verneverdier. Kommunen kommenterer at det er spesielt viktig å bevare produktiv skog som et grunnlag for aktiv drift av skogeiendommer og bosetting i kommunen. Videre vises til Granavoll-erklæringen at skogvern ikke bør gå på bekostning av avvirkning og skognæringens rolle i det grønne skiftet. Kommunen ber Statsforvalteren ta ut arealer som ligger i den sydlige delen. De har skissert i kart hva de ønsker skal tas ut av verneprosessen, totalt 3-4 dekar.

NJFF Aust-Agder er positive til vern av Dalehagen naturreservat og ber om at jakt og fiske kan utøves som før, samt at motorisert ferdsel er lov ved uttak av felt storvilt.

Statsforvalterens kommentarer:

Grunneiere i frivillig vern-tilbudet og AT skog har gått opp tilbudsgrensene og har vurdert nøye hvor disse bør være. Området som inneholder feltene Froland kommune ønsker tatt ut er tilbudt og kartlagt gjennom frivillig vern prosessen som rik lågurtskog med granskog, med eikestubber etter eikedominert skog og død ved av diverse lauvtrær. Statsforvalteren har vurdert at området er ønsket tatt med i verneforslaget, da området er rikt og vil bidra til verneverdig skog samtidig som arealet er ønsket tatt med av arronderingsmessige grunner. Området har et restaureringspotensiale på sikt og Statsforvalteren ønsker en robust arrondering av et såpass lite verneområde. Derfor er det ikke ønskelig å endre på grensene til det foreslåtte verneområde Dalehagen.

Statsforvalteren har sendt forespørsel til Metamorphic AS om det har vært undersøkelser eller er planlagt undersøkelser i området. Statsforvalteren har ikke fått svar fra Metamorphic AS angående undersøkelsene, men vil purre og ettersende eventuelt svar.

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene har Statsforvalteren gjort en konkret vurdering av dette. Randsonene ti Dalehagen er ikke aktuelle for vern da områdene fremstår som drevne og med plantet skog. I tillegg går det en traktorvei på sørsiden av verneforslaget og denne er ikke ønsket inn i et verneområde.

Statsforvalteren informerer om at muligheten for jakt og fiske opprettholdes, samt muligheten for å bruke motorisert lettgående beltekjøretøy ved uttak av felt storvilt.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Dalehagen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets kommentarer:

Miljødirektoratet har etterspurt om Statsforvalteren har fått svar fra Metamorphic AS, om det har vært undersøkelser eller er planlagt undersøkelser i området. Statsforvalteren har meldt tilbake at de ikke fått noen tilbakemelding fra Metamorphic AS.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Dalehagen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Dalehagen som naturreservat.

9. Joknåsen, Grimstad kommune

Totalareal: 342 dekar, skogareal: 337 dekar, produktiv skog: 337 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel eike- og furublandingsskog
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som lågurt-edellauvskog med tilhørende arter av sopp.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Det foreslåtte naturreservatet Joknåsen ligger på nordvestsiden av Røynevannet i Grimstad kommune. Dette er et lavereliggende område som ligger i boreonemoral sone i klart oseanisk seksjon.

Området består av eldre eikeskog i mosaikk med furuskog på middels til høy bonitet. De skrinnere områdene er furudominert. Verneområdet har spredt innslag av stor osp og store eiketrær, samt noe liggende død ved av disse treslagene. Det finnes også spredt innslag av de rødlista naturtypene lågurtedellauvskog (VU) og kalk- og lågurtfuruskog (VU). Det er registrert åtte sårbare eller nær truede arter innen gruppene lav og sopp i området, som ospepigskinn (VU), mykbrunpig (VU), furustokkjuke (NT), ruteskorpe (NT), eikegreinkjuka (NT), eikeidkjuka (NT), kastanjelundlav (NT) og opsehvitkjuka (NT). De registrerte trua og krevende artene er i hovedsak knyttet til kontinuitetskrevende gammel eikeskog, dels eikeskog på lågurtmark.

Joknåsen er vurdert til å være regionalt verdifullt. Av mangelnaturtyper i skogvernet, vil området bidra til å dekke inn regionale mangler i skogvernet knyttet til gammel eikedominert skog. Området vil også bidra til å dekke inn de nasjonale manglene i skogvernet knyttet til lavereliggende skog på til dels høy bonitet, mens den regionale mangeloppfyllelsen i hovedsak er knyttet opp mot eldre eikedominert skog.

Joknåsen ligger i nærhet til Igletjenn naturreservat, Skiftenes naturreservat, Bjorsund naturreservat, Bjellandshaugane naturreservat og Lauvåsen naturreservat. De eksisterende verneområdene har tilsvarende naturtyper som det foreslåtte Joknåsen naturreservat, og vil sammen kunne danne grunnlag for et sterkt økologisk nettverk innen edellauvskog i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ikke registrert noen tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Grimstad kommune, Lindesnes kommune og Flekkefjord kommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT-Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister Friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder sopp- og nyttevekstforening, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Kristiansand lokallag, Birdlife avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk Organisasjon for terrengsykling, NOTS Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk*

Institutt for Naturforskning – NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk friluftsliv, Agder Botaniske forening, Norsk Sau og geit, Vest-Agder Sau og geit, Norsk Botanisk forening.

Det har kommet inn fire høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet og Norges Vassdrags- og energidirektorat har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv Agder har uttalt at de støtter forslaget til vern av Joknåsen naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg om brukerinteressene slik som orientering i verneområdet og videre om muligheten for å avholde større arrangement uten søknad. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv i 2020, og vil at hensynet til brukerinteressene legges inn i formålet § 1. Videre uttaler de at det kun bør være større arrangement som kan forringe verneverdiene som bør være forbudt. De mener at fellesturer og fellestreninger ikke er større arrangement og at turposter og liknende skal avklares med forvaltningsmyndighetene uten at det må søkes om å sette opp disse.

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene og at utvidelser bør vurderes, er Statsforvalteren så vidt enig i dette kunne vært en fordel for å få et inntrykk av om det finnes verneverdig skog også utenfor tilbudsområdet. Statsforvalteren minner imidlertid om at vernet som gjennomføres er frivillig vern der skogeier selv tilbyr arealer for vern. Ofte tilbys skogen i samarbeid med skogeierforeningene som har god kunnskap til skogen og hvor eventuelle verneverdier finnes. Statsforvalteren opplever i de fleste tilbudene at de viktigste områdene er kommet med og at randsonene består av mere ordinær skog.

Det har kommet innspill om at orientering bør tillates i det foreslåtte verneområdet ved Joknåsen. Det kommer fram i forslag til verneforskrift at større arrangementer er forbudt, men at det kan åpnes for eksempelvis større orienteringsløp etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren påpeker at dette ikke innebærer at alle former for O-løp er forbudt, men at det er omfanget av arrangementet, og den samlede belastningen på verneverdiene, som avgjør om den ønskede aktiviteten er direkte tillatt etter forskriften eller ikke. Hva som avgjør hvorvidt et arrangement er «stort» må det imidlertid konkret tas stilling til i hver enkelt sak. Det er derfor viktig at aktuelle orienteringsklubber tar kontakt med forvaltnings-myndigheten i forkant av gjennomføring av ulike aktiviteter for at det skal kunne tas stilling til om aktiviteten kommer inn under stort arrangement eller ikke. Det foreslåtte verneområdet ved Joknåsen består av ulike skogtyper, som også vil ha ulik toleranse for slitasje som følge av gjennomføring av f.eks orienteringsløp eller turorientering. Enkelte tider på året, som i hekketida for fugl, vil det også være negativt med forstyrrelser som følge av slike aktiviteter. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å gi en generell åpning for gjennomføring av orienteringsløp eller turorientering i verneforskriften. Ellers ber Statsforvalteren om at Miljødirektoratet tar stilling til de konkrete innspillene knyttet til endring av forskriftsmalen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Joknåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Joknåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Joknåsen som naturreservat.

10. Strendan, Hægebostad kommune

Totalareal: 185 dekar, skogareal: 175 dekar, produktiv skog: 175 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av lavereliggende rik edellauvskog og edellauvblandingsskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog og høgstaude-edellauvskog med alm og lind.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget ligger på vestsiden av innsjøen Lygne i Hægebostad kommune. Området ligger i sin helhet innenfor sørboreal vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon, og fanger opp skogen i gradienten fra innsjøen og opp til åsryggen i vest. Det meste av skogen innenfor verneforslaget vokser på høy bonitet.

Dominerende vegetasjonstyper i området er svak lågurtskog og lågurtskog, noe som bidrar til at området også har en spesielt rik karplanteflora. Det er registrert fire naturområdet innenfor verneforslaget, og innenfor naturområdet i nordøst er det funnet svært høye naturkvaliteter. Her er det registrert et stort areal med forholdsvis gammel edellauvblandingsskog i nederste del av lia. Forekomsten av liggende død ved er også relativt høy. Dominerende treslag i denne delen av verneforslaget er alm (EN), spisslønn og lind (NT), og det er registrert forekomster av de rødlistede naturtypene høgstaude-edellauvskog (VU) og frisk-rik edellauvskog (NT). Det er også verdt å trekke

fram de høye naturkvalitetene som er funnet i sørøst, hvor det er registrert forekomster av store alm-, lind- og lønnetrær. Samlet sett har området stor treslagsvariasjon.

Utover de rødlistede treslagene alm (EN) og lind (NT), er det registrert to rødlistede lavarter; kort trollskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT). Begge lavartene er hovedsakelig knyttet til eldre, fuktig gran- eller bjørkedominert skog i lavlandet.

Strendan vurderes som regionalt verneverdig, og vil bidra til å dekke inn mangler i skogvernet i Agder knyttet til rik edellauvskog med alm-lindeskogutforming. Området vil også bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog og høybonitetsskog.

Verneforslaget for Strendan ligger bare om lag 300 meter sør for Einfasura naturreservat. Da verneformål og skogtyper til dels er sammenfallende i de to naturreservatene, vil arter kunne spres mellom de to verneområdene.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, AT Skog, Hægebostad kommune, Vegårshei kommune, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Agder fylkeskommune, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Vest-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Norge Kristiansand Lokallag, Birdlife Norge avd. Aust-Agder, Birdlife Norge, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges Jeger- og fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zooloigsk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk organisasjon for terrengsykling – Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF – Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for naturforskning – NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk Friluftsliv, Agder botaniske forening, Norsk Sau og Geit, Aust-Agder Sau og Geit, Vest-Agder Sau og Geit, Norsk Botanisk forening, Søgne og Songdalen orienteringsklubb (SSOK), Vegårshei Idrettslag, Eiken Idrettslag, Hægebostad Sogelag, Søgne historielag, Søgne Jeger- og fiskerforening.*

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Glitre Nett AS, Språkrådet, Norges Geologiske Undersøkelse, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft og Norges Vassdrags- og energidirektorat har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Hægebostad kommune har etter høring gitt tilbakemelding på at de ikke ønsker forvaltningsmyndighet for området.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Strendan* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse til Miljødirektoratets forskriftsmal.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet. Vernekartet tilrås som i høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Strendan:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Strendan som naturreservat.

11. Tarvatnet, Lindesnes kommune

Totalareal: 307 dekar, skogareal: 307 dekar, produktiv skog: 307 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av velutviklet rik edellauvskog med klare nemorale vegetasjonstrekk på høy bonitet, og med innslag av hule lindetrær samt spredte store osper og eiketrær og stedvis mye kristtorn*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog*
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold knyttet til rike mosesamfunn.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Tarvatnet naturreservat ligger i en nordvestvendt skråning på østsiden av Tarvatnet i Lindesnes kommune. Området er lavereliggende og ligger i høydedraget 30-150 m.o.h. En stor del av området består av skog på høy bonitet.

Området er dominert av eikeblandingsskog, og består av et relativt stort og sammenhengende areal med gammelskog med bestandsalder på ca. 100 år. Spredt finnes det en del stor eik, mens andelen hule trær generelt er lav. Det finnes høye naturverdier knyttet til eldre ospedominert skog og skog med klare nemorale vegetasjonstrekk, som stedvis mye kristtorn.

Naturverdiene som skiller seg ut med særlig høy verneverdi omfatter et mindre areal i sør med en forekomst av gamle, hule barlind (VU), samt et område i nordøst med velutviklet skogstruktur med

en høy andel rikbarkstrær, rikere vegetasjon og rike mosesamfunn i og langs bekken som renner gjennom området. Her er det registrert blant annet de rødlista artene ask (EN), alm (EN), kystorelav (VU), barlind (VU), elveblokklav (NT), lind (NT) og vasshalemose (NT). I denne delen av området er også andelen død ved høyere enn ellers, og det er registrert en forekomst av den rødlistede skogtypen frist rik edellauvskog (NT).

Tarvatnet vurderes som regionalt verneverdig.

Av de regionale manglene i Agder vil området bidra med gammel eikeskog, ospedominert skog og rik edellauvskog i form av alm-lindeskog og hasselkratt. Videre vil verneforslaget bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til skog i lavereliggende områder og skog på høy bonitet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Arealet i verneforslaget for Tarvatnet naturreservat er underlagt hensynssone nedslagsfelt for drikkevann i arealdelen til Lindesnes kommune sin kommuneplan.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Grimstad kommune, Lindesnes kommune og Flekkefjord kommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT-Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister Friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder sopp- og nyttevekstforening, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Kristiansand lokallag, Birdlife avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk Organisasjon for terrengsykling, NOTS Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning – NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk friluftsliv, Agder Botaniske forening, Norsk Sau og geit, Vest-Agder Sau og geit, Norsk Botanisk forening.*

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet, NJFF Vest Agder, Lindesnes kommune og Norges Vassdrags- og energidirektorat har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Forum for natur og friluftsliv Agder har uttalt at de støtter forslaget til vern av Tarvatnet naturreservat, men ønsker at det gjøres supplerende naturfaglig kartlegging i randsonene og at utvidelser vurderes, der arealene har tilsvarende naturverdier. Dette for å få funksjonelle grenser og styrke økologien. Grensene bør i større grad følge naturverdiene i terrenget. Det er også viktig for å unngå å lage øyer av vern i landskapet.

Norges Orienteringsforbund har uttalt seg om brukerinteressene slik som orientering i verneområdet og videre om muligheten for å avholde større arrangement uten søknad. De viser til brev fra Norsk Friluftsliv i 2020, og vil at hensynet til brukerinteressene legges inn i formålet § 1. Videre uttaler de seg om at det kun bør være større arrangement som kan forringe verneverdiene som bør være forbudt. De mener at fellesturer og fellestreninger ikke er større arrangement og at

turposter og liknende skal avklares med forvaltningsmyndighetene uten at det må søkes om å sette opp disse.

Statsforvalterens kommentarer:

Når det gjelder innspillet knyttet til supplerende naturfaglig kartlegging av randsonene og at utvidelser bør vurderes, er Statsforvalteren så vidt enig i dette kunne vært en fordel for å få et inntrykk av om det finnes verneverdig skog også utenfor tilbudsområdet. Statsforvalteren minner om at vernet som gjennomføres er frivillig vern og at grunneier selv tilbyder arealer. Ofte tilbydes skogen i samarbeide med skogeierforeningene som har god kunnskap til skogen og hvor eventuelle verneverdier finnes. Statsforvalteren opplever i de fleste tilbudene at de viktigste områdene er kommet med og at randsonene består av mere ordinær skog. At verneområdene ligger som øyer i landskapet har en positiv effekt i forhold til spredning av rødlistede arter og det er ofte skog som ikke er verneverdi mellom disse øyene som ikke bør vernes med drives videre.

Det har kommet innspill om at orientering bør tillates i det foreslåtte verneområdet ved Tarvatnet. Det kommer fram i forslag til verneforskrift at større arrangementer er forbudt, men at det kan åpnes for eksempelvis større orientingsløp etter søknad til forvaltningsmyndigheten. Statsforvalteren påpeker at dette ikke innebærer at alle former for orientingsløp er forbudt, men at det er omfanget av arrangementet, og den samlede belastningen på verneverdiene, som avgjør om den ønskede aktiviteten er direkte tillatt etter forskriften eller ikke. Hva som avgjør hvorvidt et arrangement er «stort» må det imidlertid konkret tas stilling til i hver enkelt sak. Det er derfor viktig at aktuelle orienteringsklubber tar kontakt med forvaltningsmyndigheten i forkant av gjennomføring av ulike aktiviteter for at det skal kunne tas stilling til om aktiviteten kommer inn under stort arrangement eller ikke. Det foreslåtte verneområdet ved Tarvatnet består av ulike skogtyper, som også vil ha ulik toleranse for slitasje som følge av gjennomføring av f.eks. orientingsløp og turorientering. Enkelte tider på året, som i hekketida for fugl, vil det også være negativt med forstyrrelser som følge av slike aktiviteter. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å gi en generell åpning for gjennomføring av orientingsløp eller utsetting av turposter i verneforskriften. Ellers ber Statsforvalteren om at Miljødirektoratet tar stilling til de konkrete innspillene knyttet til endring av forskriftsmalen.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Tarvatnet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Tarvatnet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Tarvatnet som naturreservat.

12. Vormvik, Vegårshei kommune

Totalareal: 215 dekar, skogareal: 215 dekar, produktiv skog: 197 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av lavereliggende eikedominert rik edellauvskog
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog og lågurt-edellauvskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Vormvik naturreservat ligger på Lauvåsen ved Vormvik, nord for Kleivekilen og i nord-vestenden av Ubergsvann i Vegårshei kommune. Området er sørvendt og lavereliggende, og ligger i sin helhet innenfor boreonemoral vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon.

Området er dominert av edellauvskog med innslag av gran og fattig furuskog. De vanligste skogtypene innenfor verneforslaget er imidlertid bærlyngskog og lågurtskog. Over halvparten av skogen i det foreslåtte naturreservatet omfatter skog på høy bonitet. Den registrerte edellauvskogen er for det meste ung og dominert av eikeskog, men den har stedvis også et stort og variert innslag av varmekjære treslag som ask, alm, hassel, lind og spisslønn.

Det er i alt registrert ni naturområder, og flere av disse består av lågurtskog med noe varierende kalkinnhold samt innslag av liggende død ved. De rødlistede naturtypene lågurtedellauvskog (VU) og frisk rik edellauvskog (NT) utgjør samlet om lag 100 dekar av det foreslåtte naturreservatet. Det finnes innslag av gamle eiketrær, og det er registrert en eldre, grov lind sørøst i området. Deler av området har høyere kalkinnhold, og her finnes det enkelte kalkkrevende karplanter som sanikkel, svarterteknapp og myske.

Av rødlistearter finnes blant annet alm (EN) og ask (EN). Det er også registrert truede lav og barksopp som almelav (NT), eikeildkjuke (NT) og ruteskorpe (NT), som alle er tilknyttet eldre edellauvskog eller blandingsskog.

Vormvik er vurdert som regionalt verneverdig. Av de prioriterte skogtypene for vern i Agder vil mangelloppfyllelsen være høy knyttet til rik edellauvskog og eikedominert skog. Foreslått vern av Vormvik vil bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er to traktorveier og en sti innenfor området. Ellers er det ingen andre kjente tekniske inngrep.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, AT Skog, Hægebostad kommune, Vegårshei kommune, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Agder fylkeskommune, Direktoratet for Mineralforvaltning, Å Energi vannkraft, Norges Geologiske Undersøkelse, Forsvarsbygg, Glitre Nett AS, Språkrådet, Aust-Agder Turistforening, DNT Sør, Midt-Agder friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Lister friluftsråd, Agder Historielag, Forum for Natur og Friluftsliv Agder, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Vest-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Birdlife Vest-Agder, Birdlife Norge Kristiansand Lokallag, Birdlife Norge avd. Aust-Agder, Birdlife Norge, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges Jeger- og fiskerforbund Vest-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk organisasjon for terrengsykling – Kristiansand, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF – Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for naturforskning – NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk Friluftsliv, Agder botaniske forening, Norsk Sau og Geit, Aust-Agder Sau og Geit, Vest-Agder Sau og Geit, Norsk Botanisk forening, Søgne og Songdalen orienteringsklubb (SSOK), Vegårshei Idrettslag, Eiken Idrettslag, Hægebostad Sogelag, Søgne historielag, Søgne Jeger- og fiskerforening.*

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Glitre Nett AS, Språkrådet, Å Energi Vannkraft og Norges vassdrags- og energidirektorat har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) minner innledningsvis om at mineralforvaltningen blant annet har som mål å sikre framtidig tilgang til mineralressursene og hindre at viktige forekomster gjøres utilgjengelige av arealbruk som hindrer framtidig utnyttelse. De viser videre til sitt innspill til oppstartsmeldingen der de ba Statsforvalteren i Agder om å hente inn en verdivurdering av apatittforekomsten Kallarberg fra Norges Geologiske Undersøkelse for å kunne vurdere om vernet måtte tilpasses mineralressursene. De påpeker at verneforslaget likevel er sendt på høring, men at vernets påvirkning og avveining mellom ulike interesser bør komme i høringen og ikke avventes tilrådingen. Dersom saken ikke er tilstrekkelig opplyst vil DMF fraråde at det blir gått videre med verneforslaget. DMF ønsker å få fremlagt vurderingene av apatittforekomstens økonomiske betydning før Statsforvalteren sender sin tilrådning til Miljødirektoratet. Det legges videre vekt på at vern i utgangspunktet vil begrense eller hindre muligheten til å gjøre undersøkelser etter mineraler, og kan derfor hindre tilgang til kunnskap om viktige og potensielt samfunnsnyttige mineralforekomster. Det er derfor viktig at det er gjort tilstrekkelige undersøkelser og avveininger av de ulike interessene før verneplanene vedtas.

Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) nevner i sitt innspill at det er registrert en mineralforekomst med apatitt innenfor det foreslåtte verneområdet Vormvik (Kallarberg). Selve Kallarberg-gruva ligger imidlertid like utenfor verneområdet, med åpning ca. 50 meter nordøst fra foreslått vernegrense. De mener at mineraliseringen trolig strekker seg inn under det foreslåtte verneområdet. Det er også registrert flere underlokaliteter til Kallarberg-registreringen, og en av den, Vormvik, ligger innenfor verneområdet i vest. NGU har per november 2024 ikke nok oppdatert og moderne data om apatittforekomsten til å kunne gi den en verdivurdering. Den står imidlertid på lista over lokaliteter som bør følges opp for befaring og videre kartlegging i 2025.

Norges Jeger- og fiskerforening, Aust-Agder støtter verneformål og avgrensning. De ber videre om at jakt og fiske i området skal kunne foregå som før, og at det åpnes for å kunne hente ut felt storvilt med motorisert kjøretøy.

Statsforvalterens kommentarer:

Etter høringsinnspillene fra DMF og NGU la Statsforvalteren i Agder verneprosessen på vent inntil kunnskapsgrunnlaget om apatittforekomsten i Kallarberg var blitt oppdatert. Lokaliteten ble befart i slutten av mai i 2025, og NGU ga tilbakemelding den 4.6.2025 om at "Apatitten i Vormvik og Kallarberg opptrer i klynger med opptil 30 cm i diameter i grovkornede årer, men virker å ha liten utbredelse". På bakgrunn av dette har de verdivurdert forekomsten til å være av liten eller ingen økonomisk betydning. Kunnskapsgrunnlaget er dermed oppdatert, og DMF ble gjort kjent med vurderingen fra NGU. I sitt svar 10.6.2025 bekreftet DMF at verdivurderingen fra NGU og kunnskapsgrunnlaget om apatittforekomsten var tilstrekkelig for dem med hensyn til avveiing av mineralinteresser opp mot verneinteresser. De hadde derfor ingen innvendinger mot at Statsforvalteren fortsatte verneprosessen. Dette er lagt til grunn for den videre prosessen og avveiingen mellom mineralinteresser og verneinteresser.

Statsforvalteren bemerker at små- og storviltjakt samt fiske innenfor verneforslaget vil kunne foregå som tidligere. Når det gjelder innspillet knyttet til bruk av nødvendig motorisert kjøretøy for uttransport av felt elg og hjort, viser Statsforvalteren til at det er et unntak i verneforskriften som åpner for dette. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort kan gjennomføres med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Det ligger i bestemmelsen at type kjøretøy som kan benyttes til dette formålet er jernhest/elgtrekker eller ATV med belter. Slik Statsforvalteren vurderer det, dekker vernebestemmelsene jegerens behov for uttransport av felt storvilt også innenfor naturreservatet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Vormvik* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse til Miljødirektoratets forskriftsmal.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet. Vernekartet tilrås i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Vormvik naturreservat

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Vormvik som naturreservat.

13. Nutknuten, Vegårshei kommune

Totalareal: 284 dekar, skogareal: 281 dekar, produktiv skog: 247 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik blandingsskog i lavlandet*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog og lågurt-edellauvskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Nutknuten naturreservat ligger et par kilometer fra bygda Mo i Vegårshei kommune, rett vest for Holmvann. Området omfatter noe av høydedraget Nutknuten med søkk og topper i terrenget rundt. Dette er et lavereliggende område på om lag 234-342 meter over havet, innenfor boreonemoral vegetasjonssone og i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon.

Innenfor området finnes det arealer med særlig verdifulle skogsmiljø. Naturområdet vest for plassen Nuten skiller seg ut med særlig høy naturkvalitet. Det er kartlagt som «kalkrik mosaikk» og har høy tetthet av store, gamle eiketrær. Enkelte eiketrær er hule noe som antyder god kontinuitet i edellauvskog innenfor naturområdet. Flere delområder har høy naturkvalitet i form av (ganske) gammel eikeblandingskog, gammel ospeblandingskog og/eller rike skogtyper.

De høyeste vernekvalitetene er knyttet til den sørvendte lisiden av Nutknuten med innslag av lågurtedellauvskog (VU), som er lågurt-eikeskog med mange store eik og tallrike eikestubber som vitner om tidligere hogst. I området sør for seteren Nuten er det registrert partier med frisk rik edellauvskog (NT) eller overgangsformer mot lågurtedellauvskog (VU) og mye ask (EN) samt enkelte store osper. Skogen mellom Frinesbukta og Nutknuten er for det meste eldre skog med innslag av rikere lågurt edellauvskog, men yngre skog nederst ved Frinesbukta. Det er registrert noen store osper og eiker rundt i området, nesten 1 per dekar, men få av de er hule. På toppen av høydedraget er skogen ordinær eldre barskog med svært få store boreale lauvtrær og lite dødved.

Vernekvalitetene er knyttet til ulike utforminger av edellauvskog. De rødlistede naturtypene frisk rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU) er registrert innenfor foreslått avgrensning. Det er registrert syv rødlistede arter av lav og sopp, blant annet kastanjelundlav (NT), furustokkjuke (NT), eikeildkjuke (NT) og ruteskorpe (NT). Dette er arter som er tilknyttet gamle og døde trær av eik og furu. I tillegg er det registrert spredte forekomster av lungeneversamfunn omkring Nutknuten.

Nutknuten vurderes som regionalt verneverdig.

Verneforslaget vil fange opp regionale mangler i skogvernet knyttet til noenlunde gammel eikedominert skog med de trua naturtypene frisk rik edellauvskog (NT), lågurtedellauvskog (VU) og blandingskog i lavlandet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorvei gjennom området som er grenset ut, slik at tilgangen til bakenforliggende skogsareal er sikret i framtiden.

Området er bratt og relativt utilgjengelig noen steder, noe som fører til at det i liten grad benyttes til friluftslivsområde i dag. Det foregår også noe storviltjakt innenfor verneforslaget. Området har tidligere også vært benyttet til utmarksbeite.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, NORSKOG, skogeierne, Vegårshei kommune, Glitre Nett AS, Agder fylkeskommune, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Statnett SF, Direktoratet for mineralforvaltning, Å Energi Vannkraft AS, Lister friluftsråd, DNT Sør, Forum for natur og friluftsliv Agder, Agder Historielag, Norsk organisasjon for terrengsykling Kristiansand, Norsk Zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Norges Jeger- og fiskerforbund Aust-Agder, Agder Botaniske forening, Birdlife Norge, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening, Norges Geologiske Undersøkelse, Språkrådet, Forsvarsbygg, Norges Jeger- og fiskerforbund, Naturvernforbundet i Agder, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Agder orienteringskrets, Norges Orienteringsforbund, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Stiftelsen Norsk Institutt for Naturforskning NINA, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norsk friluftsliv, Norsk Botanisk forening, Norsk sau og geit og Vest-Agder sau og geit.*

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF, Direktoratet for Mineralforvaltning og Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. NVE kommenterer imidlertid at Glitre Nett ikke har uttalt seg til saken.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Aust- Agder er positive til verneforslaget og ber om at det kan drives jakt som før i området, og at transport av felt storvilt kan gjøres med motorkjøretøy under jakta.

Vegårshei kommune kommenterer at kommunen opplever at innspillene de kom med i oppstartsmeldingen angående arrondering er ivaretatt gjennom høringsforslaget. Videre har kommunen innspill knyttet til traktorveien som går videre nordøstover fra Nuten. De ber om at traktorvegen må trekkes ut av verneområdet eller kommenteres i verneforskriften, slik at adkomsten sikres for skogdrift av bakenforliggende skog. Denne traktorveien er en viktig adkomst for skogområdene på Frines, øst for verneområdet, og adkomsten må sikres for fremtiden. Viktigheten av traktorveien er også kommentert i avveinings skjemaene og grunneier bekrefter dette.

Landbruksdirektoratet gjør Statsforvalteren oppmerksom på at de ikke har fått tilsendt oppstartsmeldingen med verneforslaget for Nutknuten naturreservat, og derfor ikke har fått mulighet til å bidra med innspill knyttet til relevante hensyn til landbruk i forkant av høring med forslag til verneforskrift. Landbruksdirektoratet ber Statsforvalteren om å sende oppstartsmelding i saker som gjelder frivillig vern av skog, og ønsker å komme med noen generelle innspill til verneprosessen.

Landbruksdirektoratet peker også på at det må komme tydelig frem av sakens dokumenter om og i tilfelle hvordan, de aktuelle områdene nyttes i lanbrukssammenheng og at det begrunnes i dokumentene om det er landbruks hensyn som ikke ivaretas i verneforskriften. Typiske landbruksinteresser kan være skogsvei som er nødvendig for skogbruket på tilgrensende og bakenforliggende areal, landbruksveier til jordbruk, støler/seterområder, beite, beiterettigheter mm.

Om verneforskriften kommenterer Landbruksdirektoratet at ettersom det går veier og andre ferdselsårer gjennom verneområdet, og høringsens utkast til verneforskrift åpner for vedlikehold av hhv. traktorvei, bør Statsforvalteren vurdere om det kan gis unntak for nødvendig motorferdsel i forbindelse med § 4 d) i verneforskriftene for området.

Videre bør det legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støler og seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av områdene. Statsforvalteren oppgir i høringsdokumentet at "*det er grenset ut en seter med låvebygning i Nutknuten naturreservat, samt traktorveien inn. Dette er gjort med tanke på vedlikehold av bygninger og traktorvei, samt kjøring på traktorveien. (...) Det bemerkes at plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter vernereglene*".

Landbruksdirektoratet bemerker at høringsforslaget til verneforskrift for Nutknuten naturreservat (kalt «Holmvassliene- Nuten» i forslag til forskrift) ikke inneholder noe generelt unntak fra vernebestemmelsene for beiting under § 4, mens forskriftsforslaget på samme tid åpner for utsetting av saltsteiner i § 4e og for uttransport av syke og skadde bufe i § 6a. Landbruksdirektoratet anmoder derfor om at Statsforvalteren vurderer å endre forslaget til forskriftstekst for Nutknuten naturreservat i Vegårshei kommune, slik at det kommer tydelig fram av verneforskriften hvorvidt beite er tillatt eller forbudt i området. Hvis beiting ikke ønskes tillatt i verneområdet, burde Statsforvalteren ha begrunnet dette i høringsdokumentene.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren opplyser om saken har vært sendt på høring til Glitre Nett, men at de ikke har uttalt seg til saken.

Statsforvalteren bekrefter at jakt kan foregå som før og at en kan benytte seg av lett terrenggående kjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget (jernhest/elgtrekker) for uttransport av felt storvilt også i verneområdet.

Det er riktig at melding om oppstart av verneforslag ikke ble oversendt til Landbruksdirektoratet. Statsforvalteren har nå oppdatert sine rutiner og har satt Landbruksdirektoratet opp som fast mottaker av oppstartsmeldinger som sendes ut for områder vernet etter ordningen med frivillig vern av skog i Agder.

Statsforvalteren har valgt å grense ut traktorveien inn til Nuten og selve Nuten (husmannsplass), og har nå også grenset ut traktorveien som går fra Nuten og ut av området mot øst, slik at adkomsten til skogarealer på Frines er sikret. Det er derfor ikke nødvendig med bestemmelser i verneforskriften for regulering av ferdsel og vedlikehold på traktorveien eller på Nuten.

Statsforvalteren ser at beiting av falt ut av verneforskriften og dette er tatt inn igjen, slik at beiting og utsetting av saltstein er tillatt i verneforslaget.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Nutknuten* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Det er gjort en mindre endring i avgrensningen av verneforslaget etter høringen. Traktorveien som ligger nord/nordøst for husmannsplassen Nuten er tatt ut av verneforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort en mindre justering i verneforskriftens angående areal, og tatt inn en bestemmelse om at beiting er tillatt.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og avgrensning som er beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Nutknuten:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Nutknuten som naturreservat.

14. Tjaldal, Åseral kommune

Totalareal: 1 656 dekar, skogareal: 815 dekar, produktiv skog: 667 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av ein stor samanhengande rik edellauvskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som lågurt-edellauvskog og frisk rik edellauvskog i form av alm-lindeskog.*

Det er ei målsetting å ta vare på verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget for Tjaldal naturreservat ligger like øst for Tjaldalsvatnet og Svartevatn i Åseral kommune. Området ligger i overgangssonen mellom sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone i klart oseanisk vegetasjonsseksjon. Området består av bratte lisider med rasmark.

Området har en stor og sammenhengende rik edellauvskog med bjørk, rogn, furu, osp, spisslønn, alm (EN), selje, hegg, hassel og gran. Artssammensetning i feltsjiktet er en blanding av lågurtskog, lågurt-edellauvskog og alm-lindeskog. Det er registrert rødlistete naturtyper som frisk rik edellauvskog, lågurt-edellauvskog og alm-lindeskog, og flere steder er det kartlagt rasmark-lindeskog og ravine-almeskog. Nedenfor Osfjellet og Haupeliknuten, og langs Svartevatn og Tjaldalvatn er det kartlagt et større område med rik edellauvskog. I fuktige sig er det registrert forekomster av rasmark- og ravine-almeskog med høgstaudevegetasjon med skogstorkenebb, skogsvinerot, vendelrot, mjørdurt, vendelrot og hvitbladtistel.

I området helt i sør mellom Hommen og Husfjell er vegetasjonen preget av kalkkrevende arter med lågurtskog og kalklågurtskog på høy bonitet. Det registrert flere kalkkrevende arter som

tveskjeggveronika, knollerteknapp, liljekonvall, kantkonvall, myske, maurarve, lundrapp, markjordbær, firblad, trollbær, brunrot, vendelrot og skogstorkenebb.

På gamle og døde almetrær ble det registrert forekomst av almekullsopp (NT) og almelav (NT). Det vurderes å være stort potensiale for ytterligere funn av rødlistede arter, spesielt sopp tilknyttet rik bakke og epifyttflora tilknyttet døde edellauvstrær.

Tjaldal er vurdert å ha regional verneverdi. Av de fylkesspesifikke manglene i Agder vil området bidra til å verne lågurtskog, edellauvskog, alm-lindeskog og eldre ospedominert skog. Området vil også bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog, biologisk gammel skog og høybonitetsskog.

Svarthommen naturreservat som ligger på motsatt side av dalen innehar mange av de samme verneverdiene. Disse to områdene vil kunne inngå i et økologisk nettverk med hverandre.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er en enkel sti og en 230 kV luftledning innenfor området, som går opp til toppen av Bjønndalsheia.

Videre er det et energi- og vassdragsanlegg i grensen til verneområdet. I tillegg går en overføringstunnel i fjell under området. Anleggsveien opp til tunnelen er grenset ut av verneområdet.

Det er en kraftledningstrase som grenser inntil området. Vernegrensen er lagt 20 meter fra traseen.

Mindre arealer er avsatt til hensynssone ras- og skredfare i arealdelen.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Bygland kommune, Åseral kommune, Bykle kommune, Agder fylkeskommune, Å Energi vannkraft, Glitre Nett AS, Aust-Agder Turistforening, Midt-Agder Friluftsråd, Friluftsrådet Sør, Agder Historielag, Aust-Agder Sopp- og nyttevekstforening, Forum for natur og friluftsliv Agder, Birdlife Norge Setesdal lokallag, Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder, Norges Jeger- og fiskerforbund avd. Aust-Agder, Naturvernforbundet i Agder, Norsk organisasjon for terrengsykling- Kristiansand, Agder Orienteringskrets, Agder Botaniske forening, Aust-Agder Sau og Geit, Birdlife Norge, Norges Jeger- og fiskerforbund, Statnett SF, AT Skog, Direktoratet for Mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Språkrådet, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Norsk Entomologisk forening, Norsk Zoologisk forening, Forsvarsbygg, Stiftelsen WWT Verdens Naturfond, Norges Geologiske undersøkelse, SABIMA, Norges Naturvernforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Bondelag, Landbruksdirektoratet, Norsk Institutt for Naturforskning, Friluftsrådernes landsforbund, Natur og Ungdom, Norges orienteringsforbund, Norsk Friluftsliv, Norsk Sau og Geit, Forsvarsbygg, FNF, NVE, Norsk entomologisk forening, Otteraaens Brugseierforening, Statnett, Telenor, Teako Minerals Norway AS, Vest-Agder Nyttevekstforening Blomkålssoppen og Å Energi vannkraft avd. Brokke.*

Det har kommet inn 2 høringsuttalelser til verneforslaget.

Glitre Nett kommenterer at de ønsker vernegrensen 30 meter fra kraftledningstraseen. Videre opplyser de om at eksisterende 230 V luftlinje opp til Telenor sin basestasjon/sendestasjon er innenfor verneområdet. Glitre Nett ber om rett til å drifte, vedlikeholde linjen samt benytte seg av eksisterende kjørevei ettersom at dette er kritisk infrastruktur for området.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler at innenfor området Tjaldal er det kryssende nettanlegg driftet av Glitre Nett som er områdekonsesjonær. Glitre Nett har uttalt seg om verneforslaget og ba om at det tas hensyn til drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende anlegg og utbygging av nye anlegg eller flytting og tilbygg til eksisterende anlegg. Forslaget til forskrift inkluderer bestemmelser for drift og vedlikehold, men ikke for oppgradering og motorferdsel. NVE ber om å legge til bestemmelsene knyttet til oppgradering av nettanlegg slik som er standard når det er nettlinjler i verneområdet. I tillegg ber NVE statsforvalter om å fortsette dialogen med Glitre Nett for å sikre at deres behov blir ivaretatt i verneprosessen.

I tillegg ligger Logna vannkraftverk, eid av Å Energi AS, inntil verneområdet. Rørgaten ligger i det foreslåtte verneområdet. NVE ber statsforvalter om å ha en tett dialog med kraftverkseieren Å Energi AS for å sikre at drift, vedlikehold og fremtidig oppgradering av kraftverk og rørgate med tilhørende infrastruktur blir ivaretatt i verneforslaget. NVE ber også om at det tas hensyn til motorferdsel knyttet til disse aktivitetene.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har rettet flere henvendelser til Å Energi Vannkraft, men de har ikke gitt noen tilbakemelding. Statsforvalteren har vurdert at bestemmelser om vedlikehold av energi- og kraftledninger og motorferdsel knyttet til disse vil ivareta Å Energi sine interesser.

Driftsvegen til rørledningen er tatt ut av verneområdet.

Vernegrensen er flyttet, slik at den ligger 20 meter fra den tilgrensende 22 kV kraftledningstraseen. I tillegg er det lagt inn bestemmelser for oppgradering i verneforskriften.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Tjaldal* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren har gjort noen endringer i grensene for naturreservatet etter høringen. Til sammen er det tatt ut 347 dekar, fordelt på tre områder. I det ene området var ikke eierforholdet tilfredsstillende avklart i matrikkelen for å kunne inngå avtale om vern med grunneier. Dette vil innebære tap av noe verneverdig areal og det vil dele området i to, noe som er uheldig.

Statsforvalteren har likevel vurdert at hver av de to delene verneområdet vil komme til å bestå av, er store nok i seg selv og har store nok verneverdier til å kunne stå alene. De to delene ligger så tett på hverandre at arter vil kunne benytte begge områder. I tillegg ønsker grunneier å få denne teigen med i verneområdet når eiendomsforholdene er avklart. Grensen er i tillegg endret og areal er tatt ut to andre steder, mot toppen av Haupeliknuten og Osfjellet. Statsforvalterens vurdering er at dette ikke gir reduksjon i verneverdig areal.

Verneforskrift

Det er lagt til en bestemmelse om energi- og kraftledninger og en eiendom er tatt ut av forskriften som beskrevet.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Tjaldal:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Tjaldal som naturreservat.

7.3 TELEMARK FYLKE

Det tilrås vern av 6 områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

15. Skulehomfjellet, Nissedal og Fyresdal kommuner

Totalareal: 3 281 dekar, skogareal: 2 187 dekar, produktiv skog: 1 870 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier: (sette inn fra forskriften)

Føremålet med forskriften er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av rik edellauvskog, gammal høgareliggjande granskog og boreal lauvskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som leveområde for sjeldne og trua artar av karplanter, sopp og lav.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget for Skulehomfjellet ligger i et skog-, fjell- og heiområde mellom innsjøene Fyresvatnet og Nisser i Nissedal og Fyresdal kommuner. Berggrunnen er næringsfattig med granittisk gneis, og med innslag av granitt og granodioritt. Store deler av området er dekket med morenemateriale. Stedvis finnes det noe blokkmark, men også svaberg. Området har stor variasjon både i topografi, bonitet og treslagssammensetning, fra skrinn furuskog til høyere boniteter, med granskog og rasmark med edellauvskog av alm og spisslønn og boreale lauvtrær. Innenfor kjerneområdet er skogen eldre, godt utviklet, flersjiktet og med mye gadd og læger. Her finnes det også rikelig med gamle edellauvtrær og boreale lauvtrær, samt innslag av gammel gran. Det er registrert kjerneområder med rik edellauvskog, gammelt ospenholt og gammel høyereliggende granskog.

Verneforslaget ligger i sørboreal (90 %) og mellomboreal (10 %) sone, og i overgangsseksjonen oseanisk seksjon O2.

Det er funnet flere signalarter og rødlistede arter, og disse er utelukkende knyttet til kjerneområdet. Dette er arter som alm (EN), skumkjuke (EN), lys brannstubbel (VU), barlind (VU), almebroddsopp (VU), edeltjærekjuke (VU), gubbeskjegg (NT), svartsoneskjuke (NT), ospenhvitkjuke (NT), sprinkeskjegg (NT) rynkeskinn (NT), bleikdoggnål (NT), almelav (NT), skrukkeøre (NT), almekullsopp (NT) og hvit vedkorallsopp (NT). De fleste artene er knyttet til kontinuitet i gamle edellauvtrær og død ved. Plasseringen og den høye tettheten av gamle trær fordelt på flere treslag tyder på at det er potensial

for flere krevende arter, også insekter knyttet til død ved. De største kvalitetene ved området er knyttet til forekomsten av godt utviklet edellauvskog og blandingskog som i partier er rik på død ved, med mange gamle trær. I tillegg er det funnet svært sjeldne arter, og lokaliteten må regnes som et spesialområde, selv om en del areal uten nevneverdige naturverdier også inngår.

I samsvar med mangelanalysen for skogvern vil Skulehomsfjellet i middels grad bidra til å dekke mangler i skogvernet. Området dekker først og fremst viktige mangler knyttet til naturtyper som mangler i form av alm-lindeskog (høy grad), rik blandingskog i lavlandet (høy grad) og gammel granskog (høy grad). Men også til en viss grad generelle mangler i form av lavlandsskog (høy grad), høybonitetsskog (middels grad) og biologisk gammel skog (middels grad).

Samlet sett vurderes verneforslaget for Skulehomfjellet å ha nasjonale skogvernkvaliteter.

Området ligger omtrent 4 km fra Høgfjell. Sammen ivaretar områdene rik edellauvskog med blant annet alm og lind, samt gammel barskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er noen stier, "hesteveier" og traktorveier innenfor området. Det er bare traktorveiene som er avmerket på vernekartet. Ellers er det ingen kjente tekniske inngrep.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med seks andre tilbudsområder til: *Berørte grunneiere, Telemark fylkeskommune, Fyresdal kommune, Kviteseid kommune, Nissedal kommune, Notodden kommune, Seljord kommune, Kviteseid Jeger- og Fiskerforening, Kviteseid Skogeierlag V/ Agder-Telemark Skogeierforening, Kviteseid Turlag, Nissedal Jeger- og Fiskarlag, Nissedal Skogeigarlag, Havrefjell Turlag, Seljord Skogeigarlag v/ Agder-Telemark Skogeierforening, Seljord Turlag, Fyresdal Skogeigarlag, Fyresdal Turlag, Notodden Jeger- og Fiskerforening, Notodden Turlag, Naturvernforbundet i Øst-Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Naturvernforbundet Vest Telemark, Forum for Natur og Friluftsliv i Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Birdlife Norge avdeling Telemark, Birdlife Norge avdeling Indre Telemark lokallag, Birdlife Norge, DNT Telemark, Vestfold og Telemark Orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Brugseierforening, telemark Energi AS, Notodden Energi AS, Everket AS, Telemark Nett AS, Stannum AS, DE Nett AS, Småraft AS, Lede AS, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Bondelagets Servicekontor AS avd. Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Aust Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Kommunenes Hus AS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske Komité, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Biologforening (BIO), Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi, Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning NINA, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Norsk Sau og Geit, Norsk zoologisk forening, VY NORGE AS, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens Vegvesen, Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond, grunneiere, Drangedal skogeierlag, Drangedal JFF, Drangedal og Tørdal bondelag, DE Nett AS (tidl. Drangedal Everk AS), Fyresdal turlag, Fyresdal JFL, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal*

Bondelag ved Hans Christian Jørgensen, Grenland friluftsråd, Hjartdal Elverk AS, Holla bondelag, Holla JFF, Lunde JFF, Lunde og Flåbygd Bondelag, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid bondelag, Kviteseid turlag, Nome skogeigarlag, Seljord skogeigarlag, Seljord JFL, Seljord turlag, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, BirdLife Telemark, Telemark Energi AS, Telemark turistforening, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Tinn Energi, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Føre AS, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Lede AS, Telemark Orienteringskrets, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening og Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådene Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge.

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor SF, Statnett SF, Norges Vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen og Direktoratet for mineralforvaltning har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet viser til sin uttalelse til oppstartsmeldingen, hvor de kommenterte at det ut fra kartet ser ut til at Skulehomfjellet i all hovedsak ligger utenfor verneområdet og at det derfor bør velges et annet navn. Under høringen valgte Statsforvalteren å holde fast på navnet, da Skulehom blir brukt både på fjell, berg og tjern innenfor området. I tillegg er navnet Skulehomfjellet ønsket av grunneierne.

Lede AS har ikke områdekonsesjon i Nissedal og Fyresdal, og oppfordrer til å ta kontakt med Telemark Nett AS. De vurderer avstanden til regionalnettet som tilstrekkelig, og skriver at det ikke er nye planer som blir rammet av verneområdet.

Telemark fylkeskommune kommenterer på områdene vilt/fisk og kulturarv. Fylkeskommunen kan ikke se at regionale vilt- og fiskeinteresser blir rammet. Fylkeskommunen skriver videre at det ikke er kjente nyere tids kulturminner av nasjonal verdi innenfor verneforslaget, men ber likevel om at Statsforvalteren bør vurdere om man i slike områder kan tillate å ta ut enkelte tre med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av mellomalderbygg.

Statsforvalterens kommentarer:

Til ønsket om en åpning for å ta ut enkelttrær for antikvarisk istandsetting av middelalderbygg, kommenterer Statsforvalteren at det ikke er slike bygg i verneområdet og at det finnes andre områder utenfor naturreservat hvor slikt virke kan tas ut.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Skulehomfjellet* som i høringsforslaget

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort tilpasninger til ny mal i forskriften etter høring. Muligheten som § 7 ga for hogst av granplantefelt er tatt ut etter høringen, samt henvisningen til «villsvin» i § 6.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet, og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Skulehomfjellet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Skulehomfjellet som naturreservat.

16. Høgfjell, Nissedal kommune

Totalareal: 501 dekar, skogareal: 444 dekar, produktiv skog: 444 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av gammal låglandsbarskog, frisk edellauvskog og lågurtedellauvskog i sørboreal sone*
- b. har særskilt betyding for biologisk mangfold på grunn av høg førekomst av gamle tre og død ved, med funn av fleire sjeldne og trua artar av karplantar, sopp og lav.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget for Høgfjell omfatter de øst- og sørøstvendte lisdene ned fra Høgfjellet, ca. 300 m nordvest for Naurak i Nissedal kommune. Området ligger i overgangssonen mellom sørboreal (40 %), boreonemoral (20 %), mellomboreal (20 %) og nordboreal (20 %) sone. Om lag tre firedeler av arealet har middels til høy bonitet. Nedover lisdene består området av gammel skog i varierende alder. Store partier består av fleraldrende skog som stedvis har mye død ved, særlig av gran og osp, med middels kontinuitet. I edellauvskogen under bergrota er det grov alm og lind og stedvis mye død ved. Disse områdene har et urørt preg, og er lite påvirket av hogstingrep. Det er også små partier med eldre strukturfattig skog på høy bonitet og med lite død ved. Nederst i lia i øst og sørøst er det større partier med ung skog av hogstklasse 3 og 4 med spredt død ved av gran og osp av

middels dimensjon. Av eldre gran og furu ble alder målt til mer enn 150 år i de minst påvirkede områdene.

Kjerneområde 1 er på om lag 148 dekar og består av gammel granskog med utformingen gammel lavlandsgranskog (80 %), alm-lindeskog (10 %) og gammel lavlandsfurskog (10 %). Det er også små partier med lågurt-hasselkratt. Alm-lindeskog blir omfattet av den rødlistede naturtypen frisk rik edellauvskog (NT), og lågurt-hasselkratt blir omfattet av lågurtedellauvskog (VU).

Det er registrert flere rødlistede arter, blant annet barlind (VU) og alm (EN). I tillegg er det registrert klengekjuke (VU), rosenkjuke (NT), gubbeskjegg (NT), svartsonekjuke (NT), blanknål (NT) og furuskjell (NT) knyttet til gammel gran- og furuskog. Almekullsopp (NT) og bleikdoggnål (NT) ble funnet i gammel frisk rik edellauvskog med kontinuitet i død ved. I tillegg ble det gjort funn av signalarten lungenever på flere lauvtrær og spor etter furasjerende tretåspett på gran (ringer). Det er et høyt potensial for krevende arter knyttet til død ved og hule edellauvtrær, samt markboende sopp på lågurtmark med lind og hassel.

I denne verneplanen er verneverdiene for området blant annet knyttet til gammel barskog og rik edellauvskog i lavlandet samt to rødlistede naturtyper som vil bidra til å fylle mangler i vernet, samtidig som området vil bidra til å bevare trua og nær trua arter.

Området med lavereliggende gammel granskog avgrenset som naturtype med A-verdi er over 100 dekar. Det finnes også noe verdifull alm-lindeskog. Lokaliteten oppnår derfor høy mangeloppfylling på mangelnaturtyper. Området har en del areal som er lavereliggende, har biologisk gammel skog over 250 dekar og om lag 100 dekar høyproduktiv skog. Området oppnår derfor høy mangeloppfylling på generelle mangler. Samlet sett oppnår området høy mangeloppfylling.

Området vurderes samlet som regionalt viktig.

Området ligger omtrent 4 km fra Skulehomfjellet. Sammen ivaretar områdene rik edellauvskog med blant annet alm og lind, samt gammel barskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en gammel sti gjennom den østre delen av verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Telemark fylkeskommune, Nissedal kommune, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid Turlag, Nissedal JFL, Nissedal skogeierlag, Havrefjell turlag, Seljord skogeigarlag, Seljord Turlag, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal Turlag, Notodden JFF, Notodden Turlag, Naturvernforbundet i Øst-Telemark, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Naturvernforbundet i Vest-Telemark, Birdlife avdeling Indre Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, Birdlife Norge, avdeling Telemark, DNT Telemark, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vasdrags Brugseierforening, Telemark Energi AS, Notodden Energi AS, Everket AS, Notodden, Telemark Nett AS, Stannum AS, DE Nett AS, Småkraft AS, Lede AS (tidl. Skagerak Nett), Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Aust-Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske*

komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NSB hovedadm., NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Vegdirektoratet og Stiftelsen WWF Verdens naturfond.

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF, Statkraft Energi AS, Bane Nor, Statens vegvesen, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. NVE kommenterer imidlertid at Telemark Nett AS som er områdekonsesjonær ikke har kommentert verneforslaget.

Lede AS skriver at de ikke har områdekonsesjon i Nissedal kommune, og ber Statsforvalteren om å kontakte gjeldende områdekonsesjonær, Telemark Nett AS, for uttalelse. Videre skriver Lede AS at de ikke har planer om utvikling av regionalnettanlegg nær det foreslåtte verneområdet.

Direktoratet for mineralforvaltning viser til sin uttalelse til oppstart av verneprosessen, der de ikke hadde noen merknader til området. Det har heller ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser eller bergrettigheter siden melding om oppstart. De har derfor ingen merknader til høringen.

Telemark fylkeskommune vurderer at verneforslaget ikke vil berøre regionale vilt- og fiskeinteresser negativt, og det er ikke kjente kulturminner av nasjonal verdi fra nyere tid innenfor området. Videre nevner de at det likevel kan være viktige kulturminner av lokal verdi som de ikke har kjennskap til. Kommunen, som har forvaltningsansvaret for kulturminner som ikke er fredet, må gjøre en vurdering av dette. Statsforvalteren bør vurdere om en i slike områder kan tillate å ta ut enkelte trær med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg.

Statsforvalterens kommentarer:

Telemark Nett AS har fått tilsendt høringen, men har ikke kommet med uttalelse.

Statsforvalteren vurderer at uttak av trevirke til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg vil kunne påvirke verneverdiene negativt, ved at det kan få konsekvenser for sjeldne og truede arter. Dette er lite ønskelig. Statsforvalteren mener derfor at det er fullt mulig å finne enkelttrær med passende kvaliteter utenfor verneområdet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Høg fjell* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort endringer i verneforskriften etter høring for å tilpasse forskriften til ny mal.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift som beskrevet, og med vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Høg fjell:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Høg fjell som naturreservat.

17. Rambergåsen, Notodden kommune

Totalareal: 565 dekar, skogareal: 565 dekar, produktiv skog: 560 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å ta vare på et område som

- a) representerer en bestemt type natur i form av sørboreal rik blandingskog og gammel barskog i lavlandet*
- b) inneholder trua, sjelden og sårbar natur som lågurtfuruskog og rik gransumpskog og sjeldne og trua arter av karplanter, lav, sopp og insekter.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Rambergåsen ligger øst for Ramberg, som igjen ligger ca. 5 km sør for Notodden sentrum, i Notodden kommune. Området har moderat variert topografi og omfatter vestvendte ås- og lisider, koller, bergvegger, små bekkedaler, flater og enkelte forsumpede partier. Hovedbergarten er kvartsskifer. Området ligger i boreonemoral og (10%) sørboreal (90%) vegetasjonssone. Vegetasjonsgeografisk tilhører området seksjon O1-Svakt oleanisk. Området ble kartlagt i 2018 i forbindelse med Prosjekt Kalkskog.

Forslaget til verneområde innehar forholdsvis store variasjoner med hensyn til rikhet i vegetasjonen, med fattige koller med bærlyng- og lyngvegetasjon, og mer og mindre sigepåvirkede lisider med tørkeutsatt svak lågurt- og lågurtvegetasjon. Det forekommer også arealer i forsenkninger med tykkere jordsmonn og frisk rik vegetasjon av type lågurt, og i lavereliggende områder forekommer en del arealer med relativt tykt jordsmonn og rik vegetasjon. Innenfor området finnes også hassel, alm, gråor, hegg, spisslønn, og fremmedarten platanlønn.

Lav bonitet dominerer, men det forekommer også en del arealer med høy og middels bonitet. Furu er totalt sett det dominerende treslaget der også gran overtar dominansen i en del partier. Innenfor avgrenset areal dominerer eldre skog av hogstklasse 4 og 5. I en del partier er det god spredning i aldersklasser og en del forekomster av død ved. Partier med innplantet gran forekommer der en stor andel er i sein optimalfase/sammenbruddsfase. Grove individer av furu forekommer spredt i lokaliteten, særlig i nordre del av området.

Under kartleggingen ble det registrert seks kjerneområder, men i verneforslaget inngår fire av disse. Tre kjerneområder er vurdert som viktig (gammel lavlandsgranskog og lågurtfuruskog), ett kjerneområde er vurdert som lokalt viktig (rik blandingsskog i lavlandet). Innenfor avgrenset areal forekommer de rødlistede naturtypene lågurtfuruskog (VU) og rik gransumpskog (EN).

Det er registrert flere rødlistearter innenfor området, bl.a dynekjuka (EN), alm (EN), rimnål (VU), hornskinn (VU), knuskkjukemøll (VU), flekkgrisøre (NT), svartonekjuka (NT), sprikeskjegg (NT), rosenkjuka (NT), rynkeskinn (NT) og flekkgrisøre (NT).

Når det gjelder Rambergåsen og økologisk nettverk så blir området liggende noe isolert fordi det nærmeste nåværende verneområdet ligger ca. 5 km unna (Flaaten naturreservat). Statsforvalteren har flere tilbud om frivillig vern av skog som vurderes som interessante og som vil bedre det økologiske nettverket på sikt. Et tilbud om utvidelse med drøyt 300 dekar i sør er kartlagt, og vurdert som aktuelt for videre prosess.

I forbindelse med kartleggingen, som omfattet et større areal enn det som foreslås vernet, ble området vurdert å ha middels mangeloppfyllelse som følge av at det er kjerneområder med lågurtfuruskog hvorav en andel også kan føres under gammel furuskog. Gammel furuskog har stort udekket vernebehov i fylket. Også gammel granskog er kartlagt, som har middels udekket vernebehov i fylket. Området er vurdert til regionalt viktig.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er ikke kjente stier eller løyper i området, men det finnes flere traktorveier. Disse kommer frem i vernekartet.

Det går to 132 kV kraftledninger i området. Kraftlinjene ligger utenfor verneområdet, men ryddebeltet ligger inntil vernegrensa. Det er en byggeforbudssone på 28,5 meter i tilknytning til den nærmeste kraftlinja (132kV Svelgfoss – Rød) og en byggeforbudssone på 28 meter i tilknytning til kraftledningen lengst fra vernegrensen (132kV Grønvollfoss – Nordagutu). Deler av byggeforbudssonene vil bli liggende innenfor vernegrensa.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Telemark fylkeskommune, Fyresdal kommune, Kviteseid kommune, Nissedal kommune, Notodden kommune, Seljord kommune, Kviteseid Jeger- og Fiskerforening, Kviteseid Skogeierlag V/ Agder-Telemark Skogeierforening, Kviteseid Turlag, Nissedal Jeger- og Fiskarlag, Nissedal Skogeiegarlag, Havrefjell Turlag, Seljord Skogeigarlag v/ Agder-Telemark Skogeierforening, Seljord Turlag, Fyresdal Skogeigarlag, Fyresdal Turlag, Notodden Jeger- og Fiskerforening, Notodden Turlag, Naturvernforbundet i Øst-Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Naturvernforbundet Vest Telemark, Forum for Natur og Friluftsliv i Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Birdlife Norge avdeling Telemark, Birdlife Norge avdeling Indre Telemark lokallag, Birdlife Norge, DNT Telemark, Vestfold og Telemark Orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Brugseierforening, telemark Energi AS, Notodden Energi AS, Everket AS, Telemark Nett AS, Stannum AS, DE Nett AS, Småraft AS, Lede AS, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Bondelagets Servicekontor AS avd. Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Aust Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Kommunenes Hus AS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og Olympiske og*

Paralympiske Komité, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Norsk Biologforening (BIO), Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi, Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning NINA, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Norsk Sau og Geit, Norsk zoologisk forening, VY NORGE AS, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens Vegvesen, Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens Naturfond.

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statkraft Energi AS har ikke kommet med uttalelse til høringen, men uttalte seg til oppstartsmeldingen som gjaldt 28 områder i Telemark. Statkraft hadde ingen merknader til verneforslaget Rambergåsen (som i oppstartsmeldingen hadde navnet Tinnegrend).

Statnett SF, Direktoratet for mineralforvaltning og BaneNOR SF har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet uttaler at navnet er passende for området, og at *Rambergåsen* er eneste godkjente skrivemåte for naturnavnet i Sentralt stedsnavnregister (SSR).

Lede AS ber Statsforvalteren kontakte Everket AS som er områdekonsesjonær for uttalelser. Lede AS uttaler videre at de har etablert elektriske anlegg nær ved det aktuelle verneplanområdet, og at verneforslaget må ta høyde for og hensyn til de anlegg som det er nødvendig for nettselskapet å drifte og etablere.

Når det gjelder etablerte høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon) uttaler Lede AS at det er etablert følgende kraftledninger vest for verneforslaget:

- 132kV Grønvollfoss – Nordagutu (luftledning – lengst ifra verneområdet)
- 132kV Svelgfoss – Rød (luftledning – nærmest verneområdet)

I forbindelse med klausulerte belter tilknyttet disse kraftledningene uttaler Lede AS følgende: «*Kraftledningsanlegget har et klausulert byggeforbudsbelte som innebærer restriksjoner for arealbruken. Se vedlagt restriksjonsskriv. Videre har kraftledningsanlegget et klausulert ryddebelte, der nettselskapet kan gjennomføre hugst. Byggeforbudsbeltet og Ryddebeltet langs kraftledningene er:*

- *132kV Grønvollfoss – Nordagutu:*
 - o *Byggeforbudsbeltet er på 28 meter, 14 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*
 - o *Ryddebelte er på 24 meter, 12 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*
- *132kV Svelgfoss – Rød:*
 - o *Byggeforbudsbeltet er på 28,5 meter, 14,25 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*
 - o *Ryddebelte er på 24,5 meter, 12,5 meter målt horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra senterlinjen i mastearrangementet.*

Det er også beskrevet at nettselskapet har en klausulert rettighet til å gjennomføre sikringshugst utenfor det klausulerte ryddebeltet, dersom trær og beplantning anses som en risiko for leveringssikkerheten.»

Lede uttaler at de fortrinnsvis ønsker at det foreslåtte verneområdet blir lagt utenom gjeldende klausulerte belter. Dette spesielt i de områdene der foreslått verneområde ligger nærme eksisterende ledningstraseer, Hagen og Brattekås.

Lede setter videre pris på at standardbestemmelser for nettanlegg allerede er foreslått lagt inn i forslag til forskrift om vern av Rambergåsen naturreservat, som beskrevet i høringsdokumentet og bekrefter at det er ønskelig at §4, punkt (i), §6, punkt (d) og §7, punkt (i), beholdes i endelig verneforskrift.

Når det gjelder planlagte anlegg uttaler Lede AS at 132kV-ledningen Grønvollfoss – Nordagutu ble etablert i 1942 og 132kV-ledningen Svelgfoss – Rød ble etablert i 1959, og at Lede etter hvert/i løpet av 10-15 år må fornye disse ledningene. Lede uttaler at dette kan innebære ombygging av eksisterende ledninger, eller at det bygges en ny ledning parallelt med de eksisterende ledningene før de gamle eventuelt rives. Gitt at dagens ledninger går så nærme bebyggelsen på vestsiden av ledningstraseen, skriver Lede AS at det er naturlig at ny ledningstrase etableres lengre øst for eksisterende trase, noe som innebærer at denne vil legges lengre inn i det foreslåtte verneområdet. Lede AS uttaler at det bør vurderes om dette skal hensyntas allerede nå ved å redusere verneområdet ytterligere 30 meter i østgående retning (målt fra dagens ledningstrase), eller at dette skal hensyntas i eller dekkes av den foreslåtte verneforskriften.

Avslutningsvis uttaler Lede AS i sine bemerkninger til verneforslaget at de for Rambergåsen fortrinnsvis ønsker at verneområdet legges utenom de klausulerte byggeforbuds- og ryddebeltene for å sikre driften av dagens nettanlegg. Videre ønsker Lede at det vurderes hvordan en fremtidig ombygging, eller nyetablering, av dagens anlegg kan hensyntas i verneplanen.

Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) viser til Lede AS sine uttalelser og forslag til endringer av vernegrense i forbindelse med klausulerte belter og fremtidig oppgradering av kraftledningen 132 kV Grønvollfoss-Nordagutu, alternativt åpning for oppgradering og fornyelse i verneforskriften. NVE støtter forslaget til Lede AS.

Telemark fylkeskommune har ikke kommet med konkret uttalelse til verneforslaget Rambergåsen, men har kommet med en felles uttalelse for de syv områdene som fulgte høringen i forhold til deres ansvarsområder. Når det gjelder vilt og fisk uttaler Fylkeskommunen at de kan ikke se at verneforslaga vil berøre regionale vilt- og fiskeinteresser negativt. Når det gjelder kulturarv uttaler Fylkeskommunen at det innenfor områdene ikke er kjente nyere tids kulturminne av nasjonal verdi, men at det likevel kan være viktige kulturminner av lokal verdi som fylkeskommunen ikke har kjennskap til. Videre skriver de at kommunen som har forvaltningsansvaret for kulturminne som ikke er freda, må gjøre en vurdering av dette. Fylkeskommunen uttaler videre at Statsforvalteren bør vurdere om en i slike områder kan tillate å ta ut enkelte trær med spesiell kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelaldersbygg.

Statsforvalterens kommentarer:

Everket AS som er områdekonsesjonær har mottatt høringen, men har ikke kommet med uttalelse.

Når det gjelder det klausulerte ryddebeltet så har Statsforvalteren flyttet vernegrensen slik at ryddebeltet blir liggende utenfor verneområdet. I tillegg vil bestemmelsen i § 4 ivareta drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på kraftledningen, samt nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette, jf. § 6.

Lede AS har videre ønske om at Statsforvalteren vurderer å redusere vernearealet ytterligere 30 meter østover ved Hagen og Brattekås, eventuelt at dette hensyntas i forskriften. Statsforvalteren anbefaler, spesielt av hensyn til verneverdiene som går helt ned til ryddebeltet ved Hagen, å ikke redusere ytterligere areal. Her er et kjerneområde med lågurtfuruskog av nasjonal verdi (A-verdi), og en rødlistet naturtype som samtidig oppfyller mangler i skogvernet. Statsforvalteren vil heller ikke anbefale og ta inn bestemmelser i forskriften når det ikke foreligger konkrete planer om oppgraderinger, eller nærmere informasjon om hvordan dette skal gjennomføres. Statsforvalteren anbefaler at det søkes om dispensasjon etter § 8 når det foreligger konkrete planer om oppgraderinger.

Statsforvalteren vurderer at uttak av trevirke til antikvarisk istandsetting av middelaldersbygg vil kunne påvirke verneformålet ved at det kan få konsekvenser for sjeldne og trua arter. Det er lite ønskelig. Statsforvalteren anser derfor at det er fullt mulig å finne enkelttrær med passende kvalitet utenfor verneområder.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Rambergåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren har foretatt endring av vernegrense i etterkant av høring. Totalarealet er redusert med ca. 1 dekar for å grense ut ryddebeltet til den nærmeste kraftlinjen (132kV Svelgfoss – Rød) som ligger vest for verneområdet.

Verneforskrift

Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse forskriften til mal.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Rambergåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring som tilpassing til ny mal.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Rambergåsen som naturreservat.

18. Nesfjellet, Seljord kommune

Totalareal: 938 dekar, skogareal: 921 dekar, produktiv skog: 876 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- c) representerer ein bestemd type natur i form av gammal granskog, gammal boreal lauvskog og sørboreal blandingsskog i låglandet*
- d) inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur som leveområde for sjeldne og trua artar av karplanter, lav, mosar og sopp.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Verneforslaget ligger i sør-østenden av Seljordsvatnet, og øst og sør for Nestjønn i Seljord kommune. Området ligger i sørboreal sone i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon O1. Området har nordvedte liser, koller, små dalganger og mindre arealer med myrlendt terreng. Høydespennt strekker seg fra 225-515 m.o.h. Berggrunnen består hovedsakelig av granitt. Hele området ligger i sørboreal vegetasjonssone.

Østre del av tilbudsområdet ble kartlagt i 2019 under navnet Bjønneholun. Kun den vestre tredjedelen av dette tilbudte arealet inngår i det foreslåtte vernet. Vestre del ble kartlagt i 2020 under navnet Nestjønn og inngår i sin helhet i forslaget.

Området domineres av fattige vegetasjonstyper i skog, men det forekommer partier med rik vegetasjon. Blåbærvegetasjon dominerer i friske arealer, men på koller og grunnlente arealer dominerer bærlyng- og i mindre grad lyngvegetasjon. Tresjiktet i friske arealer domineres av gran, mens furu dominerer på koller og grunnlente terreng. Ellers finnes bjørk, noe rogn og selje, osp og ask i små partier og spredt i området. Dominansen i tresjiktet veksler mellom furu og gran, og gammel hogstmoden og overaldrig skog dominerer i undersøkt område. I grandominerte partier er det på det jevne en god del forekomster med død ved av gran, men ferskt virke dominerer med unntak av visse partier med forholdsvis bred spredning i nedbrytningsstadier. Det foreslåtte verneområdet er lite preget av inngrep i nyere tid. Totalt ble det gjennom de to kartleggingene registrert seks kjerneområder hvor fem av disse inngår i verneforslaget. Disse består av gammel lavlandsgranskog, gamle ospeholt og sørboreal blandingsskog.

Det er totalt registrert 14 rødlistede arter innenfor verneforslaget. De fleste påviste artene er knyttet til skog med en viss kontinuitet. Dette gjenspeiles med relativt hyppige forekomster av noe kontinuitetskrevede arter som gubbeskjegg (NT), spriekskjegg (NT) og rosenkjuke (NT). I tillegg ble svartonekjuke (NT) og rynkeskinn (NT) og rimnål (VU) registrert i granskog. Blanknål (NT) ble funnet på furu og ospevitkjuke (NT) på osp. I tillegg er det registrert ask (EN), alm (EN), hårkjuke (VU) og grønnsko (NT). Tovingen *Xlophagus kowarzii* (NT) ble tatt i fellefangst. Andre signalarter for kontinuitet i skog som granrustkjuke og furustokkjuke (NT) finnes også. Det er et videre potensial for krevede arter knyttet til strukturelementer i gammel skog. Stedvis er det også et visst potensial for markboende sopp på lågurtmark.

Når det gjelder økologisk nettverk, ligger det flere verneområder og tilbudsområder både nord og vest for Nesfjellet. De nærmeste ligger nord for Seljordsvatnet, 2–4 km unna (Heggeneset, Skriua og Hønsegjuvet). I disse områdene er det i hovedsak andre naturtyper og artser enn i Nesfjellet, slik at

man ikke kan forvente artsspredning mellom Nesfjellet og områdene nord for Seljordsvatnet. I vest ligger det store verneområdet Brokefjell (utvidet i 2025) som har mer liknende naturtyper, men avstanden er mer enn 4 km unna. Muligheten for artsspredning er derfor mindre mellom disse to områdene.

Verneverdiene for området er knyttet til gammel lavlandsgranskog på høy bonitet i sørboreal sone, som vil bidra til å fylle mangler i vernet. Samtidig vil de bidra til å bevare truede og nær truede arter. Området oppnår høy mangelloppfyllelse på mangelnaturtyper som følge av over 60 dekar gammel granskog i sørboreal sone som har middels udekket vernebehov i fylket. Området oppnår middels mangelloppfyllelse på generelle mangler som følge av over 50 dekar lavlandsskog og biologisk gammel skog, og oppnår samlet middels mangelloppfylling.

Verneforslaget Nesfjellet har regional verdi samla sett.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorvei inn i området i den sørøstlige delen. Det er ingen andre kjente tekniske inngrep innenfor verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Telemark fylkeskommune, Seljord kommune, Kviteseid JFF, Kviteseid skogeigarlag, Kviteseid Turlag, Nissedal JFL, Nissedal skogeierlag, Havrefjell turlag, Seljord skogeigarlag, Seljord Turlag, Fyresdal skogeigarlag, Fyresdal Turlag, Notodden JFF, Notodden Turlag, Naturvernforbundet i Øst-Telemark, Naturvernforbundet i Midt-Telemark, Naturvernforbundet i Vest-Telemark, Birdlife avdeling Indre Telemark, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF Telemark, Birdlife Norge, avdeling Telemark, DNT Telemark, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Arendal Vassdrags Brugseierforening, Telemark Energi AS, Notodden Energi AS, Everket AS, Notodden, Telemark Nett AS, Stannum AS, DE Nett AS, Småkraft AS, Lede AS, Telemark Bonde- og Småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske Forening, Aust-Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, SABIMA, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Vegdirektoratet og Stiftelsen WWF Verdens naturfond.*

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett, Språkrådet, Forsvarsbygg, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning og BaneNOR har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget. NVE har kun uttalt seg til høringene for østre del (Bjønnehølen).

Lede AS skriver at de ikke har områdekonsesjon eller anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon i Seljord kommune, og ber Statsforvalteren om å ta kontakt med gjeldende områdekonsesjonær Telemark Nett AS for uttalelse. Lede AS skriver at de ikke har planer om utvikling av regionalnettanlegg nær det foreslåtte området.

Telemark fylkeskommune sier følgende i sin uttalelse til høringen:

"Vilt og fisk: Fylkeskommunen kan ikke se at verneforslagene vil berøre regionale vilt- og fiskeinteresser negativt. Kulturarv: Innenfor områdene er det ikke kjente nyere tids kulturminner av nasjonal verdi. Det kan likevel være viktige kulturminner av lokal verdi som fylkeskommunen ikke har kjennskap til. Kommunen som har forvaltningsansvaret for kulturminner som ikke er fredet, må gjøre en vurdering av dette."

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har sendt saken til Telemark Nett AS, men har ikke mottatt noen uttalelse.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Nesfjellet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det er gjort en mindre endring ved at vernegrensa er lagt på høydekote 1,5 meter over vannkant langs Nestjønn etter innspill fra tilbyder.

Verneforskrift

Det er gjort mindre endringer i forskriften etter høring for å tilpasse til Miljødirektoratet forskriftsmal.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskriften som foreslått og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Nesfjellet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Nesfjellet som naturreservat.

19. Tiurkollen, Skien kommune

Totalareal: 922 dekar, skogareal: 790 dekar, produktiv skog: 790 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av sørboreal blandingskog, rik edellauvskog og gammel lavlandsgranskog
- b. inneholder trua, sjelden eller sårbar natur som leveområde for sjeldne og trua arter av karplanter og sopp.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Tiurkollen ligger vest for innsjøen Norsjø i Skien kommune. Området ligger i sørboreal og boreonemoral vegetasjonssone, og utgjør et ganske variert skoglandskap med kvaliteter knyttet både til barskog, boreal lauvskog og edellauvskog. Det er stor variasjon i vegetasjon, og et topografisk variert terreng der alle eksponeringer er representert.

Beskrivelsen under er i stor grad basert på rapporten til Biofokus fra 2021, men også på tidligere kartlegginger.

Skogen er gjennomgående eldre, men særlig i nordøst og øst er det en del yngre skog. Her er det også noen små myrer og sumpskog som er grøftet. Det er stedvis en del død ved, men større arealer har lite død ved. Stedvis noe eksponert eik og furu med mange hule eiker i sørvest. Det er mindre partier med høybonitetsskog. Eldste alder på furu er over 150 år, eldste alder på gran er over 140 år. Det er stedvis mye gamle store trær og en del død ved.

Et parti nord-vest i området er tidligere kartlagt som rik blandingskog i lavlandet. Det ble da registrert to rødlistede naturtyper i lokaliteten, frisk rik edellauvskog (NT) og lågurdellauvskog (VU). Det er registrert til sammen 10 rødlistearter og potensialet i partier vurderes som høyt for jordboende sopp, insekter og vedboende sopp særlig. Foruten alm (EN) og ask (EN), er det registrert ospelvitkjuke (NT), rosenkjuke (NT), skorpepiggsopp (NT), eggegul kjuke (NT), svartsonekjuke (NT), furustokkjuke (NT) og ruteskorpe (NT). I tillegg ble storsalamander registrert i en av grøftene i området i yngleperioden i 2025.

Det er vanskelig i dette området å få med de verdifulle områdene uten å måtte inkludere noe ungskog og planta skog.

Området oppfyller vernemangler knyttet til biologisk gammel skog, lavereliggende skog, skog på høyere boniteter og naturtyper med innslag av gammel hul eik og rik edellauvskog. I tillegg ligger området i sørboreal og boreonemoral vegetasjonssone. Området er vurdert å ha regional verdi.

Tiurkollen ligger i et område med flere andre naturreservater; Burmannsfjellet, Trolldalsfjellet, Eikelifjellet, Orsjømyra, Værstadvfjellet og Murefjell. Sammen vil disse områdene danne grunnlag for et økologisk nettverk i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går et par traktorveier og det ligger en liten hytte/brakk som tidligere er brukt i forbindelse med skogsdrift (gnr./bnr. 257/1).

Utover dette er det ingen andre kjente tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Skien kommune, Telemark fylkeskommune, Grenland friluftsråd, Birdlife Norge Grenland lokallag, Naturvernforbundet i Øst- Telemark, Naturvernforbundet i Vest- Telemark, Naturvernforbundet i Midt- Telemark, Forum for Natur og*

Friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark, Birdlife Norge avdeling Telemark, DNT Telemark, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Vest- Telemark Kraftlag AS, Øst- Telemarkens brukseierforening, Telemark Energi AS, Everket AS, Telemark Nett AS, DE Nett AS, Den norske turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådene landsforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Naturvernforbund, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske komité, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges Luftsportforbund, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norges Biologforening, Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO Norsk Institutt for Bioøkonomi, Stiftelsen norsk institutt for naturforskning NINA, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU Fakultetet for naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Statens vegvesen vegdirektoratet, Stiftelsen WWF verdens naturfond, Småkraft AS, Lede AS, Telemark Bonde og Småbrukarlag, Telemark Botaniske Forening, Aust Telemark Sau og Geit, Telemark Sau og Geit, Avinor AS, Bane Nor Eiendom AS, Bane Nor SF og Den Norske Turistforening.

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning uttalte seg til oppstartsmeldingen, og hadde ingen merknader.

Forsvarsbygg, Bane Nor, Statnett, Lede AS og Statens vegvesen har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat ber områdekonsesjonær Lede AS om uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med noen eksisterende eller planlagte anlegg i dette området.

Telemark fylkeskommune uttaler følgende:

"Vilt og fisk: Fylkeskommunen kan ikke sjå at verneforslaga vil berøra regionale vilt- og fiskeinteresser negativt. Kulturarv: Innenfor områda er det ikke kjente nyere tids kulturminner av nasjonal verdi. Det kan likevel være viktige kulturminner av lokal verdi, som ikke er fredet, og som fylkeskommunen ikke har kjennskap til. Kommunen som har forvaltningsansvar for kulturminner som ikke er freda, må gjøre en vurdering av dette. Statsforvalteren bør vurdere om det i utvalgte områder kan åpnes for uttak av enkelte tre med spesiell god kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg."

Norges Orienteringsforbund ber om at orientering tillates i verneområdene i tråd med Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet «FORSKRIFTSMAL FOR NATURRESERVATER – FORSLAG TIL ENDRINGER», brevets forslag til endringer i forskriftsmalen punkt 1 og 2.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet om orientering så har Miljødirektoratet tidligere (i brev av 9.9.2020) vurdert Norsk Friluftsliv sitt ønske om å ta inn unntak for orientering i verneforskrifter. Miljødirektoratet konkluderte med at større arrangement fortsatt må være søknadspliktig, men at det må vurderes i hvert enkelt tilfelle hva det kan åpnes opp for av aktiviteter. Det er forvaltningsmyndighetene som må foreta vurderinger av hensyn til verneverdiene og dersom det åpnes opp for større arrangementer, er det hensiktsmessig at myndigheten har mulighet til å stille vilkår til gjennomføringen.

Statsforvalteren mener at et vern ikke skal være til hinder for arrangement som orientering innenfor området, men det er hensiktsmessig med en søknadsplikt slik at forvaltningsmyndigheten har mulighet til å stille enkle vilkår til gjennomføringen. Det kan også gis flerårige tillatelser dersom et arrangement ikke endrer seg i særlig grad. Statsforvalteren mener videre at forskriften vil ivareta de aktiviteter som organisasjonen viser til på en god måte, uten at det gis direkte unntak.

Forbudet mot større arrangementer er ikke ment å regulere ordinær turvirksomhet i grupper, dvs. at fellesturer og fellestreninger ikke regnes som arrangement. Utsetting av turposter og turorientering anses heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger.

Statsforvalteren har vurdert spørsmålet om uttak av enkelte tre med spesiell god kvalitet, til antikvarisk istandsetting av middelalderbygg, i tidligere saker og konkluderer med at det må tilstrebes å finne egnede trær til dette formålet utenfor vernegrensa. Uttak av tre vil kunne påvirke verneformålet og sjeldne og trua arter som lever på gamle trær, og er derfor ikke ønskelig.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Tiurkollen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er enkelte mindre endringer i verneforskriften etter høringen. Det er lagt inn et manglende gårds- og bruksnummer, 250/6, under § 2. I tillegg er det under § 4 bokstav d lagt inn hytte med tanke på fremtidig vedlikehold.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med de endringer som er beskrevet i verneforskriften, og med vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Tiurkollen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Tiurkollen som naturreservat.

20. Vestfjorddalen og Øverland, Tinn kommune - utvidelse

Utvidelsesareal: 1 316 dekar, skogareal: 1 091 dekar, produktiv skog: 943 da. Nytt totalareal: 5 484 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel og rik blandingsskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog, lågurtedellauvskog og lågurtbarskog med sjeldne og trua arter av karplanter, lav, moser, sopp og insekter*
- c. har særskilt betydning for biologisk mangfold på grunn av brannpåvirkning og mye død ved.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Eksisterende Vestfjorddalen naturreservat og Øverland naturreservat ligger begge i lia like nord for Rjukan i Tinn kommune. Utvidelsesområdet består av en større arealdel som ligger mellom de to eksisterende naturreservatene (vestlig tilbudsområde) og en smalere del øst for Øverland naturreservat (østlig tilbudsområde). Området omfatter en bratt sørvendt lisodegradient som går fra sørboreal via mellomboreal til nordboreal vegetasjonssone.

Det vestlige tilbudsområdet er kartlagt etter metodikk for skogvern under navnet Tveito-Bjørkhaug. Lisiden er rasutsatt og bratt, og det har derfor flere steder vært vanskelig å kartlegge nøyaktig. Kartlegger oppgir at det derfor er potensiale for flere rødlistearter enn det som er registrert gjennom kartleggingen. Det østlige tilbudsområdet, som kom inn en stund etter kartlegging av det vestre tilbudsområdet, er vurdert av biolog etter forespørsel fra Statsforvalteren.

Området er dominert av eldre skog og har en stor andel lavlandsskog. Området har også stedvise kiler av ungskog etter hogst og nedre deler av lia har preg av tidligere beitepåvirkning, med blant annet spor av gjengrodd tresatt kulturmark i form av gamle bjørkehager. De største naturverdiene befinner seg i nedre delene av lia hvor varmekjær sørboreal blandingsskog dominerer. Rik lågurtskog med myske, kranskonvall, trollbær og blåveis inngår flere steder. Her finnes også svært mye død ved av gran, borealt lauv (mest osp, bjørk og gråor) og hassel. Området har større partier med grov bjørk og ospeskog, samt innslag av hassel og rogn med svært rike forekomster av pelsblæremose (VU), som er en ansvarsart. Ansvarsarten huldregras (NT) forekommer også innenfor området. Det er flere soleksponerte svaberg og rasmarker i området og det er kartlagt individer og leveområder for apollosommerfugl (NT) både i tilbudsområdet og i eksisterende Vestfjorddalen naturreservat. Videre er det potensiale for flere krevende insekter. Verneforslaget bidrar til å styrke nettverket av leveområder for arten, som også er registrert lenger opp i Vestfjorddalen (retning Møsvatn) og øst for Tinnsjøen.

Over «brekket» i øvre deler av lia inngår mer høyereliggende (mellomboreal-nordboreal), fattigere og mer ensartet granskog i sammenbrudd med jevnt over mye fersk død ved. Gammel furu finnes spredt, flere med brannspor.

Det er fra tidligere registrert en lokalitet med naturtypen rik blandingsskog i lavlandet med verdivurdering svært viktig (A-verdi). I nedre del av lisiden er det innslag av de rødlistede naturtypene frisk rik edellauvskog (NT), lågurt-furuskog (VU) og lågurtedellauvskog (VU).

I tillegg omfatter verneforslaget en smal stripe øst for eksisterende verneområde. Varmekjær sørboreal granblandingsskog dominerer nedre halvdel av lisiden, videre opp lia blir det gradvis fattigere og høyereliggende preg med dominans av barskog og boreale lauvtrær. Eldre skog dominerer arealet, med stedvise rasmarker som trolig har innslag av yngre skog etter naturlige forstyrrelser. Ulike utforminger av svak lågurtskog og lågurtskog preger de nedre delene av lisiden, oppover i lia er økende innslag av bærlyng og blåbærskog. Lia preges av mye død ved av gran,

borealt lauv (mest osp, bjørk og gråor) og stedvis hassel. Samt innslag av grove bjørk- og ospetrær. Det er påvist enkelte krevende vedboende sopp på gran som rosenkjuke (NT), granrustkjuke og bølgekjuke. Det er stort potensial for flere rødlistede arter. Hakkemerker etter hvitryggspett er vanlig forekommende og arten har tidligere hekket i nærområdet.

Det er registrert totalt 12 rødlistearter innenfor det verneforslaget. Dette er alm (EN), klengekjuke (VU), mørk brannstubbelaug (VU), pelsblæremose (VU), broddsoppsnyltekjuke (NT), flekkhvitkjuke (NT), huldregras (NT), ospenhvitkjuke (NT), rosenkjuke (NT), rynkeskinn (NT), svartsoneskjuke (NT) og tretåspett (NT).

Det er i tillegg registrert to fremmedarter, buskhyll og platanlønn, som begge er vurdert å ha svært høy risiko (SE). Det er stort innslag av platanlønn i nedre deler av lia.

Området vurderes å være nasjonalt verdifullt. Området oppfyller flere regionale mangler gjennom naturtypene edellauvskog, rik blandingskog, gammel blandingslauvskog og gråor-heggeskog. I tillegg oppnår området høy mangeloppfyllelse ved at det danner et storområde på over 5 km². Området oppfyller også regionale mangler ved at en stor andel er lavlandsskog og produktiv skog.

Verneforslaget bidrar til å styrke det økologiske nettverket av tilsvarende skogtyper (gammel barskog og rik blandingskog i lavlandet) i Vestfjorddalen, samt nettverket av leveområder for apollosommerfugl og mulig andre insekter som er knyttet til tilsvarende habitater med soleksponerte områder som nakne berg, rasmarker og andre åpne områder.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en vannkraftverkstunell under terrenget øst for tilbudsområdet. Kraftverkstunellen tilhører Mår Kraftverk som er eid av Statkraft Energi AS.

Det går en gammel setersti fra Dalebakkhus i jevn stigning mot vest, og en merket sti fra Tveito til «Skrivehola». Det ligger traktorveier innenfor verneforslaget.

Det meste av verneforslaget ligger innenfor beiteområdet til Vestfjorddalen sankelag.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Tinn kommune, Telemark fylkeskommune, Ingolfsland næring AS, Norsk Labrador & Granitind AS, Hydro Energi AS, Statkraft Energi AS, Tinn Energi og Fiber AS, Statkraft AS, Statkraft SF, Statnett SF, Skagerak Energi AS, Lede AS, Skagerak Kraft AS, Stannum AS, Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Nedre Telemark Bonde- og småbrukarlag, Tinn Bondelag, Tinn sau og geit, Tinn Jeger- og Fiskerforening, Tinn og Rjukan turlag, Vestfjorddalen Sankelag, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, Naturvernforbundet i Øst-Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Birdlife Norge avdeling Telemark, Den norske turistforening (DNT), DNT Telemark, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Statens Vegvesen, Telemark Bonde og småbrukarlag, Hovin Skogeigarlag, Tinn Skogeierlag, NORSKOG, Bondelagets Servicekontor AS avd. Telemark Bondelag, Telemark Botaniske forening, Telemark sau og geit, Avinor AS, Bane NOR SF, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes landsforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og ungdom, Norges naturvernforbund, NHO reiseliv, Norges Bondelag, Norges geologiske undersøkelse, Norges handikapforbund, Norges idrettsforbund og olympiske og paraolympiske komité, Norges luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige*

universitet (NMBU), Norges miljøvernforbund, Norges orienteringsforbund, Norsk biologforening (BIO), Norsk bonde- og småbrukarlag, Norsk botanisk forening, Norsk friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), Stiftelsen Norsk institutt for naturforskning (NINA), Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Birdlife Norge, Norsk sau og geit, Norsk zoologisk forening, VY Norge AS, NTNU Fakultet for naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, Sabima, Statens kartverk, Språkrådet, Statens vegvesen Vegdirektoratet, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kommunenes sentralforbund, Institutt for biovitenskap- Universitetet i Oslo, Kartverket og Miljødirektoratet.

Etter høring kom det inn et tilbud om utvidelsesareal på eiendom gnr./bnr. 122/1. I samråd med Miljødirektoratet sendte Statsforvalteren ny avgrensning på høring til et begrenset antall høringsmottakere. Høringen ble sendt til følgende: *Tinn kommune, Telemark fylkeskommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning, Skagerak Energi AS, Skagerak Kraft AS, Lede AS, Statkraft AS, Statkraft Energi AS, Statkraft SF, Statnett SF, Tinn Energi og Fiber AS, Øst-Telemarkens Brukseierforening, Landbruksdirektoratet og Forsvarsbygg, Miljødirektoratet, Norges Skogeierforbund og NORSKOG.*

Det har kommet inn totalt 15 høringsuttalelser til verneforslaget, 9 i hovedhøringen og 6 i tilleggshøringen.

Direktoratet for Mineralforvaltning kom ikke med uttalelse til høringen, og hadde ingen merknader i sin uttalelse til oppstartsmeldingen.

Bane NOR SF, Statnett SF og Tinn kommune har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet har ingen merknader til skrivenavnet, men ber Statsforvalteren likevel om å vurdere om bare Vestfjorddalen naturreservat kan brukes for det sammenhengende verneområdet. Videre uttaler Språkrådet følgende: «Vestfjorddalen er ein lang dal, og Øverland er ein av mange gardar som ligg i dalen. Sidan verneområdet strekkjer seg langs mesteparten av Rjukan, er det ikkje naudsynt å framheve éin av gardane i namnet på verneområdet. Vestfjorddalen naturreservat vil vere dekkjande.»

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttaler følgende:

Kraftverk: Under bakken nord-øst for den foreslåtte utvidelsen ligger det tunnelen til Mår kraftverk. Statkraft er eieren til Mår kraftverket og NVE forutsetter at Statkraft vil uttale seg om behovet i verneområdet.

Nettlinjer: NVE kan ikke se at det er noen nettanlegg i verneområdet. Lede AS har utlatt seg i denne saken og sagt at de ikke har eksisterende nettanlegg, eller konkrete planer om å gjennomføre tiltak, innenfor det foreslåtte verneområdet. De har derfor ingen bemerkninger til verneplanen. NVE ber Stannum AS om å uttale seg om det foreslåtte verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller fremtidige prosjekter.

Skredsikringstiltak: NVE er positiv til at verneforskriften åpner for å søke om dispensasjon for nødvendig sikringsarbeid i forbindelse med skred og ras. Steinspranggjerdar kan være aktuelle tiltak mot steinsprang og steinskred i dette området. Skogplanting kan også være aktuelt når den gjennomføres i kombinasjon med andre sikringstiltak. I byggefasen ved etablering av et sikringsanlegg har man behov for tilkomst med maskiner, fjerning av vegetasjon, flyging med helikopter i område, boring og eventuelt sprenging. I driftsfasen trenger man tilkomstmulighet for tilsyn. Etter skred er det ofte behov for snarlig tiltak for å tømme/ fjerne massene bak nettet og reparere skadene. Avhengig av situasjonen kan det være viktig med hurtig innsats og det er lite tid til

avklaringer og søknader. NVE foreslår derfor å legge inn følgende unntaksbestemmelser i verneforskriften. Bestemmelsene i § 3 og 5 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av nødvendige sikringstiltak for å hindre skade på person, miljø eller eiendom, herunder blant annet å etablere tilkomst for maskiner, fjerning av vegetasjon, boring og sprenging, bruk av helikopter.
2. Nødvendige tiltak for å sikre drift og vedlikehold av gjennomførte sikringstiltak
3. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med sikringsarbeid. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

Statkraft Energi AS har kommet med uttalelse med bakgrunn i at deres interesser kan bli påvirket av verneforslaget. Statkraft uttaler følgende: «Statkraft er eier av Mår kraftverk, som ble satt i drift i 1948. Anlegget inkluderer vannveier og installasjoner som hovedsakelig er integrert i fjell. I og med at kraftverket nærmer seg 80 år, er det sannsynlig at kraftverket kan stå ovenfor rehabiliterings- og oppgraderingsarbeider i årene fremover. Selv om eksisterende vannveier og installasjoner hovedsakelig ligger innlemmet i fjell, kan det ved vedlikehold og oppgraderinger være nødvendig å utføre arbeid som også berører terrenget. Dette inkluderer bruk av maskiner og tilgang til områder utenfor fjellanleggene. Et konkret eksempel er tverrslag 4 ved Daletoppen, som grenser til eiendommen omfattet i verneforslaget. Det foreslåtte verneområdet kan dermed komme i konflikt med nødvendige tiltak knyttet til arbeid med anlegget. Begrensninger på tilgang til terreng, maskinbruk og tilpasninger i området kan komplisere nødvendig arbeid på kritisk infrastruktur. Selv om det per i dag ikke foreligger konkrete planer om tiltak innenfor verneforslaget, er det viktig å ivareta fremtidige behov knyttet til drift, rehabilitering og oppgraderinger av anlegget. Statkraft ber om at dette hensynet vurderes videre i prosessen. For eksempel at nødvendig vedlikehold og anleggsarbeid er unntatt i verneforskriften og kan gjennomføres uten søknad. Statkraft må også ha mulighet til å utføre skogrydding, dersom det er nødvendig.»

Skagerak Kraft AS og Øst-Telemarkens Brukseierforening (ØTB) støtter Statkraft sitt høringssvar i saken.

Lede AS skriver i sin uttalelse til høringen at de ikke har områdekonsesjon i Tinn kommune og ber Statsforvalteren om å kontakte gjeldende områdekonsesjonær, Stannum AS, for uttalelser. Videre skriver Lede at de har anlegg som er etablert etter anleggskonsesjon innenfor kommunen. Nettselskapet har elektriske anlegg nær ved verneområdene, og det er viktig å sikre at det kan utføres nødvendig drift, vedlikehold og fornyelse av disse anleggene. Når det gjelder høyspentanlegg på regionalnettnivå (anleggskonsesjon) skriver Lede at det er etablert nettanlegg på egen stasjonstomt øst for verneområdet. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig. Videre informerer Lede om at Statnett SF og Statkraft AS er deleiere på det ovenfornevnte nettanlegget øst for verneområdet, og ber derfor om at de kontaktes i den forbindelse. Når det gjelder planlagte anlegg nær ved verneområdet skriver Lede AS at de har flere pågående prosjekter som omhandler utvikling av regionalnettanlegg i Tinn kommune. De pågående prosjektene tenkes alle gjennomført på sørsiden av Måna. Det foreligger derfor ingen planer om utvikling av regionalnettanlegg nær ved det foreslåtte verneområdet. Avstanden til verneområdet anses som tilstrekkelig. Da Lede AS ikke har eksisterende nettanlegg, eller har konkrete planer om å gjennomføre tiltak, innenfor de foreslåtte verneområdet, har Lede ingen bemerkninger til verneplanen.

Følgende uttalelser kom inn i tilleggshøringen som gjaldt inkludering av ytterligere 16 dekar:

Statnett SF, Lede AS og NVE har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til utvidelse av verneforslaget.

Forsvarsbygg uttaler følgende: «I vår tidligere tilbakemelding til verneforslaget har vi vist til behovet for generelle unntaksbestemmelser for start og landing med Forsvarets luftfartøy samt unntak for militær operativ virksomhet. I høringsdokumentet fremgår det at dette skal hensyntas i verneforslaget. Ved gjennomgang av materialet finner vi ikke unntaket for start og landing med Forsvarets luftfartøy inkludert i forslag til verneforskrift. For å ivareta nødvendige tillatelser for Forsvarets virksomhet ber vi om at dette endres i vernebestemmelsene for begge de aktuelle forslagene.»

Statkraft Energi AS har ingen nye innvendinger til verneforslaget, men minner om innholdet i høringsinnspillet fra 26.11.2024. Som eier av Mår kraftverk, påpekes det at fremtidig vedlikehold og oppgraderinger kan kreve terrenginngrep og maskinbruk i områder berørt av verneforslaget. Statkraft ber om at slike tiltak unntas fra verneforskriften for å sikre drift og rehabilitering av kritisk infrastruktur.

Stannum AS bemerker at de har nett i deler av det foreslåtte område som kan komme i konflikt. De informerer videre at de som nettselskap har plikt til drifte og vedlikeholde nettet, iht. energiloven. Så lenge vern av de aktuelle områdene ikke medfører noen form for ulempe for Stannum AS, så har de ingen andre bemerkninger.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren er godt kjent med at det er skredfare i Vestfjorddalen, og har vært i dialog med både kommunen og Miljødirektoratet om dette i verneplanprosessen. Det foreligger ikke konkrete planer for sikringstiltak, men det kan bli aktuelt å utarbeide slike planer på et senere tidspunkt. Tiltakshaver må uansett ha en dialog med forvaltningsmyndigheten om verneverdiene. På bakgrunn av dette er det tatt inn bestemmelse i forskriften § 7 hvor det kan søkes om nødvendig sikringsarbeid i forbindelse med forebygging av skred og ras ned mot bebyggelse og veg.

Statsforvalteren ba i høringen spesifikt om at Tinn kommune kom med tilbakemelding på bestemmelsene som omhandler solspeilet i forslag til verneforskrift, herunder behov for areal på ryddebeltet. Kommunen har ikke kommet med uttalelse til dette. Statsforvalteren hadde forventet en uttalelse med bakgrunn i verneformålet og de tiltakene som er knyttet til området.

Språkrådet ba Statsforvalteren å vurdere å bruke navnet Vestfjorddalen på de to eksisterende verneområdene Vestfjorddalen og Øverland, som nå slås sammen til ett sammenhengende verneområde. Statsforvalteren har kommet frem til at det er ønskelig å inkludere Øverland i navnet. Dette skyldes at verneforslaget binder sammen eksisterende Vestfjorddalen og Øverland naturreservater. Disse navnene er brukt lokalt og Statsforvalteren mener derfor at det er naturlig å ha med begge navnene.

Statkraft Energi AS påpeker at Mår kraftverk har vært i drift siden 1948 og etter hvert trenger rehabilitering og oppgradering. Deres innspill støttes også av Skagerak Kraft AS og Øst-Telemarkens brukseierforening. Det kan innebære bruk av maskiner og behov for tilgang til terrengavsnitt som ligger i dagen, selv om vannveier og installasjoner hovedsakelig ligger innlemmet i fjell. Dette kan på sikt bety konflikt i forhold til verneareal. På bakgrunn av dette ber Statkraft om at hensyn til nødvendig vedlikehold og anleggsarbeid blir unntatt i verneforskriften og kan gjennomføres uten søknad. Videre ber de om at det også gis mulighet til å utføre skogrydding, dersom det er nødvendig. I uttalelsen sin sier Statkraft at det ikke foreligger konkrete planer for rehabilitering og oppgradering av kraftanlegget. Det er ikke vanlig praksis å legge inn bestemmelser i verneforskriften slik Statkraft

ber om når det ikke foreligger konkrete planer om tiltak. Når det gjelder Statkraft sin uttalelse til tilleggshøringen omfatter det de samme problemstillingene som er omtalt i deres uttalelse til høringen. Statsforvalteren tolker det slik at uttalelsen gjelder for verneforslaget og ikke for de 16 dekar som tilleggshøringen omfattet, og viser derfor til vår kommentar over.

Statsforvalteren har innarbeidet hensyn til Forsvarets interesser for start og landing med luftfartøy i forskriften.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Vestfjorddalen og Øverland* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Det er tatt ut et areal på 0,18 dekar etter høring. Arealet ble tatt ut fordi det overlapper med Tinn kommune sin reguleringsplan fra 2003 med navn «RV37 Rjukan Ny gang og sykkelveg mellom Bjørkhaug og Tvergrot». Grensen for verneforslaget ble justert slik at verneområdet i sin helhet blir liggende utenfor reguleringsplanområdet.

Det er også tatt ut et lite areal like over boligene i Tveitolia, for å grense ut eksisterende skredsikringstiltak.

Etter høringen er det tatt inn et areal på ca. 16 dekar hvor tilbud om vern først ble formidlet av grunneier via NORSKOG etter høring, i forbindelse med et eierskifte. Ettersom arealet er så lite vurderte Statsforvalteren i utgangspunktet at det var uproblematisk å inkludere dette arealet. Det nye arealet ble sendt på tilleggshøring og er inkludert i tilrådingen.

Verneforskrift

Det er gjort tilpasninger til Miljødirektoratets forskriftsmal etter høring.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6.

Statkraft utreder nå ulike konsepter for å oppgradere Mår kraftverk. Det går en eksisterende vannoverføringstunell under bakken øst for verneforslaget. Denne ligger på det nærmeste 35 meter fra den foreslåtte vernegrensen i nordøst. Dette er omtrent samme avstand som fra eksisterende verneområde noen meter lenger nord. Tunnelen skrår videre østover, og avstanden blir derfor økende fra verneforslaget. I nedre del er avstanden 350-400 meter. Siden det ikke foreligger konsekvensutredning eller beslutning om hvilket konsept som blir valgt, og dagens vanntunnel ligger under terrenget og utenfor den foreslåtte utvidelsen, tilrår Miljødirektoratet avgrensning som beskrevet. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Detaljene rundt rydding for å ivareta solspeilets funksjon i forskriften § 7 bokstav d er tatt ut, da dette må vurderes og fastsettes i en eventuell dispensasjon.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Vestfjorddalen og Øverland:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Vestfjorddalen og Øverland naturreservat.

7.4 VESTFOLD FYLKE

Det tilrås vern av to områder. Begge områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

21. Storås, Sandefjord kommune

Totalareal: 1 530 dekar, skogareal: 1 530 dekar, produktiv skog: 1 378 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel barskog, edellauvskog og blandingskoger i lavlandet
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog, rik gransumpskog og flommarkskog med tilhørende arter av karplanter og sopp.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Storås naturreservat ligger helt nord i Sandefjord kommune, rett vest for tettstedet Høyjord. Området ligger i sørboreal og boreonemoral vegetasjonssone.

Området består i stor grad av gammel furuskog på toppene, gammel granskog og gammel blandingskog i lavlandet, og rik edellauvskog. Vegetasjonen har hovedvekt av blåbær- og bærlyngskog, med innslag av svak lågurt og lågurtskog i de rikere områdene med mer edellauvinnslag.

De største naturverdiene er på arealer med gammel granskog på høyere bonitet, edellauvskog, kalkrik furuskog og blandingskog. Skogen som anses som viktigst for biologisk mangfold forekommer i hovedsak i de østvendte skråningene i Storås og den gamle barskogen på Brånafjell.

Det er tidligere registrert enkelte naturtyper etter DN- håndbok 13 innenfor området. Området ved Brånafjell består av en lokalitet som er registrert som gammel barskog, og det er registrert rik edellauvskog i lisen av Storås. Det er også registrert en naturtype med gammel boreal lauvskog nordøst ved vernegrensen.

Hele verneforslaget ligger innenfor et større leveområde for storfugl, elg, spettefugl og jerpe. Det er også registrert hønsehauk (VU), musvåk og vandrefalk i området.

Det er registrert de nær trua og trua naturtypene frisk rik edellauvskog (NT), kalk- og lågurtfuruskog (VU), flomskogsmark (VU), lågurteikeskog (VU) og rik gransumpskog (EN). Det er i tillegg forekomst av lågurteikeskog (VU) sør for Pusås.

Av rødlistede arter er det registrert ask (EN), alm (EN), barlind (VU), lind (NT), svartsonekjuke (NT), furustokkjuke (NT), almekullsopp (NT) og granmeis (VU). Det er potensial for funn av flere trua arter innenfor området.

Ifølge Miljødirektoratet sitt kart over naturskog (definert som skog som ikke har vært flatehogd etter 1940), er store deler av skogen i området naturskog.

Området vurderes samlet å ligge middels på oppfyllelse av vernemangler og er vurdert som regionalt viktig. Samlet oppfyller området mangler knyttet til at det ligger i sørboreal og boreonemoral vegetasjonssone. Det er i stor grad lavlandsskog med overvekt av middels og noe høye boniteter. Området har forekomster av rike vegetasjonstyper og rik edellauvskog, derav forekomster av grove lind, eik og osp, gammel blandingskog, gammel barskog med forekomster av grove gamle trær og dødved, samt rødlista naturtyper og arter.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går enkelte traktorveier og stier inn i området. Enkelte av stiene er merket av turistforeningen som merka løyper. Det er en hytte i god stand på toppen av Storås, en jaktbu i sør langs Hestedalsbekken og en koie sør i Vrangdalen. Det er bygget en mindre overgang/bro i tre, i sti markert på vernekartet, i lisen av Storås (gnr./bnr. 281/9). Det er ellers ingen kjente tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Sandefjord kommune, Vestfold fylkeskommune, Tønsberg Soppforening, DNT Tønsberg og omegn, DNT Sandefjord, Sandefjord skogeierlag, Naturvernforbundet i Sandefjord, Tønsbergdistriktet skogeierlag, Andebu Jeger- og fiskerforening, Høyjord Idrettslag, Tønsberg og omegns Jeger- og Fiskerforening, Naturvernforbundet i Tønsberg og Færder, Vivestad Idrettsforening, Tønsberg og Omegns Botaniske Selskap, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold, Vestfold Sau og Geit, Naturvernforbundet i Vestfold, Lede AS, Birdlife Norge avdeling Vestfold, Norges Jeger og fiskerforbund Vestfold, Vestfold Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag avd. Vestfold Bondelag, Skagerak Energi AS, Avinor AS, Bane Nor AS, Den norske turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes landsforbund, Institutt for biovitenskap Universitetet i Oslo, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet Arendal, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO, NINA, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, VY Norge AS, NTNU Fakultetet for naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, SABIMA, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Statens Vegvesen Vegdirektoratet, og WWF.*

Det har kommet inn 5 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF, BaneNor, Norges vassdrags- og energidirektorat, Lede AS og Ragnhild Skar har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Storås* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort en mindre endring i verneforskriften etter høring, der det er lagt inn *hytter* i vernebestemmelsene § 4 bokstav d og § 7 bokstav f.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet med endringer som er beskrevet for verneforskrift, og vernekart som i høringsforslaget.

Miljødirektoratets kommentarer

Arealet ble endret under erstatningsforhandlingene, da en grunneier trakk seg fra prosessen og en annen grunneier ønsket å redusere sitt areal. Som en følge av dette er gnr./bnr. 281/2 tatt ut av verneforskriften § 2, og arealet redusert med 130 dekar etter at forskriften har vært på høring. Endringen er synliggjort i vernekartet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Storås:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og tilrår endret avgrensing av verneforslaget som beskrevet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Storås som naturreservat.

22. Lønskollen, Tønsberg kommune

Totalareal: 545 dekar, skogareal: 545 dekar, produktiv skog: 506 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel barskog og rik og fattig edellauvskog i lavlandet. Det er forekomster av store gamle trær av furu, og hule eiker.*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som kalk- og lågurtfurskog, lågurt edellauvskog og frisk, rik edellauvskog med stor treslagsvariasjon med arter som lind, bøk, eik, ask og alm*
- c. har særlig betydning for biologisk mangfold ved å inneha forekomster av hule eiker.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Lønskollen naturreservat ligger nord-vest i Tønsberg kommune, inntil kommunegrensa til Holmestrand. Dette er et variert åsparti i borenemoral sone i svakt oseanisk seksjon.

De viktigste naturverdiene for biologisk mangfold er knyttet til de sørvendte, rike partiene med edellauvtrær og områdene med gammel furuskog med gamle trær (over 200 år). Det er forekomster av kalk- og lågurtfuruskog (VU) i nordvestre lise. I de sørvendte partiene nedenfor kollen inngår frisk, rik edellauvskog (NT) og lågurtedellauvskog (VU). Frisk, rik edellauvskog (NT) dominerer også i sør. Her er det tidligere kartlagt en lokalt viktig alm-lindeskog etter DN-håndbok 13. Mye av denne edellauvskogen er også kartlagt som en nøkkelbiotop, med livsmiljøet "rik bakkevegetasjon".

Av rødlistede arter er det registrert ask (EN), alm (EN), lind (NT), kastanjelundlav (NT), druelav (NT), furustokkjuke (NT), flekkgrisøre (NT) og dvergspett (NT). Videre er det registrert forvaltningsrelevante arter som vandrefalk, musvåk og tiur innenfor området. Vandrefalken hekker i området.

Området ble naturtypekartlagt etter Miljødirektoratets instruks (NiN) i regi av Miljødirektoratet i 2024. Data viser at det innenfor området er kartlagt naturtypene: lågurtedellauvskog (høy og svært høy kvalitet), gammel fattig edellauvskog (høy kvalitet), lågurtalm-lind-hasselskog (moderat kvalitet), gammel granskog med stående død ved (høy kvalitet), gammel furuskog med gamle trær (høy og moderat kvalitet), lågurtfuruskog (moderat kvalitet) og hule eiker (høy kvalitet).

Ifølge Miljødirektoratet sitt kart over naturskog (definert som skog som ikke har vært flatehogd etter 1940), er store deler av skogen i de høyereliggende områdene og den sørvendte lisen naturskog.

Ut fra kartlagte naturverdier vurderes området til å være et regionalt viktig skogområde. Området oppfyller mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog i borenemoral sone, med overvekt av høyere boniteter. Større deler av skogen er gammel barskog, med innslag av rik barskog og store gamle trær. Området har forekomster av rike vegetasjonstyper og rik edellauvskog, samt nær truet og truet natur. Området vurderes å gi samlet middels mangeloppfyllelse.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorvei og enkelte stier inn i området som er avmerket på vernekartet.

Det er en hytte i god stand på toppen av Lønskollen som er i bruk. Det er også to utsiktspunkt, et i sør og et mot vest, der det sørlige er mest i bruk. Det er ellers ingen andre kjente tekniske inngrep innenfor området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Tønsberg kommune, Vestfold fylkeskommune, Tønsberg Soppforening, DNT Tønsberg og omegn, DNT Sandefjord, Sandefjord skogeierlag, Naturvernforbundet i Sandefjord, Tønsbergdistriktet skogeierlag, Andebu Jeger- og fiskerforening, Høyjord Idrettslag, Tønsberg og omegns Jeger- og Fiskerforening, Naturvernforbundet i Tønsberg og Færder, Vivestad Idrettsforening, Tønsberg og Omegns Botaniske Selskap, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold, Vestfold Sau og Geit, Naturvernforbundet i Vestfold, Lede AS, Birdlife Norge avdeling Vestfold, Norges Jeger og fiskerforbund Vestfold, Vestfold Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag avd. Vestfold Bondelag, Skagerak Energi AS, Avinor AS, Bane Nor AS, Den norske turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes landsforbund, Institutt for biovitenskap Universitetet i Oslo, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet Arendal, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelse, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og fiskerforbund, Norges luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges*

orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, NIBIO, NINA, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Birdlife Norge, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, VY Norge AS, NTNU Fakultetet for naturvitenskap, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Ringve botaniske have, SABIMA, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Språkrådet, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Statens Vegvesen Vegdirektoratet, og WWF.

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet har ikke kommet med uttalelse til høringen. De har imidlertid uttalt seg til oppstartsmeldingen at de ikke har merknader til navnevalget, men at skrivemåten av navnet Lønskollen må avklares gjennom navnesak. Gårdsnavnet som utgjør forleddet her har varierende skrivemåter i Sentralt stedsnavnregister, men navnets opphav og uttale tilsier skrivemåten Lønn. Statsforvalteren må derfor vente med å fastsette skrivemåten av navnet på verneområdet til navnesaken om gårdsnavnet og alle avledede navn er avgjort av Kartverket.

Kartverket har også uttalt seg til oppstartsmeldingen om at Språkrådet i forbindelse med oppstart av en verneplanprosess i Tønsberg kommune og Sandefjord kommune har tatt opp navnesak for navnet på navnegarden Løn/Lønn og avledete navn i Tønsberg kommune. Saken tas opp for å få avklart riktig skrivemåte for offentlig bruk.

Norges vassdrags- og energidirektorat, Lede AS, Statnett og BaneNor har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Vivestad Bygderåd uttaler at de er positive til arbeidet med å ivareta naturverdiene i området, men ønsker å komme med noen praktiske innspill knyttet til bruk og tilrettelegging:

1. Etablering av bålplasser

Bygderådet mener det er viktig at det legges til rette for tydelig merkede og trygge bålplasser. Dette vil bidra til at bålbrekking skjer på en forsvarlig måte og redusere risikoen for at det tennes bål på uegnede steder.

Vi foreslår at det vurderes å etablere bålplasser:

- i tilknytning til den lille hytten i området*
- ved utsiktspunktet mot sør, som er et naturlig sted folk oppholder seg*

2. Bevaring av utsikt mot Gaustatoppen

Området har et utsiktspunkt med sikt mot Gaustatoppen, som mange setter pris på. Vi ønsker derfor at det vurderes enkel skjøtsel som kan bidra til å opprettholde denne utsikten, slik at området ikke gror helt igjen.

Tønsberg kommune har innspill til avgrensning og vernebestemmelsene for Lønskollen. De foreslår at vernegrensa trekkes omtrent 15 meter bort fra jordekanten, i og med at felling av trær og busker langs jordekanter er et arbeid som må utføres jevnlig for å ivareta produksjonen på jordet.

Dersom dette ikke får medhold, anbefaler de sekundært at vernebestemmelsens § 7, bokstav g endres. Bestemmelsen er en dispensasjonsbestemmelse for «fjerning av vegetasjon langs jordekanter som er til hinder for maskinbruk på dyrket mark.» Kommunen mener at fjerning av vegetasjon langs jordekanter er viktig for agronomiske hensyn, blant annet å ivareta avskjæringsgrøfter (også kalt landgrøfter), redusere skygge og å redusere konkurranse med avlingene, og de foreslår derfor at teksten endres til «fjerning av vegetasjon langs jordekanter for å ivareta jordbrukshensyn».

Statsforvalterens kommentarer:

Det er lagt inn mulighet for etablering av fast bål plass ved utsiktspunktet i sør, og ved hytte innenfor området. Det er også lagt inn mulighet for vegetasjonsrydding av utsiktspunkt mot vest (Gaustatoppen).

Tønsberg kommune anbefaler å legge grensa ca. 15 meter fra jordekanter av landbrukshensyn. Statsforvalteren har tilrådd å legge vernegrensa ca. 4 meter inn for jordekanter i forslaget til vernekart og mener at det, i tillegg til bestemmelsen i forskriften om mulighet for vegetasjonsrydding § 7 g, bør være tilstrekkelig for å ivareta landbruksinteressene, inklusivt vedlikehold av grøfter. Ved å legge grensa 15 meter inn blir det et unødig stort areal som tas ut av verneforslaget, samtidig som at det vil bidra til å utelate hele eller deler av naturtyper.

Når det gjelder kommunens innspill om endring av ordlyden i bestemmelsen § 7 g for rydding av vegetasjon (trær) langs jordekanter, så ønsker Statsforvalteren ikke å endre denne. Bestemmelsen følger av Miljødirektoratets forskriftsmal og dersom det skal gjøres endringer i denne bør det vurderes av direktoratet.

Navn

Det er reist navnesak for bruk av forstavelsen Løn eller Lønn. Statens kartverk har sendt saken på lokal høring i kommunen, med en frist på tre måneder for innsending av høringsuttalelser til Språkrådet. Deretter vil Språkrådet gi sin endelige tilråding til Kartverket. Denne prosessen kan gjennomføres parallelt med verneprosessen, og endelig utfall av navnesaken vil bli bestemmende for skrivemåten av navnet.

Statsforvalteren tilrår navnet *Lønskollen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Etter høring er vernegrensen justert langs jordekanter, slik at grensen ligger ca. 4 meter innenfor jordekanten. Det er for å hensynta eventuelle behov for vedlikehold av grøfter og vegetasjonsrydding for landbruksvirksomhet. Grensen er også trukket ca. 4 meter inn for bilvei i sør, der vernegrensen grenser mot vei.

Verneforskrift

Arealet i verneforskriften er endret etter høring fra 551 dekar til 545 dekar.

Siden det er tegnet inn forslag til fast bål plass i vernekartet, er det lagt inn ordlyden *avmerket på vernekartet* i vernebestemmelsen § 7 bokstav i.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets kommentar:

Viken Skog har etter anmodning fra Statsforvalter vært i dialog med grunneier etter høring, om forskriften § 7 bokstav h) om nødvendig vegetasjonsrydding langs Krøklibekken. Grunneier har meldt tilbake at bestemmelsen kan tas ut, og at det er tilstrekkelig at det er anledning til å søke om dispensasjon for ulike tiltak etter naturmangfoldloven § 48.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Lønskollen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Lønskollen som naturreservat.

7.5 BUSKERUD FYLKE

Det tilrås vern av 5 områder. Ett av områdene er utvidelse av eksisterende verneområder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

23. Robøle, Gol kommune

Totalareal: 330 dekar, skogareal: 328 dekar, produktiv skog: 318 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som

- a. representerer ein bestemt type natur i form av kalkrik gammel barskog*
- b. inneheld trua, sjeldan eller sårbar natur i form av kalk- og lågurtfuruskog, rik sandfuruskog og kalkgranskog med tilhøyrande artar av karplanter, lav og sopp*
- c. har særleg betydning for biologisk mangfald ved å ha mange sjeldne og kravfulle kalkbarskogs-mykorrhizasopp knytt til tørre kontinentale skogtypar.*

Det er eit mål å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

Robøle ligger like nord for Gol sentrum, i høydedraget 280-640 moh. i mellomboreal vegetasjonssone. Verneforslaget har mye bratt terreng med den skarpe åsryggen Lisbetnøbbi som markerer seg ut i dalen. Særlig den østvendte delen av åsryggen er stupbratt, mens den sørvestvendte liden i vest er mer jevn bratt. Området er generelt tørt og solrikt og har stedvis kalkrik berggrunn. Furu er dominerende treslag, mens granskog opptrer i mer skjermede hellinger i nedre del. Enkelte steder er det også en del boreale lauvtrær. Skogen er i det meste av området eldre til gammel, og har stedvis en del død ved.

Den rødlista naturtypen kalk- og lågurtfuruskog (VU) dekker store deler av området, men det finnes også spredt med rik sandfuruskog (NT). I tillegg opptrer kalkgranskog (VU) i den østvendte lia, samt små arealer med høgstaudegranskog (NT). Kalkfuruskogen, med overganger mot kalkrik sandfuruskog, er en tørr og kontinental skogtype som nesten ikke er påvist andre steder i Buskerud.

Området har et rikt artsmangfold, med et stort utvalg av kravfulle arter knyttet til både gran og furu samt på kalkberg. Totalt er det registrert 27 rødlistearter i området. Av spesielle arter kan man trekke

fram mykorrhizasoppene kalksteinslørsopp (EN), silurslørsopp (EN) og hyasintvokssopp (EN) i granskog, og blekkstorpigg (EN) og frygiaslørsopp (EN) i furuskog (flere av disse er norske ansvarsarter). Andre arter som er registrert i området er bl.a. hornskinn (VU), furufåresopp (NT), flammebrunpigg (VU), rosenkjuke (NT) og hengepiggrø (VU). Området er ellers et kjent leveområde for apollosommerfugl (NT).

Området er vurdert til å ha store, og regionalt sett tilnærmet unike, naturkvaliteter. Disse er spesielt knyttet til kalkfuruskog, sandfuruskog og kalkgranskog i naturskogstilstand.

Et vern av Robøle vil kunne bidra til å fylle både generelle og regionale mangler i skogvernet knyttet til kalkfuruskog og kalkgranskog, samt gammel barskog i mellomboreal vegetasjonssone.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Bruksinteressene i verneområdet er i hovedsak knyttet til friluftsmål. Det er flere stier i området, blant annet en sti som går gjennom verneforslaget opp til Lisbetnøbbi, hvor det også arrangeres motbakkeløp hvert år. Det finnes traktorveier i området.

Nært verneforslaget i øst ligger det en transformatorstasjon og en 300 kV transmisjonsledning. Under jorden av det foreslåtte verneområdet ligger et vannkraftverk - Hemsil 2. Det pågår bygging av Hemsil 3 under dette området. Tunnelutgangene er grenset ut av verneområdet.

Nært verneforslaget i nordvest står det ei telemast og ei hytte.

I Gol kommune sin arealplan er det avsatt ei hensynssone for skred i området.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 8 andre områder til: *Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Oslo og Omegn, Drammen natur og ungdom, Drammen kommune, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Feiring IL, Feiring Jernverks venner, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Føie, Glitre Nett AS, Glitrevannverket IKS, Gol kommune, Jernverkshelga i Feiring, Krødsherad kommune, Krødsherad skytterlag, Lede AS, Lier kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Hallingdal, Nittedal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Romerike sopp- og nyttevekstforening, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hafslund kraft AS, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk*

institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU (Fakultetet for naturvitenskap og teknologi), NTNU (Ringve botaniske have), NTNU (Vitenskapsmuseet), SABIMA, Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Telia Towers, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo (Institutt for biovitenskap), Universitetet i Oslo (Naturhistorisk museum og botanisk hage), Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge .

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges televisjon AS (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt. NTV skriver avslutningsvis at kompensasjon/avbøtende tiltak skal tilfalle NTV dersom verving av nye områder/naturreservat og utvidelse av eksisterende verneområder skulle skape problemer i form av forstyrrelser på NTVs TV- og radiosignaler.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjør oppmerksom på at vannkraftverk Hemsil 2 ligger under det foreslåtte verneområdet og at Hemsil 3 bygges under området. Hafslund kraft AS eier begge kraftverkene. NVE forutsetter at Hafslund Kraft vil uttale seg om verneforslaget kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte vassdrags- og energianlegg i dette området. NVE viser ellers til Statnett sin uttalelse til oppstartsmeldingen når det gjelder transformatorstasjon og 300 kV transmisijsledning. NVE påpeker at valg av trasé for oppgraderingen skjer i forbindelse med konsesjonsbehandling. Virkning på natur og miljø er et sentralt tema i konsesjonsbehandlingen. NVE kan først i forbindelse med konsesjonsbehandling av nye, omsøkte ledninger vurdere om fordelene ved bruk av en trasé er større enn ulempene. NVE vurderer ikke fremtidige ledninger/ombygginger opp imot verneverdier i forbindelse med høringsinnspill for skogvern. NVE påpeker at det er viktig at verneforslaget ikke hindrer oppgradering av samfunnskritisk infrastruktur.

Generelt vil NVE påpeke at det ved etablering av nye kraftledninger i transmisijsnettet, ofte er overveiende fordeler ved å bygge dem parallelt med eksisterende ledninger, heller enn å ta i bruk nye areal til nye traseer. Vernemyndigheten bør derfor vurdere å avgrense verneområdet på en måte som gir plass til en ny ledning eller å legge inn en spesifisert dispensasjon for det i verneforskriften.

Telia Towers informerer om at de har ei telemast og hytte stående på eiendom med gnr./bnr. 23/33, og at det vil være nødvendig å benytte helikopter og ATV i forbindelse med vedlikehold.

Gol kommune gjør oppmerksom på at det årlig arrangeres motbakkeløp opp til Lisbetnuten som ligger på toppen av området, like utenfor foreslått vernegrense. Arrangementet kan ifølge kommunen komme i konflikt med bestemmelsen i § 3 bokstav d om større arrangementer.

Kommunen er enig i at større arrangementer som hovedregel bør være forbudt, men påpeker at det at f.eks. motbakkeløp bør kunne anses som en kurant dispensasjonsgrunn etter § 8. Ferdsele skjær ifølge kommune hovedsakelig langs eksisterende sti/tråkk på tørr mark. For en del arter i tørr furuskog mener kommunen at det kan være fordelaktig med en viss grad av forstyrrelser da det hindrer oppbygging av for mye humus. Videre påpeker kommunen er det viktig at stien opp til Lisbetnuten kan vedlikeholdes og merkes som tidligere, og bemerker at stien ikke fremkommer på kartet. Kommunen påpeker videre at tuftene etter husmannsplassen på Robøle må innlemmes og hensyntas i verneforskriften, da dette vil kunne åpne for skjøtselstiltak i neste omgang. Gol kommune ønsker å ta på seg forvaltningsansvaret for verneområdet.

Teako minerals påpeker betydningen av å hensynta kjente og fremtidig mulige geologiske forekomster i det videre arbeidet med verneforslagene, for å unngå at det legges unødige hindringer for fremtidig lete- og gruvevirksomhet. De mener at det i kunnskapsgrunnlaget for den videre verneprosessen må redegjøres for potensialet for mineralforekomster, gruvedrift og mineralutvinning i områdene, samt innhentes fakta og opplysninger basert på mineralnæringen, Norges Geologiske Undersøkelse, Direktoratet for Mineralforvaltning og Norsk Bergindustri sin kunnskap og berggrunnskart.

Statnett uttalte til oppstartsvarselet at det foreslåtte verneområdet ligger inntil det klausulerte byggeforbudsbeltet til den eksisterende 300 kV-ledningen Hemsil 1 – Hemsil 2. Klausuleringsbeltet til transmisjonsnettledningen Hemsil 1 – Hemsil 2 er 45 meter bredt, 22,5 meter til hver side for senter av ledningen. 300 kV-ledningen Hemsil 1 – Hemsil 2 ble satt i drift i 1960. Statnett må etter hvert fornye denne ledningen. Dette kan innebære ombygging av eksisterende ledning, eller at det bygges en ny ledning parallelt med den eksisterende før den gamle eventuelt rives. Det må sikres plass til fornyelsen ved at grensen for verneområdet legges i tilstrekkelig avstand fra klausuleringsbeltet til eksisterende transmisjonsnettledning. Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet ber Statnett derfor om at den planlagte opprettelsen av Robøle naturreservat ikke legges nærmere enn 80 meter fra senter av Statnetts 300 kV transmisjonsnettledning Hemsil 1 – Hemsil 2. Statnett mener forskriften må gi mulighet for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger (for eksempel heving av spenningsnivå og økning av linetversnitt). De påpeker at det er av stor betydning at det i forskriften gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i og inntil verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet fra NVE uttaler Statsforvalteren at standardbestemmelser for drift og vedlikehold er tatt inn i verneforskriften. Statsforvalteren har delvis etterkommet ønsket til Statnett ved å legge vernegrensa 31 meter fra senter av linja. Avstanden er valgt for med hensyn til ryddebredden Statnett har klausulert, og for en praktisk avgrensing. For at Statsforvalteren skal etterkomme ønske om 80 m sone må det foreligge en plan for nyanlegg etter energiloven eller reguleringsplan etter plan- og bygningsloven. Statsforvalteren har ikke mottatt ny uttalelse fra Statnett etter at området har vært på høring. Når det gjelder vannkraftverket Hemsil 2 under det foreslåtte verneområdet, har ikke Hafslund Kraft AS uttalt seg til høringen. Tunellutgangene ligger utenfor verneforslaget.

Statsforvalteren har vært i kontakt med Telia Towers og fått bekreftet at telemast og hytte står utenfor det foreslåtte verneområdet. Motorisert ferdsel i forbindelse med vedlikehold er mulig uten å berøre verneområdet.

Til innspillet fra Gol kommune, uttaler Statsforvalteren at de ikke ønsker en generell åpning for større arrangementer i naturreservater. I foreslått verneforskrift er det i § 7 bokstav f lagt inn en bestemmelse om at dette kan søkes om. Dette er for at forvaltningsmyndigheten i hvert enkelt tilfelle skal kunne vurdere arrangementets påvirkning på verneverdiene, og for å kunne sette vilkår ved en ev. tillatelse. Et motbakkeløp opp til Lisbetnøbbi gjennom verneområdet vil derfor være søknadspliktig. Hustuftene som Gol kommune nevner ligger helt sør i verneforslaget. I foreslått verneforskrift er det i § 7 bokstav a lagt inn en bestemmelse om at det kan søkes om istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Når det gjelder innspillet fra Teako minerals, er det ifølge Statsforvalteren ingen kjente mineralressurser i området i henhold til NGU sine karttjenester. Statsforvalteren skriver videre at verneplanen har i tillegg vært på høring til NGU og Direktoratet for mineralforvaltning, og at de ikke har kommet med høringsinnspill.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Robøle* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelsen i § 4 som åpner for oppgradering og fornying av kraftanlegg, samt åpning for å søke om motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold samt oppgradering og fornying av ledningen i § 7, jamfør praksis og forskriftsmal. Eksisterende kraftledning med tilhørende klausuleringsbelte er grenset ut av foreslått vern. Det går et par veier inn til ledningstraséen fra øst, utenfor verneforslaget, som vi mener potensielt kan benyttes dersom det skulle bli behov for motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold eller istandsetting ved akutt utfall.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Robøle:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Robøle som naturreservat.

24. Bergsjø og Frygne, Hol og Nore og Uvdal kommuner

Totalareal: 8 814 dekar, skogareal: 8 348 dekar, produktiv skog: 5 889 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel brannpåvirket furuskog med kelo-elementer
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som levested for sjeldne og truede arter av sopp knyttet til gammel furu
- c. har særskilt naturvitenskapelig betydning ved at det er et lite påvirket storområde hvor artsfunn vitner om svært lang kontinuitet.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Bergsjø og Frygne ligger rett øst for Dagali flyplass, og sør for Øvre Svangtjørni, Nedre Svangtjønne og Pålsbufjorden i Nore og Uvdal og Hol kommuner. Området ligger nordvendt ned mot vannene og er i nordboreal sone.

Skogen i og rundt Godfarfossen og Pålsbufjorden, og videre opp liene mot Bergsjøåsen, domineres av gammel furuskog i naturskogsfase. Tidligere plukkhogget naturskog dominerer skogbildet. Intensiteten av tidligere hogstinngrep varierer noe over eiendommene og ut ifra skogens produktivitet og tilgjengelighet, men gjennomgående er det svært stor tetthet av gamle furutrær. Trær på 2-300 år er vanlige. Kelo-elementer er svært vanlig i hele området, enten som høystubber (flere etter tidligere vinterhogster) eller stående som hele trær. Liggende død ved er mer spredt og flekkvis fordelt, men har uvanlig god kontinuitet totalt sett, og alle nedbrytningsstadier er representert. Små til midlere dimensjoner dominerer, men de fleste av kelo-kvalitet. Hele arealet er sterkt preget av gjentatte skogbranner de siste hundreårene, der brannlyrer er svært vanlig på levende trær og kelo-gadd, samt synlige kullrester finnes på svært mange stubber og læger.

Av vedboende sopp knyttet til liggende død ved av furu er det registrert naturskogsarter som tyrikjuka (NT), furuplett (NT), hornskinn (VU), flekkhvitkjuke (NT), taigapiggskinn (NT) og skyggekjuka (VU). Mest interessant er funn av taigahvitkjuke (VU) som er svært sjelden på Østlandet og er først og fremst tilknyttet urskogsneare furuskoger i Pasvik og Femund-området. Potensialet for flere krevende sopparter er stor. På gamle levende trær finnes furustokkjuka (NT). Det er også et betydelig potensial for markboende sopp tilknyttet gammel sandfuruskog. Det kan også nevnes at det langs forsumpede søkk i furuskogen er påvist huldretormose (EN). Denne arten har potensial for å finnes flere steder.

Området er gitt nasjonal verneverdi etter gammel metodikk. Mangelindekningen er høy og knyttet til forekomst av eldre naturskog med svært lang kontinuitet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Området grenser mot det regulerte området til Godfarfoss kraft AS, 420 kV kraftlinje og deler av vei gjennom området i nord. I forbindelse med Godfarfoss kraftverk er det laget en tunnel som går under verneforslaget fra inntaksdam og ned til kraftverket. Området grenser også inntil deler av Pålsbufjorden og Godfarfossen i nord. I sør går området opp om trent så høyt som furubestandene går. Ellers grenser området til naboeiendommer som enten ikke har verne kvaliteter grunnet hogst, eller som ikke ønsker vern på sine eiendommer.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Akershus bonde- og småbrukarlag, Akershus bondelag, Akershus og Oslo Orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske foreining, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske foreining, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DIF Orientering (Drøbak Frogn idrettslag), DNT Akershus, DNT Indre Østfold, DNT Nedre Glomma, DNT Oslo og Omegn, Elvia AS, Forum for Natur og friluftsliv – Akershus, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for Natur og friluftsliv Østfold, Frogn kommune, Frognmarkas Venner, Hallingdal kraftnett AS, Hol kommune, Nore og Uvdal kommune, Hvaler kommune, Interessegruppa Mer Villmark Nå, Marker kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Naturvernforbundet Fredrikstad og Hvaler, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Indre Østfold, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet i Østfold, Nore og Uvdal kommune, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Norges sopp og nyttevekstforbund, Norgesnett AS, Numedals-Laugens Brugseierforening, Uvdal kraftforsyning - Godfarfoss Kraft AS, Norsk Ornitologisk Forening- Oslo/Akershus Drøbak/Frogn, Birdlife avd. Østfold, Oslo og Omland Friluftsråd, Oslofjordens friluftsråd, Rakkestad energi, Rakkestad kommune, Rollag elektrisitetsverk AS, Rollag kommune, Sopp- og nyttevekstforening Fredrikstad, Sopp og nyttevekstforening Indre Østfold, Uvdal kraftforsyning, Viken fylkeskommune, Viken Idrettskrets, Viken Natur og Ungdom, Østfold bonde- og småbrukerlag, Østfold bondelag, Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Kystverket, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU - Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU - Ringve botaniske have, NTNU- Vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, SABIMA, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken fylkeskommune og WWF-Norge.*

Det har kommet inn 12 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statens vegvesen, Bane Nor, Forsvarsbygg og Viken fylkeskommune har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Språkrådet ble kontaktet både under høringen og nå i forbindelse med tilrådingen siden det kom forslag fra grunneierne om å endre navnet for området fra Godfarfoss til Bergsjø og Frygne. Språkrådet hadde ingen merknader til dette.

Kommunal- og distriktsdepartementet hadde et overordnet og generelt innspill til områdene som var på høring i november 2023, og dette gikk på at det i verneforskriftene burde fremkomme hvem som var forvaltningsmyndighet.

Statkraft Energi AS hadde innspill ved varsel om oppstart i mars og ved høringen i november 2023. De har ingen innvendinger til verneplanene, men vil minne om at Pålsbufjorden er regulert i forbindelse med Nore-utbyggingen, og vannstanden kan variere mellom kote 725,57 og 749,07. En liten del av verneforslaget går ned til fjorden. Statkraft er ikke kjent med problemer med erosjon i dette området, men forbeholder seg retten til å utføre erosjonssikring i strandsonen dersom de får pålegg om dette fra NVE.

Statnett SF: Har uttalt følgende: "Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet ber Statnett om at den delen av den planlagte opprettelsen av Godfarfoss naturreservat som ligger nord for og innenfor klausuleringsbeltet til Statnetts 420 kV transmisjonsnettledninger Dagali Ringerike og Dagali-Nore". Alternativt ber Statnett om at verneområdet grenses ut over ledningene og at den planlagte opprettelsen av Godfarfoss naturreservat, ikke legges nærmere enn 30 meter fra senter av hver av Statnetts 420 kV ledninger.

Norges vassdrags – og energidirektorat (NVE) ber Statsforvalteren ha kontakt med områdekonsesjonærer, og med netteiere og regulanter der det er aktuelt. Statsforvalteren bør ifølge NVE ha tett dialog med Statkraft og Numedals-Laugens Brugseierforening for å vurdere hvorvidt et vern kommer i konflikt med drift av reguleringsmagasin, konsesjonsbestemmelser og eventuelt behov for motorisert transport i verneområdet i forbindelse med flomsikring.

Elvia AS ga tilbakemelding om at de ikke har anlegg innenfor området Godfarfoss.

Landbruksforvaltningen i Numedal mener at forslaget til arrondering virker svært uhensiktsmessig og fragmentert. Kommunen forslår at det jobbes mer med å en helhet i vernegrensa, både unngå vinkler og ulogisk avgrensing og unngå areal inne i verneområdet som ikke vernes. Dersom grensa fastholdes slik som nå, må en sørge for tilkomst til det området som ligger inne i verneområdet, men som ikke er vernet.

Håvard Åsen og Reidar Sundbye Foss er grunneiere på en eiendom i verneforslaget der de har grunn- og beiterett, mens det er andre som er eiere av skogen. De stiller seg positive til frivillig vern, men det tas i stor grad kun hensyn til verdi på skog. Det må gis erstatning til grunneier på lik linje med skogeier, dette er en forutsetning for at det skal bli gitt tilbud om vern. Et vern vil hindre fremtidig adkomst til områdene på oversiden av verneområdet, det går i dag ingen vei gjennom området. Et vern vil hindre fremtidig bruk av eiendommen til hytte- og/eller annen næringsvirksomhet, dette området har stort potensial for nytter og annen turistnæring. Merknad til forskriften: det må være en forutsetning at eksisterende gjerder kan bestå og vedlikeholdes.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspill fra Statkraft, NVE og Statnett uttaler Statsforvalteren at de er kjent med at Pålsbufjorden er regulert. Skulle det vise seg å være hensiktsmessig, etter en helhetlig samfunnsmessig og naturvernmessig vurdering, med erosjonssikring i det vernede partiet i strandsonen langs Pålsbufjorden, så antar Statsforvalteren at verneområdeforvaltningen vil åpne for dette iht. verneforskriftens § 8. Statsforvalteren har videre grenset ut en eksisterende 420 kV kraftledning. Statsforvalteren har i tillegg lagt til et generelt unntak fra vernebestemmelsene: «k. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet» og et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene: «e. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg inntil verneområdet. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten».

Navn

Statsforvalteren tilrår endring av navnet etter høring, fra Godfarfoss til *Bergsjø og Frygne*.

Avgrensning

Området har etter høringen blitt redusert med 890 dekar ved at et høytliggende parti i sørøst, over 1000 meter, er tatt ut. Endringen skyldes at grunneier likevel ikke ønsker vern der.

Verneforskrift

Det er gjort tilpasninger til ny mal i forskriften. I tillegg er det tatt inn bestemmelser om energi- og kraftanlegg som beskrevet over.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endring i navn, avgrensning og verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Bergsjø og Frygne:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bergsjø og Frygne som naturreservat.

25. Sättvetåsen, Kongsberg kommune

Totalareal: 722 dekar, skogareal: 722 dekar, produktiv skog: 722 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av kalkbarskog og rik edellauvskog
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som kalkgranskog, kalk-lågurtfuruskog, lågurtedellauvskog og frisk rik edellauvskog med innslag av kalk-lindeskog med tilhørende arter av karplanter, moser og sopp.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Sättvetåsen ligger på østsiden av Lågendalen, ca. 1,5 kilometer øst for Skollenborg. Verneforslaget består av en bratt nordvestvendt lise og en sørvestvendt skrent i sørboreal vegetasjonssone. Hele verneforslaget består av kalkrike vegetasjonstyper. Barskog dominerer i de øverste delene og rik edellauvskog i nederste del. I deler av området er det gammel skog med forekomster av død ved, og i sørlig del finnes gamle og til dels hule lauvtrær. I nordre del forekommer mer påvirket skog i yngre hogstklasser.

Rødlista naturtyper utgjør en stor del av verneforslaget, med forekomst av naturtypene kalkgranskog (VU), kalk- og lågurtfuruskog (VU), frisk rik edellauvskog (NT) med innslag av kalklindeskog samt lågurtedellauvskog (VU).

I store deler av området finnes knauser med knollekalk, og det er påvist en rekke rødlistearter knyttet til kalkrik grunn i verneforslaget. Det er registrert 16 rødlistearter i området, bl.a. stammesigd (VU), kopperrød slørsopp (NT), pelsblæremose (VU), nurkblygmose (VU), grønnsko (NT), marianøkleblom (VU), nikkesmelle (NT), flekkgrisøre (NT), hvit småfingersopp (NT), furustokkjuke (NT), lind (NT), alm (EN) og ask (EN). I følge kartlegger er det potensiale for flere krevende og rødlista arter i området, særlig av markboende sopp, men også arter knyttet til død ved og gamle trær.

Et vern av Såttvetåsen vil kunne bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til rik edellauvskog, samt kalkgranskog og i noen grad kalkfuruskog. Av generelle mangler vil et vern fylle mangler knyttet til skog med høg bonitet i lavlandet.

Verneforslaget ligger drøyt en kilometer vest fra eksisterende Ullebergåsen naturreservat, som også har verdier knyttet til kalkfuruskog og som kan inngå i et økologisk nettverk.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Utover enkelte traktorveier er det ingen kjente fysiske inngrep innenfor verneforslaget. I sørvest grenser verneforslaget til jordekant, vei og kraftledning.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Asker kommune, Asker nett AS, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Kongsberg og omegn, DNT Oslo og Omegn, DNT Ringerike, Drammen natur og ungdom, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Kongsberg kommune, Krødsherad kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet Asker, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Nes, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Kongsberg, Nes kommune, Nore og Uvdal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Ringerike kommune, Rollag kommune, Romerike sopp- og nyttevekstforening, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU (Fakultetet for naturvitenskap og teknologi), NTNU (Ringve botaniske have), NTNU (Vitenskapsmuseet), SABIMA,*

Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo (Institutt for biovitenskap), Universitetet i Oslo (Naturhistorisk museum og botanisk hage), Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge.

Det har kommet inn 7 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Statens vegvesen, Direktoratet for mineralforvaltning og Forsvarsbygg har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. Trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at området grenser til en 22 kV nettleiding, og at det ligger lavspent nett i eller tett inntil verneområdet som eies av Glitre Nett AS som er områdekonsesjonær. NVE viser videre til Glitre Nett AS sin uttalelse der de har bedt om at standardbestemmelsene knyttet til nettanlegg inkluderes i verneforskriften. NVE bemerker at Statsforvalter har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften.

Glitre Nett AS viser til sitt innspill til oppstartsmeldingen og gjentar denne i høringsinnspillet. Glitre Nett skriver at de har elektriske anlegg i Saatvedtåsen, og har lagt ved et kart som viser hvor de aktuelle anlegg ligger. Glitre Nett skriver at det i verneplanens bestemmelser må sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, inkludert nødvendig bruk av motorkjøretøy. Ifølge Glitre Nett må det også være mulig å utføre nødvendig skogrydding for sikker drift av luftledninger. Tilsvarende der det er etablert kabelanlegg må det sikres mulighet for graving og reparasjon av disse skriver Glitre Nett.

Glitre Nett skriver at går en lavspent luftledning langsetter Saatvedtveien, og at det er behov for rydding langs denne ledningen. Ryddebeltet er ifølge Glitre Nett 0,5 meter målt til hver side, fra senter av stolpe. I tillegg til ryddebeltet, mener Glitre Nett at det bør legges til rette for at det skal være en adgang til å felle risikotrær langs linja også utenfor ryddebeltet. Glitre Nett mener alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene. Glitre Nett skriver til slutt at der ledningstraséen ligger i ytterkant av verneområder bør avgrensningen justeres slik at linja og ryddebeltet (med buffer) legges på utsiden av verneområdet.

Visti Hedegart (skogeier i området) har gjennom dialogen mellom grunneierne og Statsforvalteren kommet med innspill om at navnet på foreslått verneområde bør være "Saatvedtåsen".

Statsforvalterens kommentarer:

Til Glitre Nett AS sitt innspill, så er standardbestemmelsene for nettanlegg inkludert. Der vernegrensa ligger i ytterkant av ryddebeltet, ligger ryddebeltet utenfor vernegrensa. Dette bli fulgt opp når reservatgrensa skal merkes i terrenget. Nødvendig felling av enkelttrær utenfor ryddebelte som kan medføre problem på linja (sikringshogst), inngår i drifts- og vedlikeholdsbegrepet, og kan skje uten søknad. Felte trær skal legges igjen i naturreservatet. Glitre Nett har i etterkant avkreftet at de har kabel i området.

Når det gjelder navn, så bemerket Språkrådet til oppstartsmeldingen at navnet Saatvedtåsen, ikke kunne benyttes da det ikke er godkjent skrivemåte. Statsforvalteren foreslår derfor Sättvetåsen slik Språkrådet har anbefalt.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Sättvetåsen* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Det er gjort noen mindre justeringer i avgrensningen for å unngå en uhensiktsmessig knekk i grenselinja. Tillegget av areal er såpass lite at det ikke utgjør ikke endringer i totalt areal. Utover dette tilrår Statsforvalteren avgrensningen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Gjennom Statsforvalterens dialog med grunneier/skogsakkyndig har det kommet opplysninger om at det er flere traktorveier gjennom området enn det som var med på høringskartet, og at det er behov for å benytte noen av disse for motorferdsel i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal. Statsforvalteren har tegnet inn disse traktorveiene på justert tilråningskart.

Et par eiendommer har hytte på oversiden av verneforslaget. Statsforvalteren ser at det kan være hensiktsmessig å ha mulighet for å frakte materialer og utstyr til disse på traktorveiene gjennom reservatet. Statsforvalteren tilrår derfor at følgende nye punkt tas inn i § 7:

j. nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet i forbindelse med skogsdrift i bakenforliggende areal

k. nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet for transport av ved, materialer og utstyr til hytter på gnr./bnr. 68/1 og 68/2 utenfor reservatet

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har konkretisert ordlyden i bestemmelse i § 4 som lød "fjerning av greiner og trær som lener inn over dyrka mark. Større trær skal bli liggende igjen i reservatet" til å lyde:

j. fjerning av vegetasjon langs jordekanter som er til hinder for maskinbruk på dyrket mark. Vegetasjonen skal bli liggende igjen i naturreservatet

Opprinnelig ordlyd i bestemmelse i § 7, som lød " fjerning av trær og greiner langs jordekant, dersom trærne og greinene utgjør et problem for dyrket mark" er endret til:

f. ringbarking eller felling av enkelttrær og store greiner som vanskeliggjør jordbruksdrift, og som ikke fanges opp av bestemmelser i § 4 bokstav j. Felt virke skal bli liggende som død ved i reservatet

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Såttvetåsen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Såttvetåsen som naturreservat.

26. Økta i Nore og Uvdal kommune

Totalareal: 216 dekar, skogareal: 202 dekar, produktiv skog: 202 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av bekkekløft med eldre granskog med skrenter og bergvegger
- b. har særlig betydning for biologisk mangfold knyttet til fuktige bekkekløftmiljø med tilhørende arter av moser og lav.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget ligger i Øktedalen og omfatter ei bekkekløft mellom Vetterhusgårdene og Øktedalsgårdene 2-3 km nordøst for Øktas utløp i Norefjorden. Elva danner her ei sørvendt og velutviklet bekkekløft, som er relativt dyp og trang med mye bergvegg. Elva faller mest i raske stryk, men øverst er det også noen fossefall. Området har stor variasjon i terrengforhold, lokalklima og jordsmonn, noe som gir opphav til varierte naturtyper.

Store deler av bekkekløfta domineres av eldre granskog, for det meste av blåbær- og småbregnetype. Flere steder er det "mosegranskog" på blokkmark, nesten uten karplantevegetasjon. På jevnere hellinger overtar stedvis lågurtskog. I dalbunnen er det små partier med høgstaudeskog. På litt flatere steder langs elva finnes også stedvis intermedieær gråorheggeskog. Lauvtreandelen er ellers størst på vestsiden, ned for Søre Øktedalen, med en del osp, selje og bjørk. Oppe på kløftekanten på østsiden er det skinnere og tørrere, og her er det stedvis barblandingsskog av bærlyngtype med en del furu, på de skinneste stedene også lavfuruskog. Bergveggene er jevnt over fattige.

Sjiktning og aldersspredning er relativt god, og det inngår også spredte grovdimensjonerte trær. Tidligere plukk-/gjennomhogster har imidlertid vært omfattende, og trær av høy alder og død ved finnes bare sparsomt. Unntaket er stedvis i bratte skrenter og i barblandingsskog, der noen tydelig gamle men smådimensjonerte, og seinvokste grantrær inngår. På jevnere hellinger er skogstrukturen gjennomgående mindre variert, dårligere sjiktet, og dominert av middelaldrende trær.

Totalt 9 rødlistearter er registrert innenfor området, blant annet fossenål (EN), mjuktjafs (VU), praktlav (VU) og trådrag (VU). I tillegg danner mange av bergveggene langs kløfta potensielle habitat for flere sjeldne og rødlista arter.

Verneforslaget omfatter en bekkekløftlokalitet med utformingen "Lavlands-granbekkekløft på Østlandet", kartlagt etter DN-13 metodikk. Denne er vurdert til å ha verdien *svært viktig* (A-verdi). Området er vurdert som regionalt verdifullt.

Et vern av Økta vil bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet bekkekløfter og gammel granskog i lavereliggende vegetasjonssoner.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en 22 kV kraftledning inntil området i vest.

Økta er et regulert vassdrag der elva fra det 52 km² store nedbørsfeltet går i tilløpstunnel til Tunhovdfjorden. Vannet blir brukt i Nore 1 hvor selve kraftstasjonen ligger på Rødberg. Inntakspunktet ligger ca. 8 km ovenfor området som skal vernes. Det er ikke fysiske tiltak fra kraftutbygging i selve tilbudsområdet. Økta har liten vannføring i tørre perioder. I Vann-nett er Økta karakterisert som "sterkt modifisert vannforekomst (SMVF)" hvor "god økologisk tilstand ikke er realistisk". Det framgår at det ikke er krav til minstevannføring, og at det er redusert miljømål til "moderat økologisk potensial".

Ved Vettergrendvegen utenfor verneforslaget, er det en tipp-plass hvor det bl.a. har blitt tippet masser fra grøfterensk og ødelagte rundballer. Massene har nådd helt ned til elva, og har delvis demt opp vassdraget slik at en mindre dam/kulp har oppstått.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 7 andre områder til: *Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Asker kommune, Asker nett AS, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Kongsberg og omegn, DNT Oslo og Omegn, DNT Ringerike, Drammen natur og ungdom, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Kongsberg kommune, Krødsherad kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet Asker, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Nes, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Kongsberg, Nes kommune, Nore og Uvdal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Ringerike kommune, Rollag kommune, Romerike sopp- og nyttevekstforening, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i*

Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge.

Det har kommet inn 7 relevante høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Statens vegvesen, Direktoratet for mineralforvaltning og Forsvarsbygg har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges televisjon AS (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De påpeker at trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, må bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Statkraft mener at unntaket i vernebestemmelsene § 4 annet ledd, er godt dekkende for Statkraft sine behov. Dette gjelder bokstavene j, k og l, og de understreker viktigheten av at det blir stående slik. Videre er Statkraft positive til at vernegrensene er trukket slik at de ikke kommer i konflikt med eksisterende anlegg eller planer om nye planer anlegg.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjør oppmerksom på at verneforslaget grenser til en 22 kV nettlinje, eid av Føie AS. NVE kan ikke se at Føie AS har uttalt seg, men registrerer at Statsforvalteren har inkludert alle bestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften.

NVE opplyser videre at det er kartlagt to digitale vannkraftpotensial i det foreslåtte verneområdet. Potensialet utgjør om lag 1,62 GWh til en kostnad på 8,02 NOK/kWh og 2,34 GWh til en kostnad på 5,92 NOK/kWh i 2024-kostnader.

Videre informerer NVE om at elven Økta er regulert i forbindelse med kraftproduksjon, og at Numedals-Laugens Brugseierforening innehar konsesjonen for reguleringen. NVE registrerer at Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) ikke står på adresseliste til høringen. NVE ber om at det åpnes for fysiske tilretteleggingstiltak for å bedre tilstanden for vannmiljøet og redusere skadevirkningene etter eksisterende regulering, slik det er gjort i forskriften for Dokkajuvet naturreservat. I den forbindelse ber NVE også om at det også åpnes opp for motorferdsel knyttet til slike tiltak, samt motorferdsel for vegetasjonsrydding. NVE poengterer også at konsesjonæren er ansvarlig for å holde flomløp og tappeløp fri for is og andre hindringer, og ber om at det åpnes for slike tiltak. I tillegg til rydding av is kan det ifølge NVE være aktuelt med vegetasjonsrydding eller uttak av masser eller stein fra elven. NVE skriver at i forbindelse med vern av lignende områder er det meldt behov for tilkomstmuligheter for miljøtilsyn som omfatter både motorferdsel og vedlikehold av veier. NVE ber Statsforvalter å etablere en tett dialog med Numedals-Laugens Brugseierforening for å sikre at konsesjonæren kan oppfylle plikter og krav etter vassdragslovgivningen og konsesjonen.

Til slutt påpeker NVE at i det foreslåtte verneområde ligger Fetendammen, som eies av Numedals-Laugens Brugseierforening. NVE skriver at det tidligere har vært behov for restaurering av denne dammen, og ber derfor om at man vurderer å åpne for arbeid i forbindelse med dammen og motorferdsel knyttet til en slik arbeid.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet fra NVE uttaler Statsforvalteren at standardbestemmelser for drift og vedlikehold er tatt inn i verneforskriften. Når det gjelder tilretteleggingstiltak for vannmiljøtilstand, har Statsforvalteren

tatt kontakt med NLB. Ifølge dem anses ikke strekningen i det foreslåtte verneområdet som aktuelt for nye biotopiltak, grunnet sin vanskelige tilgjengelighet. De biotopiltak som har vært gjennomført i løpet av 60 år med regulering av Økta har vært utenfor verneforslaget, både oppstrøms og nedstrøms. For Numedals-Laugens Brugseierforening er vernebestemmelsene i foreslått verneforskrift akseptable.

Grunneier er orientert om småkraftpotensialet.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Økta* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelser om oppgradering og fornying av kraftledninger i § 4 og §7 ettersom eksisterende kraftledning med tilhørende klausuleringsbelte ligger utenfor foreslått vernegrense, jamfør praksis og mal. Det samme gjelder for bestemmelse i § 7 som åpner for å kunne søke om motorisert ferdsel til slike tiltak.

Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen i § 4 som gir direkte åpning for rydding av vegetasjon i Øktas regulerte elveleie ved akutt behov for sikringstiltak mot flom tas ut. Det er ikke sannsynliggjort at det er behov for slike tiltak, og ifølge Numedals-Laugens Brugseierforening det har ikke vært behov for slike tiltak innenfor foreslått verneforslag de siste 60 år. Terrenget er bratt og vannføringen i elva relativ lav, noe som også tilsier at behovet for vegetasjonsrydding ikke virker særlig aktuelt.

Miljødirektoratet tilrår å ta ut bestemmelse som åpner for å kunne søke om dispensasjon for uttak av plantefelt i § 7. Det er fremkommet gjennom dialogen med Statsforvalteren at denne ikke er aktuell og at bestemmelsen ved en feil kom med i høringen. Det er ikke kjent at det er fremmede treslag i området.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Økta:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Økta som naturreservat.

27. Hestebrennjuvet, Ringerike kommune - utvidelse

Utvidelsesareal: 1 999 dekar, skogareal: 1 774 dekar, produktiv skog: 1 409 dekar. Nytt totalareal: 4 201 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel barskog med innslag av rik edellauvskog og gammel boreal lauvskog i form av ospesholt*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog med alm, spisslønn og ask.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Eksisterende Hestebrennjuvet naturreservat ligger om lag 10 km nordøst for Sokna og like sørvest for Høgfjell. Den foreslåtte utvidelsen omfatter to delområder i mellomboreal sone, som begge grenser til eksisterende verneområde i nordvest og sørøst. Samlet gir disse arealene en betydelig økning i variasjon når det gjelder topografi, eksponering og skogstruktur, og tilfører naturkvaliteter som styrker helheten i verneområdet.

Den nordlige delen består hovedsakelig av gammel, fattig barskog dominert av gran, ofte over 150 år gammel. Det finnes også partier med eldre furuskog, inkludert enkelte furuer rundt 200 år, særlig i myrlendt og skrint terreng. Skogen er i hovedsak flersjiktet, men bærer preg av tidligere plukkhogst, noe som forklarer den relativt lave mengden død ved. Vegetasjonen er gjennomgående fattig, dominert av blåbær- og bærlyngskog, med kun små innslag av intermediære vegetasjonstyper. Tresjiktet består nesten utelukkende av gran og furu, med svært sparsom innblanding av bjørk og osp. Det er registrert flere kontinuitetskrevende arter i denne delen. I tillegg til de rødlista artene svartsoneskjule, rynkeskinn og rosenkjule som alle er vurdert som *nær truet* (NT). Det nordlige området vurderes som regionalt verdifullt.

Den sørlige utvidelsen har sine viktigste naturkvaliteter i den bratte sørvestvendte lia mellom Hestbrenna og Tjuvenborgen. Her finnes fattig til intermediær barskog med eldre gran og furu, samt større mengder liggende død ved av gran. Vegetasjonen her er mer variert enn i nord, med innslag av rikere vegetasjonstyper, inkludert gammel boreal lauvskog med osp, bjørk og selje. Under Tjuvenborgen er det et parti med rik edellauvskog (alm, spisslønn, ask), inkludert den rødlista naturtypen frisk rik edellauvskog (NT). På kammen mellom Tjuvenborgen og Hestbrenna står gammel barblandingskog med spredte gamle furuer (200+ år) og gran (150+ år), samt noe gadd og læger. Området rundt Hestbrenna består i hovedsak av mer ordinær furuskog, som er tatt med for å sikre god arrondering. I denne delen er det registrert 9 rødlista arter som har status *nær truet* (NT), som hovedsakelig er knyttet til gran, men også til furu og edellauvtrær. I tillegg er ask (EN) og alm (EN) registrert. Den sørvestvendte eksponeringen gir gode forhold for kravfulle karplanter, som svarterteknapp, og bidrar til høy treslagsvariasjon.

Begge utvidelsesområdene bidrar i middels grad til å dekke generelle mangler i skogvernet, særlig når det gjelder biologisk gammel barskog i lavlandet. De omfatter også mangelnaturtyper som rik edellauvskog og ospedominert skog. Samlet sett styrker utvidelsen den økologiske helheten rundt Hestebrennjuvet gjennom økt areal, bedre arrondering og større variasjon i skogtyper og arts miljøer.

Hestebrennjuvet ligger litt over 2 km fra Vikerfjell naturreservat i nord og ca. 7 km fra Såta naturreservat i vest. Sammen vil disse områdene kunne danne et viktig økologisk nettverk i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Den ubetjente turisthytta Tjuvenborgkoa ligger rett utenfor det foreslåtte verneområdet. Fra hytta går en merket sti på ca. 1,5 km gjennom den sørlige utvidelsen, via Tjuvenborgen og sørover mot Østre Tjuvenborgtjern. En annen merket sti leder fra det eksisterende reservatet gjennom den nordlige utvidelsen mot Partisansteinen. Nær toppen av Hestebrenna har DNT tilrettelagt med et trebord og en bålpanne.

Av kulturminner, er det i den sørlige utvidelsen registrert et felt bestående av en bygdeborg (Tjuvenborgen) datert tilbake til jernalderen. Like nedunder Tjuvenborgen finnes det også en hule kalt "Røverhøla". Her er det en sprekk i fjellet og hulen er dannet av en svær, løs blokk som øverst støtter seg til berget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 7 andre områder til: *Berørte grunneiere, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Ringerike, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Ringerike kommune, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge.*

Det har kommet inn 6 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for naturforvaltning, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Bane Nor har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttalte at de ikke har energiinteresser innenfor verneforslaget. Føie AS er områdekonsesjonærer og har stått på kopilisten til NVE sin uttalelse. De har ikke kommentert verneforslaget.

Norges televisjon AS (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De påpeker at trær og vegetasjon som vokser kan blokkere signalene, og foreslår at eventuelle avbøtende tiltak, som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, må bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Statsforvalterens kommentarer:

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Hestebrennjuvet* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Det er gjort noen mindre grensejusteringer ved at et mindre areal rundt Partisanersteinen i utvidelsen i nord er grenset ut av hensyn til tilrettelegging og markeringer rundt krigsminnesmerket. Det er også gjort noen små grensejusteringer i østdelen av det sørlige delen av utvidelsen. Statsforvalteren tilrår ellers avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

I unntaksbestemmelsen for vedlikehold av stier i § 4 er det lagt til skiløyper. I tillegg er det i § 7 lagt til en egen bestemmelse som åpner opp for nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppkjøring av skiløyper. Statsforvalteren skriver i sin tilråding at det ved søknad om dispensasjon skal legges ved løypeplan som viser kjøretrasé.

Det manglet tre gårds- og bruksnummer i verneforskriften, som er rettet opp.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår at eksisterende skiløypepetrasé tegnes inn på det endelige vernekartet, og har lagt til ordlyden "*avmerket på vedlagte vernekart*" i vedlikeholdsbestemmelsen i § 4 bokstav d og i bestemmelsen om motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløyper i § 7 bokstav e.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Hestebrennjuvet:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Hestebrennjuvet som naturreservat.

7.6 AKERSHUS FYLKE

Det tilrås vern av fire områder. Alle områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

28. Husebykollen, Asker kommune

Totalareal: 193 dekar, skogareal: 190 dekar, produktiv skog: 172 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av rik edellauvskog og bekkekløft med høgstaudegranskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som frisk rik edellauvskog og lågurtedellauvskog med tilhørende arter.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Husebykollen er et lavereliggende skogområde på åsen på Hurumlandet, ca. 2 km nordvest for Filtvet. Området domineres av rik edellauvskog og bekkekløft på kalkrik grunn, og verneverdiene er knyttet til områdets rikhet, variasjon i topografi og forekomster av død ved.

Edellauvskogen rundt Husebykollen er dominert av eik, hassel, spisslønn og rasmark med lind med rike vegetasjonstyper som lågurtskog, bærlyng-lågurt og lyng-lågurtskog. Topplatået av Husebykollen er dominert av eik og furu med rik vegetasjon. Det forekommer enkelte grunnlendte koller i nærheten dominert med furu og fattigere vegetasjonstyper som blåbærskog, svak lågurtskog og bærlyngskog. Skogen har vært påvirket i lengre tid og er ikke spesielt gammel.

Bekkekløfta i vest er nokså trang dal med bergvegger i nedre del og åpner seg mer opp til å bli en bekkedal i nord. Bekkekløfta er dominert av gran og en god andel edellauvtrær som eik, hassel, spisslønn, lind (NT), svartor, alm (EN), ask (EN) og boreal løvtrær som bjørk, gråor og rogn. Vegetasjonen er stort sett rik og domineres av lågurtskog, storbregneskog, høgstaudeskog til noe fattigere svak lågurtskog. Her er forekomst av større mengder død ved, enkelte steder forekommer større mengder med død ved av store dimensjoner (>30 cm) som er lite nedbrutt.

Rødlista naturtyper som er registret innenfor området er lågurtedellauvskog (VU), frisk rik edellauvskog (NT), høgstaudegranskog (NT) og høgstaudeedellauvskog (VU).

Floraen i området er rik og har innslag av varmekjære og krevende arter. Totalt er det funnet 15 rødlistearter i området, bl.a. eikedynekjuka (VU), kastanjestilkjuka (VU), svartonekjuka (NT) og grønnsko (NT) som er knyttet til død ved. Store mengder av barlind (VU) forekommer rundt Husebykollen. Det er potensiale for flere krevende arter, særlig av markboende sopp og til en viss grad arter knyttet til død ved.

Området vurderes til å ha regional naturverdi.

Området fyller regionale mangler i skogvernet knyttet til lavereliggende bekkekløft på kalkrik grunn og rik edellauvskog. Av generelle mangler oppfyller vernet mangler knyttet til produktiv skog i lavlandet.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Bruksinteressene i området er i hovedsak knyttet til skogsdrift og friluftsliv. Det går en enkel traktorvei inn i området fra sør.

Det ligger en mobilmast på toppen av Husebykollen, med tilhørende lavspent luftledning. Langs grensa i sør går en 300 kV transmisjonsledning.

Av kulturhistoriske verdier er det registrert spor etter gruveaktivitet i form av skjerp med tilhørende veifar i østkanten av verneforslaget, i den bratte åsiden øst for Husebykollen.

Huseby pukkverk ligger øst og litt utenfor for verneforslaget, og det er vedtatt en reguleringsplan for utvidelse av pukkverket vestover mot verneforslaget. Grensa for utvidelsen ligger drøye 100 meter fra grensa for verneforslaget.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 8 andre områder til: *Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Asker kommune, Asker nett AS, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Kongsberg og omegn, DNT Oslo og Omegn, DNT Ringerike, Drammen natur og ungdom, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Kongsberg kommune, Krødsherad kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet Asker, Naturvernforbundet Hole og Ringerike, Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Nes, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Kongsberg, Nes kommune, Nore og Uvdal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Ringerike kommune, Rollag kommune, Romerike sopp- og nyttevekstforening, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU (Fakultetet for naturvitenskap og teknologi), NTNU (Ringve botaniske have), NTNU (Vitenskapsmuseet), SABIMA, Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo (Institutt for biovitenskap), Universitetet i Oslo (Naturhistorisk museum og botanisk hage), Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge.*

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor, Statens vegvesen og Forsvarsbygg har uttalt seg, men har ikke merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser at det er flere lavspentledninger, som eies av Asker Nett AS som krysser området i nord. Asker Nett AS er områdekonsesjonær og har uttalt seg direkte til NVE i forbindelse med oppstartsmeldingen om at standardbestemmelser for nettanlegg inkluderes i verneforskriften. NVE opplyser videre at en 300 kV transmisjonsledning grenser mot området i sør. Denne eies av Statnett som i sitt svar til oppstartsmeldingen har bedt om generelt unntak fra vernebestemmelsene for drift, vedlikehold og oppgradering av transmisjonsnettledninger, samt motorisert ferdsel og bruk av helikopter. Videre ba Statnett om at verneområdet ikke legges nærmere enn 80 meter fra transmisjonsnettledningen. NVE viser til at Statsforvalter har valgt å opprettholde vernegrensen for å ikke forringe naturverdiene i området, og at alle standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er inkludert i verneforskriften.

Statnett SF opplyser i sin høringsuttalelse at de drifter 300kV-ledningen Flesaker-Tegneby som ligger like utenfor verneforslaget. Statnett påpeker at høringsforslaget går innenfor klausuleringsbeltet som er 20 meter til hver side for senter av ledningen. De skriver videre at denne ledningen må i løpet av 10-15 år fornyes, enten som ombygging av eksisterende ledning eller at det bygges ny ledning parallelt med den eksisterende ledning før den gamle eventuelt rives. Av hensyn til mulighetene for fremtidig utvikling, ber Statnett om at det planlagte reservatet ikke legges nærmere enn 80 meter fra senter av eksisterende ledning. Til forskriften bemerker Statnett at det må gis generelt unntak for drift og vedlikehold av anlegg i og inntil verneområdet. Videre påpeker de at de i forbindelse med drift og vedlikehold har behov for motorferdsel på trasé like innenfor foreslått vernegrense. Kart over trasé var lagt ved uttalelsen. De ber om at det gis et generelt unntak for slik motorferdsel. I tillegg mener Statnett at ved motorisert transport med lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark, må det være mulig å fravike fastsatte traséer når dette er nødvendig av hensyn til fremkommelighet og sikkerhet. Statnett bemerker videre at de benytter helikopter til arbeid i forbindelse med vedlikehold, feilsituasjoner eller havari. Statnett ber derfor om at nødvendig arbeid med helikopter, herunder landing, gis et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften da de mener aktiviteten ikke er i konflikt med verneformålet.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) gjør oppmerksom på at verneforslaget ligger nært uttaket Huseby (Juve pukkverk, Filtvet) som har driftskonsesjon fra DMF. De påpeker at eventuelle følger for framtidig utvidelse av uttaket må avklares med tiltakshaver. De viser videre til at det kommer fram av høringsdokumentet at tiltakshaver har fått tilsendt høringsforslaget, og at nylig vedtatt reguleringsplan setter uttaksgrensa over 100 meter fra verneområdet.

Norges Televisjon AS (NTV) poengterer at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

Viken idrettskrets har forespurt idrettslag og idrettsråd i de aktuelle geografiske områdene. De har mottatt kommentar fra Hurum Orienteringslag om at de ikke har innvendinger mot vern av Husebykollen, men forutsetter at området fortsatt kan brukes til turorientering.

Husebykollen hytteeierforening påpeker at reguleringsbestemmelsene for Hurum pukkverk ikke sikrer ivaretagelse av vegetasjonen rundt store deler av det fremtidige steinbruddet. Videre skriver de at ny planlagt adkomstvei til fritidseiendommer syd i Husebykollen vil skade verneverdig natur. Hytteeierforeningen opplyser ellers at Husebykollen er et hyppig brukt turområde, og de konstaterer at flere av forskriftspunktene ikke legger begrensninger for slik bruk fremover dette. De spør om det burde vært kun grunneierne som hadde tillatelse til bålbrekking. Foreningen antar det vil bli aktuelt med skilting for å informere om vernet, og opplyser at de har tatt initiativ til informasjonstavle om

gruvedriften og stier/kjerrevei. Hytteeierforeningen beklager at området øst for verneforslaget ikke er inkludert, og håper det kan bli mulighet for en utvidelse senere.

Statsforvalterens kommentarer:

Til Statnett sitt innspill så svarer Statsforvalteren at i høringsforslaget var vernegrensa ved en feil blitt tegnet innenfor klausuleringsbeltet for 300 kV-ledningen. Statsforvalteren har justert vernegrensa til 20 meter utenfor senter av ledningen. Statsforvalteren registrerer at det er en kort strekning Statnett har behov for motorferdsel innenfor vernegrensa, og at det her går en eksisterende traktorvei. Statsforvalteren foreslår derfor å åpne for motorisert ferdsel på den i forbindelse med drift og vedlikehold av Statnett sitt anlegg. Statnett ber om at grensa for verneområdet trekkes 80 meter fra senterlinje for eksisterende ledning pga. behov for fornyelse. Statsforvalteren har vurdert å utsette behandlingen av verneforslaget til Statnett har avklart fornyelsen, men ser at det vil være uheldig av hensyn til skogeierne som har tilbudt areal til vern. Statsforvalteren velger derfor å tilråde området uten å grense ut ytterligere areal. Statsforvalteren begrunner dette med at en slik reduksjon av et allerede lite verneforslag vil gjøre området enda mer sårbart, og gi risiko for at ikke verneverdiene blir godt nok ivaretatt. Verdifull natur skal uansett hensyntas når det planlegges nye ledninger, og Statsforvalteren mener man her bør forsøke å finne alternative traséer som gir vesentlig mindre ulempe for naturverdiene. Dette er en konflikt mellom samfunnsinteresser, som Statsforvalteren mener må avklares av direktorat eller departement.

Når det gjelder innspillet fra Husebykollen hytteeierforening, skriver Statsforvalteren at reguleringsplanen for utvidelse av pukkverket er vedtatt av Asker kommune. Statsforvalteren hadde flere merknader i planprosessen. Statsforvalteren ser at noe verdifull natur går tapt, men disse forholdene er ikke noe verneplanen regulerer. Statsforvalteren har gjennom arbeidet med verneforslaget vært opptatt av gode muligheter for et enkelt og naturbasert friluftsliv, og har derfor valgt å åpne for bålbrekking for alle, på gitte vilkår. Statsforvalteren opplyser at det etter et eventuelt vernevedtak så vil reservatet bli skiltet og grensene merket. Statsforvalteren har i forbindelse med verneprosessen forsøkt å få med det areal øst for verneforslaget uten å lykkes, men er åpne for en utvidelse på et senere tidspunkt.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Husebykollen* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Det er gjort en mindre justering i avgrensningen etter høring ved at areal i klausuleringsbeltet langs 300 kV-kraftledningen i sør er grenset ut.

Verneforskrift

I § 4 bokstav d er det tatt inn at bygninger, traktorvei og andre anlegg som skal kunne vedlikeholdes uten søknad skal avmerkes på vernekartet.

Det er tatt inn en ny bestemmelse i § 6 som sikrer Statnett SF sitt behov for motorisert ferdsel langs fast trasé i forbindelse med drift og vedlikehold av kraftledning:

- e. *nødvendig motorferdsel på traktorvei i forbindelse med drift av eksisterende energi- og kraftanlegg.*

I § 7 bokstav i er det tatt inn mulighet for å søke om dispensasjon for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av eksisterende traktorveier, bygninger og andre anlegg og innretninger avmerket på vernekartet.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift og vernekart som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6, herunder spørsmål knyttet til orientering. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår at lavspentledningene fremgår av vernekartet, og at det i nytt punkt e i § 6 legges til at den delen av traktorvegen som utgjør traséen som Statnett kan kjøre på er markert med eget symbol på vernekartet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Husebykollen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Husebykollen som naturreservat.

29. Skreikampen, Eidsvoll kommune

Totalareal: 2 821 dekar, skogareal: 2 750 dekar, produktiv skog: 2 400 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel granskog, kalkskog, boreonemoral blandingskog med stor topografisk variasjon og flere bekkekløfter*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som kalkgranskog og høgstaudegranskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Skreikampen ligger på vestsida av Mjøsa, litt nord for Feiring i Eidsvoll kommune. Selve Skreikampen er en åsrygg bestående av et relativt slakt og åpent topp-platå på ca. 650-700 m.o.h. Mot øst går terrenget i en bratt, nordøstvendt helling ned mot Mjøsa, ca. 150 m.o.h., hvor det også går en rekke ganske markante bekkekløfter. Verneforslaget omfatter store deler av den bratte, nordøstvendte lisen der Skreifjella går ned mot Mjøsa, samt noe av topplatået. Området har stor topografisk variasjon og ligger i nordboreal, mellomboreal og sørboreal vegetasjonssone i svakt oseanisk vegetasjonsseksjon.

Skreikampen er det største sammenhengende gammelskogsområdet i lavlandet rundt Mjøsa. Brattlia ned til Mjøsa har stor høydegradient, som sammen med bekkekløftene gir stor variasjon i lokalklima og naturtyper. Høyest oppe i lia dominerer blåbærskog, mens eksponerte rygger og skrinne lisoner består av barblandingskog. Granskog dominerer i øvre og midtre deler av verneforslaget, mens det i bekkekløftene samt nedre deler av lia stedvis finnes rikelig med boreale

og edle lauvtrær. Intermediær og svak lågurtskog er vanligst, mens rik lågurtskog finnes i noen av kløftene og stedvis lavest nede. Enkelte bratthellinger og skrenter har kalkkrevende vegetasjon.

Området består i hovedsak av naturskog lite påvirket av nyere inngrep, men likevel preget av tidligere tiders plukk-/gjennomhogster slik at biologisk gamle trær og dødved i sene nedbrytningsstadier mangler. Den høye produktiviteten gir imidlertid godt potensial for å utvikle ytterligere gammelskogkvaliteter innen kort tid.

Det er i alt registrert 12 lokaliteter med særlig verdifulle skogsmiljø. Seks lokaliteter med gammel granskog, fire lokaliteter med skogsbekkekløft, én lokalitet med gammel lavlandsblandingskog og én lokalitet med gammel furuskog. To kjerneområder er vurdert som *svært viktig* (A-verdi), ni kjerneområder er vurdert som *viktig* (B-verdi) og én som *lokalt viktig* (C-verdi). I tillegg er forekomster av de rødlista naturtypene kalkgranskog (VU) og høgstaudegranskog (NT) registrert i området. Ifølge kartleggingsrapporten for verneforslaget er det seks-syv bekkekløfter innenfor verneforslaget.

Det er registrert 30 rødlistearter innenfor området, bl.a. huldrestry (EN), alm (EN) og vaniljerot (NT), kjøttkjuke (NT) og gul snyltekjuke (NT). I tillegg er det registrert 13 rødlistede fugler, blant annet granmeis (VU) og tretåspett (NT).

Skreikampen vurderes å være regionalt verdifullt.

Området fyller mangler i skogvernet knyttet lavereliggende, gammel og høyproduktiv granskog, bekkekløfter samt noe kalkskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Skreikampen er et populært turmål og det går en del stier opp til toppunktet samt langs gamle hesteveier nede i liene. På selve toppunktet er det anlagt en stor steinvarde, og noe enkel tilrettelegging i form av sittebenker, bål plass og en infotavle. Det er også enkelte infotavler langs noen av stiene ellers i området.

Det går en traktorvei inn i området fra nordøst. Det går en skiløypetrasé opp til åsen i sør (Pålshaugen) samt inn til toppunktet (Skreikampen) fra vest.

Verneforslaget grenser til fylkesvei 33 i øst.

Av nyere tids kulturminner finnes det rester av gamle gruveanlegg. Hoveddelen av gruveanlegget ligger utenfor verneforslaget i sør, men fire inngjerdede gruveåpninger ligger innenfor verneforslaget.

Det er ingen mineralforekomster innenfor verneforslaget, men verneforslaget berører to jernregistreringer: Skreikampen og Skreia.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med åtte andre områder til: *Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Oslo og Omegn, Drammen natur og ungdom, Drammen kommune, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Feiring IL, Feiring Jernverks venner, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Føie, Glitre Nett AS, Glitrevannverket IKS, Gol kommune, Jernverkshelga i Feiring, Krødsherad kommune, Krødsherad skytterlag, Lede AS, Lier kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og*

Akershus), Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Hallingdal, Nittedal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Romerike sopp- og nyttevekstforening, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hafslund kraft AS, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU (Fakultetet for naturvitenskap og teknologi), NTNU (Ringve botaniske have), NTNU (Vitenskapsmuseet), SABIMA, Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Telia Towers, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo (Institutt for biovitenskap), Universitetet i Oslo (Naturhistorisk museum og botanisk hage), Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge.

Det har kommet inn åtte høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane Nor SF, Jernbanedirektoratet, Statens Vegvesen og Språkrådet har gitt uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges Television (NTV) har sendt innspill om at vern av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og de foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV skriver at deres leverandør Telenor mener at sluttbrukere av digitale kringkastingssignaler sannsynligvis ikke vil bli berørt av det foreslåtte vernet. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt.

NTV skriver avslutningsvis at kompensasjon/avbøtende tiltak skal tilfalle NTV dersom verving av nye områder/naturreservat og utvidelse av eksisterende verneområder skulle skape problemer i form av forstyrrelser på NTVs TV- og radiosignaler.

DNT Oslo og Omegn skriver at Skreikampen er et sært populært utfartsområde, og at det er merkede turstier som går fra bygda og opp mot toppen og som er delvis sammenfallende med skiløype. DNT Oslo og Omegn mener det er viktig at den merkede stien kommer med på vernekartet. De mener videre at det må tas inn mulighet til å merke/rydde nye stitraséer etter søknad, slik det er i verneforskriften for Holum skog, § 7 bokstav d. DNT skriver videre at man i besøksforvaltningen bør se på muligheten for å innrette parkeringen på en bedre måte.

Akershus fylkeskommune uttaler at det sør i verneforslaget er spor etter gruvedrift fra 1600-tallet. Fylkeskommunen opplyser at det mellom Pålshaugen og bekken nordvest for Norddalen, er flere synlige skjerp og gruveganger knyttet til uttak av jernmalm. Fra 1806-1819 var uttaket knyttet til

driften på Feiring Jernverk. Fylkeskommunen forutsetter at vernebestemmelsene ikke er til hinder for formidling av gruehistorien og besøksvirksomhetene ved St. Pauli gruver. Dersom Statsforvalteren får søknad om tiltak på gruveanleggene, utover ordinært vedlikehold, forventer fylkeskommunen å være høringspart i saken.

Teako minerals påpeker betydningen av å hensynta kjente og fremtidig mulige geologiske forekomster i det videre arbeidet med verneforslagene, for å unngå unødige hindringer for fremtidig lete- og gruvevirksomhet. Teako Minerals mener videre at det må redegjøres for potensialet for mineralforekomster, gruvedrift og mineralutvinning i områdene, samt innhentes fakta og opplysninger basert på mineralnæringen, Norges Geologiske Undersøkelse, Direktoratet for Mineralforvaltning og Norsk Bergindustri sin kunnskap og berggrunnskart.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) uttalte seg i forbindelse med oppstartsmeldingen. De påpekte at området berører jernforekomstene Skreikampen og Skreia, som Norges geologiske undersøkelse (NGU) ikke har ikke vurdert betydningen av. De informerte om at ikke-vurderte forekomster kan inneholde ressurser som kan være viktige og ba Statsforvalteren innhente informasjon for å kunne vurdere mineralressursens verdi. DMF informerte også om at området omfatter flere nedlagte gruver tilknyttet Feiring jernverk. Vernet må ikke hindre sikring av gamle gruveåpninger eller andre nødvendige tiltak.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) uttalte seg i forbindelse med oppstartsmeldingen om at de ikke kjenner til noen energi- og vassdragsinteresser i Skreikampen, og ba områdekonsesjonær Elvia AS om å uttale seg til verneplanen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren har fulgt opp Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) sitt innspill til oppstartsmelding og kontaktet Norges geologiske undersøkelse (NGU), som har opplyst at *registreringer* ikke er det samme som *forekomster*. Det er ingen mineralforekomster innenfor verneforslaget, kun registreringer. Basert på den informasjonen som foreligger, meldte NGU at de ikke har noen indikasjon på at dette er mineralressurser som vil ha noen særlig økonomisk interesse. I høringen ba Statsforvalteren spesifikt om informasjon om eller merknader til disse registreringene ble meldt inn, men uten at det kom innspill på dette. Statsforvalteren legger derfor NGUs vurdering til grunn. Sikring og andre nødvendige tiltak knyttet til gamle gruveanlegg er ivarettatt i verneforskriften.

Til innspill fra Teako minerals uttaler Statsforvalteren at aktuelle databaser er sjekket, og Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og Norges geologiske undersøkelse (NGU) har hatt verneforslaget på høring. Statsforvalteren viser for øvrig til sin kommentar til DMF ovenfor.

Når det gjelder Akershus fylkeskommune sitt innspill, så ligger selve dagbruddet til St. Pauls gruve like utenfor vernegrensen, mens gjerder og stier i tilknytning til den nedlagte gruve ligger innenfor verneforslaget i den sørvestre enden. De nedlagte gruvene er ifølge Statsforvalteren hensyntatt i verneforskriften både som kulturminner og med tanke på sikkerhet. Statsforvalteren ser ingen konflikter med verneforslaget slik det foreligger og en fortsatt kulturhistorieformidling ved gruvene. Statsforvalteren mener videre at bestemmelsen i verneforskriften ikke endrer kulturminnemyndighetens ansvar for ivaretagelse av kulturminner, og Statsforvalteren forutsetter derfor et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og forvaltningsmyndigheten for verneområdet når det gjelder behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner. Fylkeskommunen har ikke omtalt fylkesveien i sin høringsuttalelse. Statsforvalteren legger derfor til grunn at fylkesveien er tilstrekkelig hensyntatt i verneforslaget.

Til innspillet fra DNT Oslo og omegn uttaler Statsforvalteren at eksisterende stier kan vedlikeholdes, men det åpnes ikke for å rydde eller merke nye stier av hensyn til verneverdiene. Etter Statsforvalterens oppfatning er det eksisterende sti- og løypenettet godt utviklet. Av hensyn til verneverdiene, og det faktum at naturreservater er den strengeste verneformen, er det normalt ikke ønskelig å åpne for anleggelse av nye stier innenfor et verneområde. Vernekart utformes etter en nasjonal mal. Formålet med et vernekart er å vise vernegrensene samt spesielle hensyn som er spesifikt henvisning til i verneforskriften. Vedlikehold av eksisterende stier – både merkede og umerkede og uavhengig av om de er registrert i en turkartbase – er en generell bestemmelse. Stier tegnes derfor ikke opp i vernekart. Parkeringsplassen er ikke omfattet av verneforslaget.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Skreikampen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er gjort mindre endringer for å tilpasse forskriften til mal uten å endre restriksjonsnivået. Utover dette tilrår Statsforvalteren verneforskriften som i høringsforslaget.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Skreikampen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Skreikampen som naturreservat.

30. Bjøraltskogen, Lunner kommune

Totalareal: 334 dekar, skogareal: 334 dekar, produktiv skog: 334 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel og rik granskog og bekkekløft på kalkrik grunn*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som kalkgranskog og høgstaudegranskog med tilhørende arter av jord- og vedboende sopp lav og sopp.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Bjøraltskogen er et langsmalt skogområde som ligger sørvest for Roa. Verneforslaget består av høyproduktiv og kalkrik granskog, dominert av eldre skog med enkelte svært gamle og grove trær. Forekomsten av død ved varierer, men det er stedvis enkelte svært grove læger i ulike nedbrytningsstadier. Bjøraltskogen omfatter også deler av en bekkekløft i sør, samt mindre partier med hogstfelt for å sikre en mer hensiktsmessig arrondering av området.

Rødlista naturtyper som er registrert i området er kalkgranskog (VU) og høgstaudegranskog (NT). I tillegg omfatter området bekkekløft på kalkgrunn og rik kildegranskog (VU).

Det er registrert et mangfold av kalkkrevende rødlistearter i området, spesielt blant jordboende sopp. Av rødlista arter er bl.a. dyster korallsopp (VU), isabellavokssopp (VU), fiolgubbe (NT) og kanarigul slørsopp (VU) registrert. Videre er det gjort funn av rynkeskinn (NT) og den kontinuitetskrevende arten sjokoladekjuke (VU), som vitner om gode økologiske kvaliteter til tross for noe mangel på kontinuitet av død ved i deler av området.

Området bidrar til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til kalkbarskog og høgstaudebarskog i lavlandet, samt bekkekløft på kalkgrunn. Av generelle mangler vil et vern bidra til å fylle mangler knyttet til eldre lavlandsbarskog på høy bonitet, samt ivaretagelse av leveområde for sjeldne, sårbare og trua arter.

Bjøraltskogen ligger 2 km fra Skøyenåsen naturreservat i vest og ca. 5 km fra Larshus naturreservat og Rinihaugen naturreservat i øst. Sammen vil disse områdene danne grunnlag for et økologisk nettverk i denne delen av fylket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det er noen turstier innenfor området. Det går en traktorveg som krysser Bjønnebekken midt i verneområdet, som det tidligere har vært kjørt skiløype på.

I den vestlige delen av Bjøraltskogen går det en vannledning som eies av det private selskapet Oppenvannverket A/L.

Det er skogbruksinteresser i området. Verneområdet grenser i nord til nylig hogde flater. Grunneier på gnr./bnr. 95/1 har planer om å legge om arealene nord for verneområdet til husdyrbeite.

Like sør for verneforslaget ligger det et pukkverk.

Verneforslaget berører enkelte av NVEs aktsomhetssoner for jord- og flomskred ved Bjønnebekken, samt en aktsomhetssone for snø- og steinskred i vestre del.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere og naboer, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Oslo og Akershus, DNT Hadeland, Elvia AS, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Glitre Nett AS, Lunner kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Oppenvannverket A/L, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Glommen Mjøsen skog, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske*

komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norgesnett AS, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, SABIMA, Skiforeningen, Sokkeldirektoratet, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF Norge.

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Statnett SF, Forsvarsbygg, og Glitre Nett har uttalt seg til verneforslaget, og har ingen merknader.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til verneforslaget. NVE opplyser at både Lede AS og Glitre Nett AS har uttalt seg og at heller ikke de har noen merknader.

Jernbanedirektoratet uttalte til høringen at de ikke kunne se at verneforslaget omfatter jernbaneinfrastruktur eller at jernbanen direkte berøres. De skrev at nærmeste trase er Roa Hønefossbanen, som er viktig for godstrafikken og som omkjøringsbane, og at de ikke hadde noen merknader. Etter at Statsforvalteren sendte sin tilråding til Miljødirektoratet har Jernbaneverket sendt et nytt innspill til Statsforvalteren der de skriver at de ikke har noen spesielle innvendinger til verneforslaget. De minner likevel om at Bjøraltskogen ligger nær Roa stasjon i Lunner kommune og i en avstand på ca. 50-60 meter fra jernbaneinfrastruktur. Videre minner de om at strekningen forbi Roa stasjon har en viktig funksjon for godstrafikk mellom Oslo og Bergen, og effektpakken «Økt kapasitet for kombigods Oslo – Bergen» er prioritert i andre periode av NTP 2025-2036. Jernbaneverket skriver videre at de vil igangsettes nye infrastrukturtiltak bestående av nye kryssingsspor og kryssingssporforlengelser langs strekningen, og at det derfor er viktig at verneprosessen koordineres mot Bane NOR sine planer.

Bane NOR har ingen merknader til verneforslaget, men vil forsikre seg om at verneområdet ikke legges på deres eiendom.

Akershus fylkeskommune opplyser at verneforslaget berører en skiløype og en sti. Fylkeskommunen legger til grunn at dette er hensyntatt i verneforslaget og at vedlikehold og preparering av eksisterende sti og løypenett kan utføres uten dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Naturvernforbundet i Gran og Lunner mener at traktorveien som er markert på foreslått vernekart fremdeles må kunne benyttes til ferdsel med for eksempel hest og sykkel.

Knut Erling Moksnes uttaler at det bør være tillatt med vedlikehold av traktorveien, men ikke motorisert ferdsel. Han foreslår at det kan vurderes å tillate motorferdsel for grunneier og eventuelt naboer til landbruksmessige formål. Dersom dette tillates, mener han at bruk av hest og sykkel på samme traktorvei også bør være lov. Videre uttaler han at grunneier bør ha tillatelse til ridning og bruk av hest på egen eiendom.

Direktoratet for mineralforvaltning har ikke avgitt uttalelse verken ved oppstart eller til høringen.

Statsforvalterens kommentarer:

Statsforvalteren forsikrer Bane NOR om at verneområdet ikke omfatter deres eiendom.

Statsforvalteren har fulgt opp innspillet fra Akershus fylkeskommune ved at vedlikehold av stier er tatt inn i forskriften § 4 bokstav d.

Statsforvalteren har vært i dialog med Svea skilag om skiløypa som sist ble preparert i 2019. Skiløypa følger traktorveien som krysser Bjønnbekken midt i verneområdet, som er tegnet inn i vernekartet. Svea skilag har uttrykt interesse for å kunne preparere løypa også i framtiden. Statsforvalteren har etterkommet dette og lagt til en bestemmelse i verneforskriften § 7 som åpner for vedlikehold av skiløype og nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppkjøring av skiløype. Tiltaket er søknadspliktig og søker må også innhente tillatelse fra grunneier, samt nødvendig motorferdseltillatelse fra kommunen. Skiløypa skal følge den etablerte traktorveien som krysser Bjønnbekken, slik denne er tegnet inn i vernekartet.

Til innspillene fra Naturvernforbundet i Gran og Lunner og Knut Erling Moksnes, så har Statsforvalteren tegnet inn traktorveien som krysser Bjønnbekken i vernekartet. Denne traktorveien, samt traktorveien som er inntegnet i vest, kan etter forskriften vedlikeholdes i henhold til standard på vernetidspunktet. Forskriften åpner ikke for motorferdsel med unntak av egne dispensasjonsbestemmelser. Når det gjelder forbudet mot sykling, ridning og bruk av hest, følger dette Miljødirektoratets standardmal for verneforskrifter. Bjøraltskogen vurderes som spesielt utsatt for tråkk og slitasje på jordsmonnet. Dette skyldes forekomster av bløte og sesongfuktige skogtyper, samt arealer med rik bakkevegetasjon som er sårbare for fysisk slitasje.

Statsforvalterens vurdering:

Forslaget til verneforskrift åpner opp for «skånsom beiting». I sin tilråding til Miljødirektoratet viser Statsforvalteren til sin begrunnelse for denne ordlyden, som ble gitt som svar til uttalelsen fra Landbruksdirektoratet ved oppstart:

Per i dag er det ingen kjente beiteinteresser eller stølsdrift innenfor verneforslaget. Området består av naturtyper som ikke er beitebetinget. Det er heller ikke registrert arter som indikerer tidligere beitebruk, og det foreligger lite kunnskap som tilsier at beite vil bidra positivt til å ivareta eller forbedre området naturverdier. Tvert imot vurderes det som sannsynlig at beitedyr, særlig tyngre husdyr, vil kunne forårsake betydelig tråkk og slitasje på jordsmonnet. Dette skyldes at det i deler av verneområdet er bløte og sesongfuktige skogtyper, samt arealer med rik bakkevegetasjon som er sårbare for slitasje.

Verneforskriften åpner likevel for skånsomt beite, først og fremst for å ivareta flerbrukshensyn – ikke som et virkemiddel for å opprettholde naturverdiene. Med «skånsomt beite» menes beitedrift som ikke påfører skade på naturverdiene som er omtalt i formålsparagrafen. Beiting som fører til betydelig slitasje på vegetasjon og terreng vil derfor ikke være tillatt. Begrenset beite i tørrere og mindre sårbare deler av området kan tillates innenfor rammene av forskriften. Ved å bruke bestemmelsen om skånsomt beite vil det være mulig å regulere beite innenfor verneområdet for å unngå uheldig slitasje og/eller fare for skade på verneverdiene. Det kan gis tillatelse til utsetting av saltstein på steder der det ikke vil medføre skade på verneverdiene.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Bjøraltskogen* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det er lagt til en bestemmelse under § 7 bokstav f, som gjelder vedlikehold og nødvendig motorferdsel i forbindelse med oppkjøring av skiløype.

Det er også lagt til åpning for vedlikehold av stier i unntaksbestemmelsen i § 4 bokstav d.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endringer i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår at det fremgår på vernekartet hvor skiløypetraséen går, dvs. langs traktorvegen som krysser Bjønnbekken.

Statsforvalteren har tilrådd at det ikke skal åpnes for sykling og riding på traktorveger og stier innenfor området. Området er relativt lite og består av skogtyper som er sårbare for fysisk slitasje. Miljødirektoratet støtter denne vurderingen.

I forslag til verneforskrift er det en åpning om å søke om motorisert ferdsel i forbindelse med tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og utsetting av saltstein. I et lite område som er sårbart for fysisk slitasje anser Miljødirektoratet at det ikke bør åpnes for motorisert ferdsel i forbindelse med disse tiltakene. Vi tilrår derfor å endre forskriften § 7 g på dette punktet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Bjøralskogen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Bjøralskogen som naturreservat.

31. Holumskogen, Nittedal kommune

Totalareal: 198 dekar, skogareal: 198 dekar, produktiv skog: 198 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel granskog i lavlandet med forekomster av rik sump- og kildeskog*
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som rik svartorsumpskog og rik gransumpskog.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Holum ligger i nordvendte og nordøstvendte ller i den nordligste delen av Gjelleråsmarka, sør i Nittedal kommune. Hele verneforslaget ligger i sørboreal vegetasjonssone. Terrenget består av markerte søkk, små myrer, bratte li-partier og flate topplataer mot Svarttjern i sør. Berggrunnen består av rike grunnfjellsbergarter. Området er grunnlendt, med tynn morene og flere eksponerte bergvegger. Næringsrikt sigevann danner flere partier med rik sump- og kildeskog.

Skogen i området består hovedsakelig gammel granskog på middels bonitet. I søkkene er det rike sumpskog hvor svartor dominerer, men gråor, bjørk, rogn og selje forekommer også i fuktige partier. Ved svarttjern er det også registrert ask (EN). Furu opptrer på tørre rygger og eksponerte koller. Området har svært lang kontinuitet, rikelig med død ved og store dimensjoner både av levende biomasse og død ved. Stedvis finnes grove trær med diameter på opptil 50 cm i brysthøyde.

Av rødlista naturtyper er rik svartorsumpskog (VU) og rik gransumpskog (EN) registrert.

Artsmangfoldet av karplanter er stort som følge av variasjonen i naturtyper. I tillegg er flere rødlista arter knyttet til gammel skog registrert: svartonekjuke (NT), gul snyltekjuke (NT), hettekjuke (VU), rynkeskinn (NT), eirekjuke (NT) og kremkjuke (NT). Området vurderes til å ha godt potensial for flere sopparter knyttet til død ved, i tillegg til insekter og amfibier.

Området er vurdert til å være regionalt til nasjonalt verneverdig.

Et vern av Holumskogen vil kunne bidra til å fylle regionale mangler i skogvernet knyttet til gammel granskog i sørboreal sone. Av generelle mangler vil vernet bidra til å dekke mangler knyttet til rik sumpskog.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Bortsett fra noen eksisterende stier, er det ikke kjent at det er andre fysiske inngrep innenfor området. Området ligger nær befolkningssentra og brukes som et lokalt friluftsområde.

Et lite areal på ca. 3 dekar i vest, dvs. øst for kraftledningen på gnr. 2/174, er regulert til park. Resten av området er regulert til landbruks-, natur- og friluftsmål i kommuneplanens arealdel. Hele området er båndlagt med hensynsone naturvern i kommuneplanen.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med åtte andre områder til: *Berørte grunneiere, Akershus Bondelag, Akershus fylkeskommune, Akershus Idrettskrets, Akershus og Oslo orienteringskrets, Akershus sau og geit, Akershus Skikrets, Birdlife Oslo og Akershus, Buskerud Bonde- og Småbrukarlag, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud ornitologiske forening, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, DNT Drammen og omegn, DNT Oslo og Omegn, Drammen natur og ungdom, Drammen kommune, Eidsvoll kommune, Elvia AS, Feiring IL, Feiring Jernverks venner, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus, Føie (tidligere Hallingdal Kraftnett AS), Glitre Nett AS, Glitrevannverket IKS, Gol kommune, Jernverkshelga i Feiring, Krødsherad kommune, Krødsherad skytterlag, Lede AS, Lier kommune, Midtnett AS, Modum kommune, Natur og Ungdom (Østfold og Akershus), Naturvernforbundet i Buskerud, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Hallingdal, Nittedal kommune, Norefjell Nett AS, Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Oslo og Akershus Bonde- og Småbrukarlag, Oslo og Omland Friluftsråd, Romerike sopp- og*

nyttevekstforening, Viken idrettskrets, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Glommen Mjøsen skog, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hafslund kraft AS, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norgesnett AS, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU (Fakultetet for naturvitenskap og teknologi), NTNU (Ringve botaniske have), NTNU (Vitenskapsmuseet), SABIMA, Sokkeldirektoratet, Skiforeningen, Statens Kartverk, Statens Vegvesen, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Telia Towers, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo (Institutt for biovitenskap), Universitetet i Oslo (Naturhistorisk museum og botanisk hage), Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, Viken skog, WWF-Norge.

Det har kommet inn 8 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til verneforslaget.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) opplyser at det er en 22 kV kraftledning som eies av Elvia AS og en 300 kV kraftledning (Røykås–Fåberg) som eies av Statnett like utenfor verneforslaget. NVE registrerer at det etter innspill fra Elvia AS og Statnett SF er inkludert standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften. NVE registrerer imidlertid at det mangler unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall i § 6, og ber om at unntaket legges inn i verneforskriften. NVE viser til at Statnett SF har opplyst om at det er planlagt en ny 420 kV-ledning mellom Lillehammer og Oslo innen 2035, og at den kan bli parallelført med eksisterende trasé. Statnett har bedt om at det etableres en buffersone på 50 meter fra ytterste kraftledning. Statsforvalteren har kommentert i forbindelse med høringen at grensene til senterlinja er 25 meter i øst, og mener at bredere buffersone vil ha uforholdsmessig negativ påvirkning på verneverdiene. NVE understreker at valg av trase for oppgraderingen skjer i forbindelse med konsesjonsbehandling og at virkning på natur og miljø er et sentralt tema i konsesjonsbehandlingen. NVE skriver videre at det er først i forbindelse med konsesjonsbehandling av nye, omsøkte ledninger at de kan vurdere om fordelene ved bruk av en trasé er større enn ulempene. NVE vurderer ikke fremtidige ledninger/ombygginger opp imot verneverdier i forbindelse med høringsinnspill for skogvern. NVE skriver at det er viktig at verneforslaget ikke hindrer oppgradering av samfunnskritisk infrastruktur. NVE påpeker at det generelt ved etablering av nye kraftledninger i transmisjonsnett, ofte er overveiende fordeler ved å bygge dem parallelt med eksisterende ledninger, fremfor å ta i bruk nye areal til nye traseer. NVE mener vernemyndigheten derfor bør vurdere å avgrense verneområdet på en måte som gir plass til en ny ledning eller å legge inn en spesifisert dispensasjon for det i verneforskriften.

Nittedal kommune behandlet høringen av verneforslaget i kommunestyret den 15. desember 2025. Nittedal kommune er positiv til vern av kommunens teig gnr. 2/10 på Holum skog. Kommunen ønsker ikke å overta forvaltningsansvaret for verneområdene i Nittedal. Nittedal kommune ønsker områdenavnet Holumskogen naturreservat.

Den norske turistforening (DNT) skriver at verneforslaget ligger tett på et bebygd område, der det er aktiv bruk av skogen i denne delen. De skriver videre at det er flere merkede stier i området som må markeres på vernekartet. De påpeker at det er behov for å kunne vedlikeholde stiene, og ser at forslaget til verneforskrift tar høyde for dette i § 4 bokstav d. DNT skriver også at det kan være behov for å utvikle stinettet med nye traseer, og registrerer at det er gitt åpning som gir mulighet for dette i § 7 bokstav d. Dette er ifølge DNT viktige punkt i forvaltningen, slik at området fremdeles skal være et attraktivt turområde for lokalbefolkningen.

Norges Televisjon (NTE) skriver i sitt innspill av skogsområder ikke må hindre distribusjon av TV- og radiosignaler i det digitale bakkenettet, som er en del av Norges beredskapsinfrastruktur. De skriver videre at trær og vegetasjon kan blokkere signalene, og foreslår at eventuelle avbøtende tiltak slik som reduksjon av vegetasjon eller bygging av nye sendestasjoner, skal bekostes av Statsforvalteren eller rette verneinstans. NTV forbeholder seg retten til å komme tilbake til saken hvis vegetasjonen i verneområdene påvirker signalene negativt. NTE skriver avslutningsvis at kompensasjon/avbøtende tiltak skal tilfalle NTV dersom verning av nye områder/naturreservat og utvidelse av eksisterende verneområder skulle skape problemer i form av forstyrrelser på NTVs TV- og radiosignaler.

Statsforvalterens kommentarer:

Til NVE sitt innspill så er unntak for motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall imøtekommet.

Når det gjelder innspillet fra NVE om å legge til en spesifisert dispensasjonshjemmel for å kunne tillate ny 420 kV innenfor verneområdet, så anser ikke Statsforvalteren dette som aktuelt for et enkelttiltak. Dersom det i fremtiden skulle bli aktuelt med en linjeføring som berører verneområdet, mener Statsforvalteren at det da eventuelt kan gjennomføres en grensejustering hvor vernegrensen endres.

Både Statnett og NVE peker primært på et ønske om å flytte vernegrensen 50 meter fra ytterste kraftledning. Hvis man skulle endret grensen til å ligge ca. 35 meter lengre øst, ville dette resultert at ca. 10 dekar ble tatt ut av verneprosess. Siden området fra før er lite, vil dette utgjøre en reduksjon av størrelse på cirka 5 %. Arealet som eventuelt hadde blitt tatt ut er lite, men skogen her har svært lang kontinuitet og dette er sjelden i denne delen av landet. Slik Statsforvalteren forstår det, er det ikke avklart om ny 420 kV vil ligge på vestsiden av eksisterende linje. Men både NVE og Statnett ønsker grenseendring likevel, i tilfelle dette alternativet skulle vise seg å være den samfunnsmessig beste løsningen.

Statsforvalteren mener at utvikling av transmisjonsnettet gjennom etablering av 420 kV bør anses å være en vesentlig samfunnsinteresse. Hvis det skulle vise seg at linjefremføring på vestsiden av eksisterende linje er det samfunnsmessig klart beste alternativet, vil Statsforvalteren anbefale å justere vernegrensen slik at rundt 10 dekar tas ut fra verneområdet og at vernegrensen legges inntil 420 kV i øst. Men siden dette ikke er avklart, mener Statsforvalteren at det vil være uheldig å holde en så stor del av et fra før lite område utenom vern. Statsforvalteren anser at en mindre grenseendring av verneområdet kan gjennomføres av Miljødirektoratet, og vil kunne gjennomføres uten å forsinke selve prosjektet.

Statens kartverk har i brev til Nittedal kommune i forbindelse med vernesaken, reist navnesak rundt Holum skog/Holumskogen. Kartverket skriver at skogen er registrert med navnet Holum skog i sentralt stedsnavnregister, men det blir også skrevet Holumskogen blant annet økonomisk kartverk.

Saken er sendt på høring til Nittedal kommune. Statsforvalteren er enig med Nittedal kommune om at Holumskogen naturreservat egner seg bedre enn Holum skog naturreservat.

Statsforvalteren mener at siden standardbestemmelsene åpner for vedlikehold av eksisterende stier, er det ikke vanlig praksis å synliggjøre stiene i vernekartet.

Navn

Statsforvalteren tilrår å endre navnet til *Holumskogen*.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår å legge til en bestemmelse om unntak for motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende kraftanlegg i § 6.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens forslag til navn på verneområdet. Dersom navnesaken vil bli avgjort før et eventuelt vernevedtak, vil saksdokumentene bli oversendt departementet.

Når det gjelder inntegning av stier på vernekartet, er det ikke gitt at det ikke er behov for å markere stiene på vernekartet når det er åpnet for generelt vedlikehold. Det må vurderes konkret i hvert enkelt område om hvorvidt alle stier i et område skal kunne vedlikeholdes eller ikke, og om det da er behov for å markere kun enkelte stier på vernekartet som det knyttes bestemmelser til. I

Holumskogen er det ifølge DNT flere eksisterende stier som er merka, i tillegg til at området er et attraktivt turområde for lokalbefolkningen. Miljødirektoratet tilrår derfor at merkede stier som er aktuelle å vedlikeholde etter § 4 tegnes inn på vernekartet. Dersom det skulle bli behov senere for å rydde og/eller merke nye stier, må dette omsøkes etter § 7.

Miljødirektoratet tilrår avgrensingen som i høringsforslaget. Dersom det skulle bli aktuelt å bygge ny 420 kV ledning, må denne kunne legges øst for dagens kraftledning og dermed unngå konflikt med verneforslaget. Verneforslaget er i utgangspunktet lite i areal, i tillegg til at det er omkranset av fysiske inngrep slik som veg, kraftledninger og bebyggelse, samt at området er mye brukt som rekreasjonsområde. Av hensyn til verneverdiene kan ikke Miljødirektoratet se at det vil være faglig grunnlag for å grense ut areal. Miljødirektoratet kan ikke ta stilling til nå om en eventuell grenseendring vil være innenfor Miljødirektoratets delegerte myndighet eller ikke.

Miljødirektoratet tilrår i tillegg enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Holumskogen:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Holumskogen som naturreservat.

7.7 INNLANDET FYLKE

Det tilrås vern av ett område. Området er en utvidelse av eksisterende verneområde, og har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

32. Begna, Nord-Aurdal kommune - utvidelse

Utvidelsesareal: 318 dekar, skogareal: 310 dekar, produktiv skog: 310 dekar. Nytt totalareal: 4 967 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av et stort og lavereliggende skogområde med stor variasjon i naturmiljøer, skogtyper og vegetasjonstyper
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som en spesielt interessant kryptogamflora blant annet med den truede laven mjuktjafs samt hekkelokaliteter for rovfugl.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Eksisterende Begna naturreservat ligger i Begnadalen i Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner. Reservatet ble først vernet i 2002, og så utvidet i 2005. Naturreservatet ligger ca. 4 km nordvest for Bagn og strekker seg videre ca. 7 km oppover i kløfta, delvis på begge sider av elva. Elva går her i en trang og nedskåret V-dal. På begge sider er det bratte lier, med mye bergskrenter og loddrette stup.

Eldre grandominert naturskog dominerer skogbildet i området, samtidig som at vekslingen i skogtyper gjenspeiler den varierte topografien. Generelt dominerer fattige og intermedieære skogtyper, men det finnes også innslag av rike skogtyper. Det er et stort spenn både i fuktighetsgradient og temperaturgradient med sol- og skyggeside av elva, som gir grunnlag for et rikt artsmangfold for mange artsgrupper. Innenfor eksisterende verneområde finnes forekomster av mjuktjafs (VU). Dette er en av de rikeste forekomstene som er registrert i Norge og Europa. Flere sårbare rovfuglarter har området som sitt leveområde.

Den nordlige utvidelsen ligger ved Bjørgo og er på ca. 231 dekar. Arealet ligger i mellomboreal sone. Området er relativt fattig og furudominert, men med gran i nedre deler av åssidene og langs bekkedraget som går gjennom området. Det er foretatt omfattende flathogster og noe plukkhogst i området, det meste fra før 1950. Mesteparten av skogen er nå i hogstklasse 4 og 5, mens noe av skogen i sørøstlig del er i hogstklasse 3. Langs bekkedraget er det registrert ca. 18 dekar med rik gransumpskog (EN). Her er det også en del liggende død ved. Den største naturverdien er imidlertid knyttet til spredte og rike forekomster av mjuktjafs, med ca. 35 registreringer med ett til flere titalls individer per registrering.

Den sørlige utvidelsen er på ca. 87 dekar og ligger i sørboreal sone. Hele området er preget av tidligere tømmerhogst, men domineres nå av hogstklasse 5. Arealet består av fattig furuskog på toppen, mens det i de lavereliggende arealet nedenfor brattskrentene er rikere skog med både gran

og lauvtrær stedvis med dominans av gråor. Den rikere skogen er stedvis preget av tidligere kulturpåvirkning. Furuskogen har lite død ved, men det er registrert flere forekomster av mjuktjafs også her. I den rikere, mer produktive delen er det mye død ved med god forekomst av rosenkjuke (NT) på granlæger. Her inngår også lommer med høgstaudegranskog (NT).

Isolert sett vurderes de to utvidelsen til å ha regional verdi.

Foreslått vern vil først og fremst kunne bidra til å styrke verneverdiene i eksisterende verneområde, herunder ivaretagelse av skog med høy andel forekomster av lavarter av særlig stor nasjonal forvaltningsinteresse. Vernet vil ellers i noen grad bidra til å dekke regionale mangler i skogvernet knyttet høgstaudegranskog, rik gransumpskog og gammel granskog i lavereliggende sone.

Utvidelsen vil bedre arronderingen av eksisterende naturreservat, samt at det økologiske nettverket med skogvernområder i Valdres, også vil bli styrket.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorveg gjennom den sørlige utvidelsen, og et par traktorveger i den nordlige utvidelsen. I den nordre utvidelsen er det også murer fra en gammel bosetning. Utover dette er det ingen kjente fysiske inngrep innenfor utvidelsesarealet.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring sammen med 10 andre områder til: *Berørte grunneiere, Eidskog kommune, Gausdal kommune, Gran kommune, Nord-Aurdal kommune, Nord-Odal kommune, Rendalen kommune, Sel kommune, Stor-Elvdal kommune, Trysil kommune, Vågå kommune, Innlandet fylkeskommune, Sør-Aurdal kommune, AS Eidefoss, DNT Engerdal og Trysil, DNT Finnskogen og Omegn, DNT Gudbrandsdalen, DNT Hadeland, DNT Lillehammer, DNT Nord-Østerdal, DNT Odal, DNT Valdres, DNT Åmot og Stor-Elvdal, Fjellnett AS, Foreningen til Bægnavassdragets Regulering, Glitre Energi Nett AS, Glitre Nett AS, Glommens og Laagens brukseierforening, Griug AS, Hafslund Eco Vannkraft, Klive AS, Kuniko Norge AS, Nord-Østerdal Kraftlag SA, Opplandskraft DA, Sør-Aurdal energi, Valdres Energi, Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten, Avinor AS, Bane NOR SF, BirdLife Hedmark, BirdLife Oppland, BirdLife Norge, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Eidsiva Energi, Elvia AS, Forsvarsbygg, Forum for natur og friluftsliv – Innlandet, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Sau og Geit, Hedmark skikrets, Innlandet bondelag, Innlandet idrettskrets, Innlandet orienteringskrets, Institutt for biovitenskap, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Naturvernforbundet i Innlandet, NHO Reiseliv Innlandet, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges handikapforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark, Norges Jeger- og Fiskerforbund Oppland, Norges Luftsportforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdragsog energidirektorat (NVE), Norges vassdrags- og energidirektorat -Region øst, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Landbruksrådgiving Innlandet, Norsk Organisasjon for Terrensykling, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Oppland Sau og Geit, Oppland skikrets, Sabima, Skogselskapet i Hedmark, Skogselskapet i Oppland, Statens Kartverk, Statens vegvesen*

Region øst, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Stedsnavntjenesten 64 for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF-Norge, Glommen Mjøsen Skog, Miljødirektoratet, Norges Skogeierforbund, Norskog, Viken skog.

Det har kommet inn 10 høringsuttalelser til verneforslaget.

Bane NOR, Direktoratet for mineralforvaltning, Elvia AS, Forsvarsbygg, Statens vegvesen og Statnett har kommet med uttalelse, men har ikke hatt merknader til høringsforslaget.

BirdLife Oppland er positive til mer vern av natur, herunder skogvern. Verneforslagene har ifølge Birdlife et representativt utvalg av leveområder også for fugl, herunder rovfugl og arter knyttet til sørvendte varme lier. Birdlife understreker viktigheten av at både vernebestemmelser, forvaltningsplan og besøksstrategier hensyntar sårbare fuglearter og deres livsmiljø, og mener at for noen områder kan dette medføre behov for å unngå ferdsel ved hekkeplasser for rovfugl. Birdlife forutsetter at disse hensynene ivaretas i den framtidige forvaltningen av områdene, og understreker samtidig viktigheten av et tilstrekkelig oppsyn i de mindre verneområdene i fylket. Deres erfaring er at oppsynsfrekvensen i mange av disse områdene er svært lav, og at brudd på vernebestemmelser og andre uheldige hendelser dermed kan forbli uoppdaget.

Nord-Aurdal kommune er ikke kjent med at verneforslaget er i konflikt med andre interesser. Kommunen har heller ikke merknader til den foreslåtte avgrensningen av området. Kommunen mener at verneforskriften bør åpne for å tillate skjøtsel dersom dette viser seg å være nødvendig for å beholde verneverdiene i best mulig tilstand. Utover dette har ikke kommunen vurdert behovet for skjøtsel og tiltak i naturreservatet.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) registrerer at verneforskriften har blitt oppdatert med standardbestemmelser for energi- og nettanlegg for å ivareta drift og oppgradering av ledninger som krysser verneområdet, og har ingen ytterligere ikke merknader.

En privatperson støtter høringsforslaget og foreslår ytterligere frivillig vern av areal inntil eksisterende naturreservat, blant annet eid av Nord-Aurdal kommune, for å sikre lavarten mjuktjafs.

Statsforvalterens kommentarer:

Rovfugl nevnes spesielt i verneformålet i områder der dette er vurdert som spesielt nødvendig. Ellers beskyttes dyrelivet i alle naturreservater gjennom vernebestemmelsene, særlig påpekt i § 3. Statsforvalteren er ellers enig med Birdlife om at man må vurdere spesielle hensyn i tid og rom til disse artene i den fremtidige forvaltningen, og at særlig besøksstrategier blir viktige her. I dette ligger også behovet for oppsyn.

Av hensyn til sårbar tid for hekkende rovfugl i området tilrår Statsforvalteren at bruk av droner og modellfly o.l. forbys i perioden 1. februar til 31. juli.

Når det gjelder behovet for skjøtsel av skogen, er dette vurdert i gjeldende forvaltningsplan for Begna naturreservat. Et mulig skjøtelsbehov kan likevel vurderes fortløpende og tas opp igjen til vurdering ved revisjon av forvaltningsplan. Ved interesse for skjøtsel av et lite areal med åpen kulturmark som er med i utvidelsesområdet lengst sør, må dette i tilfelle vurderes etter skjøtselshjemmelen i verneforskriftens § 11. Eventuelle naturverdier knyttet til denne kulturmarka må da veies opp mot verdien arealet vil ha hvis det får gro igjen med skog.

Statsforvalteren er enig i at det finnes flere interessante areal for mulig utvidelse av eksisterende Begna naturreservat, blant annet der Nord-Aurdal kommune er grunneier, og håper å fremover kunne jobbe for å få inn ytterligere tilbud om frivillig vern av skog her.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Begna* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at muligheten for å søke om motorferdsel til øvelsesvirksomhet knyttet til aktiviteter i § 6 tas ut da oppdatering til ny verneforskriftsmal gjør at øvelsesvirksomhet er forbudt. Dette ble ved en feil ikke tatt ut før høring.

Statsforvalteren tilrår samme restriksjonsnivå som i eksisterende reservat, dvs. at aktuelle bestemmelser i eksisterende forskrift videreføres.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med vernekart i samsvar med høringsforslaget og endring i verneforskrift som beskrevet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet har lagt til "bygninger" i vedlikeholdsbestemmelsen i § 4, denne hadde ved en feil falt ut ved høringen.

Miljødirektoratet har, i bestemmelsene som åpner for motorisert ferdsel på traktorveger i forbindelse med landbruksdrift og frakt av båt i § 6 bokstav e og f, lagt til ordlyden "avmerket på vedlagte vernekart".

Miljødirektoratet tilrår at foreslått bestemmelse i § 7 som åpner for å kunne søke om etablering av enkle stier og annen enkel tilrettelegging for friluftsliv tas ut. Bestemmelsen er ikke i tråd med dagens praksis i skogvernområder og ligger ikke i eksisterende forskrift. Det er heller ikke kjent at det er behov for en slik bestemmelse.

Miljødirektoratet tilrår, etter dialog med Statsforvalteren, å ta ut to bestemmelser i § 7 som ikke er aktuelle for området og som heller ikke ligger inne i eksisterende forskrift:

j. rydding av vegetasjon som utgjør en sikkerhetsrisiko langs vegger og anlegg i og inntil naturreservatet

k. nødvendige tiltak innenfor naturreservatet for vedlikehold av tilgrensende vegger og anlegg

Miljødirektoratet tilrår å ta inn en egen bestemmelse i § 7 som åpner for å kunne søke om motorisert ferdsel for oppkjøring av skiløyper langs eksisterende trasé. Denne var ved en feil ikke tatt ved høring.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Begna:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Begna som naturreservat.

7.8 TRØNDELAGE FYLKE

Det tilrås vern av to områder. Et av områdene er utvidelse av eksisterende verneområde. Begge områdene har kommet til gjennom ordningen med frivillig vern.

33. Nedre Leberg, Melhus kommune

Totalareal: 500 dekar, skogareal: 500 dekar, produktiv skog: 497 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. representerer en bestemt type natur i form av gammel barskog og edellauvskog med stedvis rikere berggrunn
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur som leveområde for sjeldne og truede arter av karplanter, lav og sopp.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneforslaget for Nedre Leberg naturreservat ligger på vestsiden av Gaula, mellom Klevahåmmåren og Leberg, like øst for Damvatnet i Melhus kommune. Litt lenger nord, på motsatt siden av elva, ligger tettstedet Ler. Dette er et laverliggende område som ligger sørboreal sone i svakt oseanisk seksjon.

Dette er et område med vekslende rik edellauvskog, gammel granskog og gammel furuskog. Topografien og åsene gir terreng i alle himmelretninger, og et leveområde for varmekjære og skyggetolerante arter. Den sterkt truede arten hjelmragg har her et av sine få kjente utbredelsesområder i Norge.

Området har spor etter hogst i tillegg til enkelte områder med kulturskog. Den rikere edellauvskogen ligger nord i området, mens det i sør er dominert av gran med innslag av lauvtrær.

Det er registrert flere rødlistearter som dynekjuke (EN), hjelmragg (EN), alm (EN), granbendellav (VU), gubbeskjegg (NT), hvithodenål (NT), rosenkjuke (NT), knerot (NT), almelav (NT), svartsonekjuke (NT), rynkeskinn (NT) og rustdoggnål (NT).

Området oppfyller prioriteringer og mangler i skogvernet med mer vern av produktiv skog, laverliggende skog og rik edellauvskog. Det er positivt at området er en av få kjente klyngelokasjoner for lavarten hjelmragg (EN).

Inngrepsstatus og andre interesser:

Det går en traktorvei gjennom området i nord, og en traktorvei som går inn i området i sør. I tillegg er det observert noe som kan minne om et gammelt grensegjerde langs eiendomsgrensa sør i området.

Det er registrert flere kulturminner innenfor verneforslaget: Et svovelkis-skjerp (ubetydelig økonomisk verdi), en hulveg og en bygdeborg.

Området grenser til kraftledning.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Grunneiere, aktuelle skogeierforeninger, aktuelle kommuner, fylkeskommune, aktuelle reinbeitedistrikt, Sametinget, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Statskog, NHO, KS, Natur og Ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag, Trondheimsregionens friluftsråd, Den norske turistforening, Trondhjems turistforening, Nord-Trøndelag turistforening, Naturvernforbundet Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Trøndelag, Norsk botanisk forening Trøndelag, BirdLife Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Nord universitet, Norges geologiske undersøkelse, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Norge bondelag Nord-Trøndelag, Trøndelag idrettskrets, Sør-Trøndelag orienteringskrets, Nord-Trøndelag orienteringskrets, Syklistenes landsforening Trondheim, Sør-Trøndelag Røde Kors, Forsvarsbygg, 138 Luftving, Telenor Trondheim, Statnett, Statkraft energi, NTE Energi, NTE nett, Tensio TS, Tensio TN, Nettselskapet, Småkraft, Driva kraftverk, Berdal og Møllslett kraftlag, Grønnyra, Sunett, Teako Minerals, Norve'Ge Minerals, By brug, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kvernå bygdealmening og Økolog Vatne.*

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Språkrådet har ingen merknader. De presiserer at navnet passer på verneområdet, og at Nedre Leberg er tilrådd skrivemåte for bruksnavnet i Sentralt stedsnavnregister.

Melhus kommune stiller spørsmål ved om nordlig del av verneforslaget er hensiktsmessig avgrenset. Dette gjelder både arronderingsmessig og av hensyn til drift av bakenforliggende skog. Skogsdrift av bakenforliggende skog og transport av tømmer på eksisterende driftsvei må være tillat. Kommunen ber Statsforvalteren vurdere å heller avgrense verneforslaget langs bekken som renner fra Damvatnet. Melhus kommune ønsker ikke å være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Norges vassdrags- og energidirektorat ber Statsforvalteren inkludere standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg i verneforskriften. De ber også Tensio TS uttale seg om at Nedre Leberg grenser til nettløse og deres behov for forskriftsbestemmelser i verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til sitt innspill til oppstartsmeldinga der de opplyser om hvilke mineralressurser som berøres. Teako Minerals har undersøkelsesrett i området. DMF er kritisk til at innspill som har kommet til oppstartsmeldinga ikke er hensyntatt i høringsdokumentet, og mener at høringsdokumentet gir et utilstrekkelig beslutningsgrunnlag i saken. De ber om at det legges frem vurderinger av vernets virkning på ressursene som berøres. Inntil det er gjort tilstrekkelige vurderinger av vernet basert på innkomne innspill vil DMF fraråde vern.

Teako Minerals uttaler at de trenger mer tid for å undersøke området og ber Statsforvalter avvende behandling av verneforslaget, inntil mulig omfang/ verdi på mineraler er avklart. De vil om nødvendig be DMF benytte sin innsigelsesrett inntil mulige mineralforekomster er avklart ved grunnboringer/ undersøkelser.

Tensio ser at verneforslaget ikke berører kraftledningen direkte, men at vernet vil omfatte vegetasjon innenfor det klausulerte ryddebeltet. De ber om at standardavsnittet for direkte hjemmel til drift og vedlikehold av kraftledningen tas med.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at Trøndelag har omtrent 8 % vern av fylkets skogareal, og at det er viktig å ivareta bærekraftig produksjon. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir freda eller i tilstøtende områder. Fylkeskommunen påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører skal dekkes av staten.

Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men uttrykker også at det er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de meninger om spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet.

Borger & Vandringer driver med natur- og kulturveiledning i Melhus kommune. De støtter verneforslaget og er positiv til de flere kulturminnene som er inkludert i området. De ser ikke at det er problematisk at området i nord er innenfor verneforslaget ettersom det er tatt med en unntaksbestemmelse om utkjøring av tømmer fra bakenforliggende områder.

Statsforvalterens kommentarer:

Til innspillet om drift av bakenforliggende skog er det tatt med en unntaksbestemmelse for bruk av motorkjøretøy på eksisterende traktorvei ved jordbruk eller skogbruk i bakenforliggende områder. Områdevern innebærer forbud mot fysiske inngrep på overflaten/i terrenget. Dette inkluderer bl.a. prøveboring, dagbrudd og grusuttak. Det begrenser ikke tilgang på berg- og mineralressursene, så fremt det ikke gir inngrep i markoverflaten. Naturmangfoldloven åpner for at det kan prøvebores så fremt det ikke truer verneformålet. Statsforvalteren tilrår området for å få en nasjonal avklaring rundt mineralutvinning i skogvernområder.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Nedre Leberg* som i høringsforslaget.

Avgrensing

Statsforvalteren tilrår avgrensingen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Det foreslås å ta med standardbestemmelser for drift og vedlikehold av kraftlinjer. Sykling, ridning og bruk av hest i § 5 bokstav b justeres til at det tillates på eksisterende stier og veier.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet, og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets kommentarer:

Miljødirektoratet har fått bekreftet fra DMF at undersøkelsesrettene i dette området har status som fristilt, datert 10.01.2025. Det betyr at det ikke lengre er noen aktive undersøkelsesrettigheter i området, og at DMF skal ta ut rettigheten fra kartet.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Nedre Leberg:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Det er foreslått noen mindre endringer i forskriften etter høring.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår vern av Nedre Leberg som naturreservat.

34. Gråura, Oppdal kommune – utvidelse

Utvidelsesareal: 516 dekar, skogareal: 488 dekar, produktiv skog: 226 dekar. Nytt totalareal: 4509 dekar.

Verneformål og særskilte verneverdier:

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av ei stor elvekløft med stor variasjon i skogtyper og med forekomster av gammel ospeskog og annen gammel skog som er tilnærmet upåvirket av skogbruk. Videre er formålet å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold ved at det er leveområde for mange truede, sjeldne og sårbare arter knyttet til mange organismegrupper.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Verneformålet for eksisterende Gråura naturreservat videreføres.

Gråura naturreservat strekker seg langs Drivas elvedal fra Tilset i vest til Jamtsætra i øst, i Oppdal og Sunndal kommuner. Utvidelse av Gråura naturreservat fyller tomrom mellom delområder i det eksisterende naturreservatet. Området består av forholdsvis bratte, skogkledde liser på begge sider av elva Driva med nordlig og sørlig eksposisjon. Et stort antall rødlistede arter er registrert både i utvidelsesarealet og i eksisterende verneområde. Området har varmekjære treslag, gammel boreal lauvskog og rikere skoger.

Tresjiktet er vekslende mellom gran, furu, alm, bjørk, gråor, hassel, osp, rogn og selje. At hver av sidene av bekkekløfta er tydelig sørvendt og nordvendt gir en variasjon av treslag. Stort sett alt arealet kan anses som gammel naturskog, mens det mest utilgjengelige kanskje er urskog. Det er noen spor etter uttak av bjørk og furu innenfor området.

Området er ikke kartlagt etter NiN, men det er potensiale for de rødlistede naturtypene flommarkskog (VU) og varianter av kalkpreget edellauvskog. I tillegg er rødlisteartene alm (EN), råtetvebladmose (EN), safransnyltepute (EN), nordlig aniskjuke (VU), gråsobeger (VU), trollsotbeger (VU), skorpeglye (VU), vorteoljeskinn (VU) rosa tusselav (VU), smalhodenål (VU), hvithodenål (NT), rustdoggnål (NT), bleikdoggnål (NT), hvit vedkorallsopp (NT), korallpiggsopp (NT), skorpepiggsopp (NT), kastanjeparasollsopp (NT), vedalgekølle (NT), ulvelav (NT), skrukkeøre (NT) og almekullsopp (NT) registrert.

Området oppfyller prioriteringer og mangler i skogvernet med vern av bekkekløfter, lavereliggende områder og økt robusthet for det eksisterende verneområdet. Bekkekløfta er blant Norges største, og innehar viktige naturverdier. Den er derfor vurdert å være av nasjonal verdi.

Inngrepsstatus og andre interesser:

Verneforslaget overlapper noe med Klevgarden utvalgte kulturlandskap. Dette gjelder også for det eksisterende verneområdet. Det er registrert kraftpotensial innenfor verneforslaget og det går kraftledninger gjennom det eksisterende verneområdet.

Det er ingen kjente tekniske inngrep innenfor den foreslåtte utvidelsen.

Sammendrag av høringsuttalelsene:

Området er sendt på høring til: *Berørte grunneiere, aktuelle skogeierforeninger, aktuelle kommuner, fylkeskommune, aktuelle reinbeitedistrikt, Sametinget, Norges vassdrags- og energidirektorat, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Statskog, NHO, KS, Natur og Ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag, Trondheimsregionens friluftsråd, Den norske turistforening, Trondhjems turistforening, Nord-Trøndelag turistforening, Naturvernforbundet Nord-Trøndelag, Norges Jeger- og Fiskerforbund Trøndelag, Norsk botanisk forening Trøndelag, BirdLife Trøndelag, NTNU Vitenskapsmuseet, NTNU Fakultet for naturvitenskap, Nord universitet, Norges geologiske undersøkelse, Norsk bonde- og småbrukarlag, Nord-Trøndelag bonde- og småbrukarlag, Norge bondelag Nord-Trøndelag, Trøndelag idrettskrets, Sør-Trøndelag orienteringskrets, Nord-Trøndelag orienteringskrets, Syklistenes landsforening Trondheim, Sør-Trøndelag Røde Kors, Forsvarsbygg, 138 Luftving, Telenor Trondheim, Statnett, Statkraft energi, NTE Energi, NTE nett, Tensio TS, Tensio TN, Nettselskapet, Småkraft, Driva kraftverk, Berdal og Møllslett kraftlag, Grønnyra, Sunett, Teako Minerals, Norve'Ge Minerals, By brug, Stiftelsen WWF Verdens naturfond, Kvernå bygdealmening og Økolog Vatne.*

Det har kommet inn 9 høringsuttalelser til verneforslaget.

Direktoratet for mineralforvaltning og Språkrådet har kommet med uttalelse, men har ingen merknader til verneforslaget.

Oppdal kommune orienterer om det utvalgte kulturlandskapet (UKL) Klevgarden. Det er viktig for kommunen at de kulturhistoriske verdiene og landbruket i UKL-området kan foregå som før. Dette innebærer at ferdselsveier og eksisterende bygninger kan istandsettes og/eller gjenreises.

Norges vassdrags- og energidirektorat ser at Tensio TS sitt innspill til oppstartsmeldingen om at standardbestemmelser for energi- og kraftanlegg er med i verneforslaget.

Sametinget har som svar på forhåndsvarsel om verneprosess bedt Statsforvalteren forespørre berørte samiske interesser om konsultasjon. I sitt høringsinnspill viser Sametinget til avtalen (datert 2007) mellom dem og Klima- og miljødepartementet om retningslinjer for verneplanarbeid i samiske områder. De ber om å få oppsummert og tilsendt høringsuttalelsene fra samiske rettighetshavere og

interesser (samt annen dokumentasjon på medvirkning) i etterkant av høringen. Som svar på denne oppsummeringen viser de til vedtakene Sametingets plenum i 2023 gjorde i sakene: 025/23 94 Sametingets forventninger til nasjonal implementering av Naturavtalen og 032/23 Vaarjelidh - Bevaring av naturmangfold.

Trøndelag fylkeskommune slutter seg til vernet ut ifra målsettingen om å redusere risikoen for tap av biologisk mangfold og at det ikke er store konflikter til verneforslaget. Videre peker de på at Trøndelag har omtrent 8 % vern av fylkets skogareal, og at det er viktig å ivareta bærekraftig produksjon. De ønsker at det i størst mulig grad må utarbeides forvaltningsplaner for områder som blir freda eller i tilstøtende områder. Fylkeskommunen påpeker at lokal forvaltning er viktig, og at kostnader dette medfører skal dekkes av staten.

Naturvernforbundet er positive til arbeidet med frivillig vern av skog, men uttrykker at det er svært viktig at det også gjennomføres ordinære verneprosesser som ikke forutsetter samtykke fra grunneier av hensyn til å verne de mest verdifulle områdene. Videre har de meninger om spesifikke områder og skogtyper som bør prioriteres for vern og rapporter som er utarbeidet. Naturvernforbundet mener at verneforslaget har en uheldig avgrensning med flere delområder, og burde hatt en mer hensiktsmessig avgrensning.

Tensio TS påpeker viktigheten for direktejæmmel til å drifte og vedlikeholde kraftledningsnettene gjennom verneområdet. Det samme med motorferdsel ved fare for eller ved akutt utfall på strømforsyningen. Tensio aksepterer at ordinært vedlikehold medfører krav om til dispensasjon. Dagens verneforskrift dekker Tensios behov.

Verneforslaget ligger utenfor reinbeiteområdet. Trollheimen sijte (Trollheimen reinbeitedistrikt), nærmeste reinbeitedistrikt, ble likevel kontaktet om konsultasjon, men svarte på at det ikke er behov for konsultasjon.

Harald Asbjørn Lønseth (ikke grunneier innenfor verneforslaget) påpeker at han ikke ønsker noe vern på sin eiendom.

Statsforvalterens kommentarer:

I forbindelse med Klevgarden utvalgte kulturlandskap foreslår Statsforvalteren at det tas med et nytt punkt i § 7 om gjenreising og istandsetting av kulturhistoriske verdier (bygninger, ferdselsveier, o.l.).

Til innspillet om avgrensning mener Statsforvalteren at dette verneforslaget vil styrke naturreservatets avgrensning. Erfaringsmessig fra andre områder vil slike hull i et verneområde tettes med årene og av nye tilbud som kommer.

Navn

Statsforvalteren tilrår navnet *Gråura* som i høringsforslaget.

Avgrensning

Statsforvalteren tilrår avgrensningen som i høringsforslaget.

Verneforskrift

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet.

Statsforvalterens tilråding:

Statsforvalteren tilrår at området blir vernet som naturreservat med endringer i verneforskrift som beskrevet, og vernekart i samsvar med høringsforslaget.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet har omtalt spørsmål knyttet til forskriften i kapittel 6. Miljødirektoratet støtter Statsforvalterens vurdering av avgrensning av verneområdet.

Statsforvalteren har etter høring forslått å ta inn en bestemmelse som gir mulighet for å søke om gjenreising og istandsetting av kulturhistoriske verdier som bygninger og ferdselsveier m.v. innenfor det utvalgte kulturlandskapet (UKL) Klevegarden. Miljødirektoratet tilrår å ta denne bestemmelsen ut av forslaget til verneforskrift. Klevegarden UKL omfatter et stort areal, inkludert en stor del av tidligere vedtatte areal innenfor Gråura naturreservat. Behovet for å gjennomføre tiltak knyttet til UKL innenfor eksisterende verneområde har, etter det vi erfarer, ikke vært et tema i forbindelse med vedtak verken i 2016, 2018 eller 2022. Det er heller ikke skissert konkrete behov eller gjort vurderinger av om dette er aktuelt innenfor verneforslaget. Deler av det skisserte behovet vil det uansett være mulig å søke dispensasjon om etter verneforskriften § 7 c *istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner*.

Miljødirektoratet tilrår enkelte endringer i forslag til forskrift for å tilpasse forskriften til mal uten at dette endrer restriksjonsnivået.

Tilråding Gråura:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet.

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kapittel 6 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår utvidelse av Gråura naturreservat.

8. MILJØDIREKTORATET TILRÅR

Forskrifter om vern for 34 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Vestland, Agder, Telemark, Vestfold, Buskerud, Akershus, Innlandet og Trøndelag fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.

Følgende forskrifter oppheves i samsvar med vedlagte forslag:

1. Forskrift 12.12.2014 nr. 1625 om vern av Mardalen naturreservat, Nasset kommune, Møre og Romsdal
2. Forskrift 07.12.2018 nr. 1826 om vern av Oksåsen naturreservat, Flekkefjord kommune, Agder
3. Forskrift 26.06.2009 nr. 897 om verneplan for skog. Vedlegg 14. Fredning av Øverland naturreservat, Tinn kommune, Telemark
4. Forskrift 17.12.2010 nr. 1616 om vern av Vestfjorddalen naturreservat, Tinn kommune, Telemark
5. Forskrift 16.12.2011 nr. 1283 om vern av Hestebrennajuvet naturreservat, Ringerike kommune, Buskerud
6. Forskrift 10.06.2005 nr. 576 om vern av Begna naturreservat, Nord-Aurdal og Sør-Aurdal kommuner, Innlandet.

Følgende forskrifter endres i samsvar med vedlagte forslag:

1. Forskrift 16.12.2022 nr. 2575 om vern av Gråura naturreservat, Oppdal og Sunndal kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal